

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

Slovenskih in hrva-
i namreč srčno-
urki in martolori,
an mnogo ljudi
vijo, polovez ze-
odvedejo, ločene
čno, bolj ko živi
ga framotno in
porabo... 3
57

v Njega imenu izgnan mnogo preb-
Rothenburg Tauberski v njem nasel je z
vz je v glab-
Derend-
Svete prevedel je knjige na mater-
nauk je božji sejal daleč na jutrnjo
O je bil, neizkušnim ščit
ko časti živel do sivih
Do jeval, svoj tek dokonča
ver zvesto, kakor ji bil je
Z ve zato zdaj nosi že k
blesta utrn
Sovre

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov trobla@velike-lasce.si do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 30, številka 3, 22. maj 2024.

Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.615 izvodov.

Izdajatelj: Občina Velike Lašče.

Odgovorni urednik: Luka Jakše.

Uredniški odbor: Angelca Petrič, Dragica Heric, Nika Možek in Miha Andolšek.

Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).

Prelom: Špela Andolšek, s. p.

Foto na naslovnici: Boštjan Podlogar

Tisk: Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Tel.: 01 781 03 70

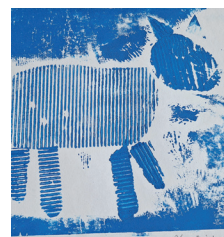
E-pošta: trobla@velike-lasce.si.

Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 27. junija 2024; prispevke je treba oddati do 12. junija 2024.

KAZALO

Uvodnik	3
Občinske strani	4
Poletno počitniško varstvo za otroke	5
Kako do subvencije Občine za vgradnjo male čistilne naprave	6
Občinska celostna prometna strategija	7
Kmetijstvo	16
Slepi potniki in ubežniki iz vrtov	16
Plodovke so rastline sonca in toplote	18
Intervju: Vladimir Prebilič	20
Kultura	26
Marina in druge zgodbe	26
Intervju Radio Majku	28
Naše pesmi, naše sanje	31
Na Trubarjevem stolu	34
Adl o tem in onem	37
Šola in vrtec	40
Zmagovalci ekipnega področnega prvenstva v šahu	40
Prosto po Prešernu	41
Lešniki	42
Kulturna pomlad na podružnični šoli Turjak	46
Najini recepti: Mija&Jure	47
Iz velikolaškega okraja:	48
O šolskih vrtovih in Andreju Skulju	
Društva	50
Spomini in večnost	50
Državni kviz »Mladi in kmetijstvo« 2024 v Velikih Laščah	51
Upokojenski kotiček	52
Uspešen 4. velikolaško-dobrepolski pohod po Brodnikovi poti	53
Naj se širi, kar je lepega nastalo	57
Športni vikend na Karlovcih	59

Pestro dogajanje na vseh področjih

V prvih spomladanskih tednih smo bili priča velikim vremenskim ekstremom. V 24 urah smo prešli iz vročega pomladnega dne v mrzle zimske dni; temperatura se je v nočeh spustila celo pod ledišče. Zato smo spet aktivirali zimsko službo. Mesec april je dokazal, da je prav zares muhast ter nas obenem opomnil, da smo proti naravi nemočni. Pravih mrzlih zim, polnih snega, skorajda ni več; priča smo globalnim podnebnim spremembam. Naš planet nas opozarja, da nečesa ne delamo pravilno in da bomo v primeru, če bomo tako nadaljevali, naredili svojim zanamcem medvedjo uslugo.

Zakorakali smo že globoko v mesec maj. Kmetje so pričeli s košnjo, drevje pa si je (upam) opomoglo od pozebe v mesecu aprilu. Hkrati pogledujemo v nebo in upamo, da nam vreme ne bo zagodlo do jeseni, ko bo čas pobiranja pridelkov. Prehajamo tudi v čas, ko se pričenejo druženja, veselice in podobni dogodki na prostem. Verjamem, da bo imel inšpektor Muki ogromno dela s pripravo gradiva, če mu le ne bo zmanjkalo časa zaradi prenatrpanega urnika ob obisku vseh omenjenih dogodkov.

Na zadnji seji Občinskega sveta smo potrdili zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2023. Na dnevnem redu naslednje seje Občinskega sveta bodo med drugim tudi točke o podelitvah občinskih priznanj za leto 2024, potrditev pravilnika o dodeljevanju finančnih sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v naši občini ter potrditev pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v naši občini.

Redna vzdrževalna dela po Občini potekajo po planu. Na Občinski upravi urejamo dokumentacijo za še nekatere projekte, da bodo pripravljene ob morebitnih oziroma napovedanih razpisih, a vse v mejah finančne zmožnosti našega proračuna. Intenzivno se dela na vodovodnih omrežjih, pridobitvi gradbenega dovoljenja za komunal-

no opremljenost IC Ločica – novi del. Izvedeno je bilo zbiranje pobud zainteresiranih lastnikov zemljišč za spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega načrta (OPN). V tem času je bil organiziran tudi posvet za širšo javnost, s predstavitvijo postopka sprememb in dopolnitev OPN. Pričeli bomo z delavnicami za izdelavo Občinske celostne prometne strategije – OCPS, za katero smo pridobili evropska kohezijska sredstva za sofinanciranje izdelave dokumenta. Objavljen je tudi javni razpis za prevoz šolskih otrok za obdobje treh šolskih let. Smo tudi v pridobivanju uporabnega dovoljenja za kotlovnico pri OŠ v Velikih Laščah, kar je tudi pogoj za prijavo na razpis za nepovratna finančna sredstva. Po vseh zapletih in težavah smo dokončali tudi prizidek (leseni del) k sušilnici sadja na Gradežu. Zahvaljujem se DOD Gradež za sodelovanje in strpnost.

V sodelovanju z Javnim zavodom Trubarjevi kraji smo izpeljali prvi pogovorni večer z naslovom na Trubarjevem stolu. Naslednji pogovorni večer bo izpeljan v začetku meseca junija kot uvod v naš občinski praznik.

Na začetku maja smo imeli posvet z mladimi v sodelovanju z zavodom Movit. Mladi so pokazali interes sodelovanja z lokalno skupnostjo. Verjamem, da je to pravi korak naprej pri medsebojnem sodelovanju in soustvarjanju naše občine. Mladi ljudje so pomemben steber vsake razvijajoče se družbe, zato se na občini zavedamo, da morajo zavzeti svoje mesto v lokalni skupnosti. Naj izkoristim to priložnost in pohvalim Društvo podeželske mladine Velike Lašče za odlično organizacijo državnega kviza Mladi in kmetijstvo; omeniti velja tudi odlično 5. mesto, ki so ga dosegle naše tekmovalke. Po kvizu je kakopak sledila veselica.

Na obisk in terenski ogled smo povabili Miloša Dularja z direktorije za infrastrukturo – Sektor za vzdrževanje, varstvo cest in prometno varnost. Govorili smo o preplastitvah državnih cest, ki

potekajo v naši občini, avtobusnih nadstrešnih, križiščih in krožišču na Rašici ter tudi o projektih, ki bi jih lahko izpeljali v sodelovanju z občino. Trenutno nimamo odprtega nobenega skupnega projekta in verjamem, da se bomo po videnem na terenu lahko lažje uskladili.

Skupaj z načelnikom Upravne enote Ribnica, sva bila na sestanku pri državnem sekretarju Juretu Trbiču na ministrstvu za Javno upravo. Tema sestanka je bila, da se naselja Občine Velike Lašče prenesejo iz teritorialnega območja Upravne enote Ljubljana v pristojnost Upravne enote Ribnica. Na ministrstvu temu ne nasprotujejo. Upam, da po več kot desetih letih najdemo skupni jezik z ministrstvom ter vsemi vključenimi deležniki in nam tako z zamenjavo omenjenih upravnih enot omogočijo hitrejše postopke reševanja vlog ter tudi boljše dostopnost upravnih storitev za vse občane.

Zahvaljujem se vsem, ki ste na kakršenkoli način sodelovali pri spomladanski čistilni akciji in prispevali k temu, da bo naša občina še naprej lepo urejena.

Prav vse pa Vas lepo vabim na prireditve in dogodke ob občinskem prazniku, ki bo potekal od 6. do 9. junija. Občina Velike Lašče letos praznuje 30. letnico obstoja, zato bo v petek 7. junija Slavnostna akademija posvečena zgodovini naše občine. Ob tej priložnosti vsem občankam in občanom Občine Velike Lašče čestitam in vam želim vse dobro še naprej. Verjamem, da se bomo vsi skupaj kot lokalna skupnost še naprej trudili izboljševati kvaliteto življenja v naših krajih in da bomo na povezovalni in prepoznavni način širili dobro ime naše občine.

Vse dobro vam želim.
Župan Matjaž Hočevar

Seje Občinskega sveta Občine Velike Lašče

Maruša Hribar, občinska uprava

Z 9. dopisne seje

Občinski svet Občine Velike Lašče je na 9. dopisni seji podal soglasje ustanovitelja k Sklepu o določitvi delovne uspešnosti ravnatelja Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče za leto 2023 in sprejel sklep o spremembi Sklepa o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://obcina.velike-lasce.si/mandat-2022-2026/>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info>

Uradni list
Republike Slovenije

V Uradnem listu RS, št. 32/2024 je bil objavljen:

- Sklep o spremembi Sklepa o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče.

V Uradnem listu RS, št. 34/2024 so bili objavljeni:

- Zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2023,
- Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Velike Lašče (OPN SD 2),
- Pravilnik o sofinanciranju stroškov kastracije in sterilizacije lastniških mačk v Občini Velike Lašče,
- Sklep o ukinitvi statusa javnega dobra,
- Letni program športa v Občini Velike Lašče za leto 2024.

Z 11. redne seje

Občinski svet Občine Velike Lašče se je 11. aprila 2024 sestal na 11. redni seji. Na dnevnem redu je bilo 15 točk. Po sprejetju zapisnika 10. redne seje in 8. dopisne seje so predsedniki odborov predstavili poročila o svojih sejah.

V nadaljevanju je Občinski svet sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu občine Velike Lašče (OPN SD 2), Finančno poročilo za leto 2023 in plan investicij za leto 2024 za pokopališča Velike Lašče, Rob, Turjak, Zgonče, Lužarji in Dvorska vas in Letni program športa za leto 2024.

Sledila je razprava glede oddaje prostorov v Domu krajanov Turjak v najem. Predlog oddaje dela prostorov v Domu krajanov Turjak v najem za poslovno dejavnost s strani svetnikov ni bil podprt. Prav tako se Občinski svet ni strinjal s predlogom spremembe OPN, ki bi v enoti urejanja prostora EUP VL-14, namenska raba IG, omogočal tudi dejavnost krematorija za živali.

Občinski svet Občine Velike Lašče je nato sprejel zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2023 in

Sklep št. 1 o spremembi proračuna za leto 2024.

Sledilo je sprejetje Pravilnika o sofinanciranju sterilizacije in kastracije lastniških mačk v občini Velike Lašče, v skladu s katerim bodo do sofinanciranja stroškov kastracije in sterilizacije mačk upravičeni lastniki mačk, ki imajo stalno prebivališče na območju občine Velike Lašče.

V nadaljevanju je vodja skupne občinske uprave občin Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Velike Lašče Občinskemu svetu Občine Velike Lašče poročala o delu skupne uprave v letu 2023.

Občinskemu svetu Občine Velike Lašče je bilo nato predstavljeno finančno poročilo projekta PC Ločica od leta 2004 do vključno leta 2023. Poleg pregleda stroškov in prihodkov projekta so se svetniki seznanili tudi z dosedanjimi aktivnostmi, ki so se na projektu dogajale v obdobju od leta 2004 do 2023.

Občinski svet je nato obravnaval vloge občanov za odkup in zamenjavo zemljišč ter sprejel Sklep o ukinitvi javnega dobra.

Za konec so nekateri občinski svetniki zastavili vprašanja oziroma podali različne pobude. Sejo je zaključil župan s svojim poročilom o tekočih dogodkih.

Okvare na lučeh cestne razsvetljave

Roman Viršek, občinska uprava

Predvsem zaradi velike razpršenosti naselij ima naša Občina zelo veliko število luči cestne razsvetljave in njihovih prižigališč. Ker je infrastruktura mestoma precej dotrajana, občasno prihaja do okvar. Občane lepo prosimo, da v primeru, če opazite nedelujočo luč, to nemudoma sporočite na Občino Velike Lašče, tel. 01 7810 363 (Roman Viršek), ali na roman.virsek@velike-lasce.si. Ob sporočilu navedite naselje in najbližjo hišno številko ali pa šestmestno identifikacijsko številko, ki se nahaja na nosilcu luči. Za pomoč se najlepše zahvaljujemo.

Letni pregledi igrišč

David Krošelj, občinska uprava

V mesecu aprilu smo opravili redni letni pregled igrišč, katerih upravljanje vodi Občina Velike Lašče. Pregledali smo igrišče Mali Ločnik, igrišče pri stari POŠ Turjak, odbojgarsko igrišče Turjak, igrala na Trubarjevi domačiji, igrišče pri glasbeni šoli Velike Lašče, zunanji fitness Velike Lašče, igrišče Dvorska vas, igrala Rob in igrišče v Mohorjih.

Preglednik je bil zelo temeljit. Odredil je popravilo ograje okoli novega igrišča v Dvorski vasi, okoli odbojgarskega igrišča na Turjaku ter okoli igral v Robu, položitev dodatnih gumiranih podlog na igrišču pri glasbeni šoli ter igrišču v Mohorjih, popravilo igral na Trubarjevi domačiji, pri stari POŠ Turjak ter celo odstranitev enega igrala iz Roba.

Opozarjamo, da se v okolici igrišč pojavlja vedno več vandalizma. Uničujejo se igrala, razbijajo steklenice, trgajo mreže, prevračajo betonski zabojniki za smeti ... Igrišča se gradijo in obnavljajo z namenom, da mlade spodbudimo k preživljanju prostega časa zunaj na svežem zraku, zato prosimo, da uporabljate športno infrastrukturo karseda skrbno.

Čistilna akcija 2024

Občinska uprava

Vsem posameznikom, skupinam, krajevnim odborom in društvom, ki ste se tudi letos odzvali in pridružili čistilni akciji, se zahvaljujemo za sodelovanje. Uspešno izpeljana čistilna akcija, ki je na območju naše občine potekala v soboto, 6. aprila, nam pove, da se zavedamo pomena čistega in zdravega okolja, v katerem prebivamo. Žal pa so med nami še vedno tudi posamezniki, ki puščajo smeti in odpadke v naravnem in bivalnem okolju kljub urejenemu odvozu odpadkov, brezplačnemu kosovnemu odvozu, ekološkemu otokom in zbirnemu centru v poslovni coni Turjak. Ohranjajmo naš kraj lep in čist še naprej!

Poletno počitniško varstvo za otroke

Stella Vlašić, JZTK

Naj bodo tudi letošnje šolske počitnice zabavne! Tudi letos Javni zavod Trubarjevi kraji v sodelovanju z Občino Velike Lašče, Osnovno šolo Primoža Trubarja, lokalnimi društvi in drugimi organizacijami organizira poletno počitniško varstvo za otroke. Pripravljen je zanimiv program, ki bo v letošnjem letu potekal v dveh terminih (v obeh terminih je program isti):

1. termin: 8. 7. 2024 – 12. 7. 2024

2. termin: 19. 8. 2024 – 23. 8. 2024

Okvirni program: Na Trubarjevi domačiji bodo otroci spoznavali življenje in delo mlinarjev in žagarjev, kako je potekal njihov vsakdanjik, kaj so dobrega jedli in še marsikatero drugo zanimivost. Na zabaven način bodo odkrivali novo Pot modrega bleščavca ob potoku Rašica in spoznali, zakaj so mokrotni travniki in nizka barja pomembni za ekosistem. Naučili se bodo, kako prižgati ogenj in varno preživeti v naravi; seznanili se bodo z delom kinooperaterja, gasilcev in planincev ter preživeli dan z v naravi lokostrelci.

Primerno za otroke od 1. do 4. razreda

Trajanje varstva: od 6.00 do 17.00.

Cena na program (za cel teden):

100 EUR na otroka.

Lokacija: Podružnična šola Turjak (lokacija prihoda in odhoda otrok).

Zajtrk, malica in kosilo: v ceno so poleg dnevnega varstva vključeni tudi zajtrk, sadna malica in kosilo.

Prijave se bodo zbirale od ponedeljka, 27. maja, naprej v prostorih tajništva OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Rok za oddajo prijav je petek, 6. junij.

Organizatorji: Javni zavod Trubarjevi kraji, Občina Velike Lašče in Osnovna šola Primoža Trubarja Velike Lašče.

Kako do subvencije Občine za vgradnjo male komunalne čistilne naprave

Roman Viršek, občinska uprava | foto: Shutterstock

Občina je pred kratkim objavila javni razpis za subvencioniranje izgradnje malih komunalnih čistilnih naprav na območju Občine Velike Lašče. Z željo, da bo za občane na prvi pogled zapele postopek pridobitve subvencije enostavnejši, predstavljamo potrebne aktivnosti po korakih.

Pred odločitvijo o vgradnji MKČN je dobro preveriti, ali je objekt znotraj aglomeracij, za katere je predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja, in ali je na lokaciji posameznega objekta predvidena izgradnja MKČN.

Območja aglomeracij lahko preverite na spletni strani Atlasa okolja: https://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso. V iskalniku poiščete svojo lokacijo in izberete sloj OKOLJE → AGLOMERACIJE. Če je vaša lokacija v območju zelenega območja, je tam predvidena izgradnja kanalizacije.

Informacijo glede območij aglomeracij lahko pridobite tudi na Občini Velike Lašče na tel. 01/7810-363 (Roman Viršek).

Pred vgradnjo pridobimo vodno soglasje na Direkciji RS za vode.

Obrazec: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/pridobitev-informacije-vodnega-soglasja-ali-mnenja-za-posege-ki-lahko-vplivajo-na-vodni-rezim-in-stanje-voda/>

Vgradimo malo komunalno čistilno napravo.

Pri pooblaščenem izvajalcu naročimo prve meritve, na podlagi katerih se izdelata analizi izvid.

Seznam pooblaščenih izvajalcev: <https://www.gov.si/teme/onesnazevanje-voda/>

V roku 30 dni po prejemu analitičnega izvida izpolnimo poročilo o prvih meritvah ter ga skupaj z izjavo o lastnostih MKČN pošljemo na Javno komunalno podjetje Grosuplje d.o.o., Cesta na Krko 7, 1290 Grosuplje (po pošti ali na email: info@jkpg.si).

Obrazec: <https://www.jkpg.si/images/PDF/vloge-obrazci/POROCILO-prve-meritve.pdf>

JKPG nam na podlagi prejete dokumentacije pošlje potrdilo o vpisu v bazo MKČN in ustrezno zniža okoljsko dajatev (90 %). Prijavimo se na javni razpis za subvencioniranje izgradnje MKČN. Razpis je objavljen na: <http://www.velike-lasce.si>.

Podrobnejše informacije v zvezi z vgradnjo MKČN so na voljo na spletni strani: <https://www.jkpg.si/male-komunalne-cistilne-naprave>.

Nova kotlovnica na biomaso

Nika Perovšek, občinska uprava
foto: Nika Perovšek

Končana je izgradnja nove kotlovnice na lesno biomaso s pripadajočim toplovodnim omrežjem. Z gradnjo, začeto v času lanskoletnih poletnih počitnic, se je posodobilo ogrevanje v stavbah osnovne šole, vrtca in glasbene šole. Nova kotlovnica je umeščena v obstoječi objekt tik ob športnem igrišču. Z nekaj prilagoditvami je v njem postavljena sodobna, centralna kotlovnica na lesno biomaso, ki oskrbuje bližnje šolske stavbe. V levem delu pritličja so umeščeni kotel Herz 600 kW, polž, zalogovniki za ogrevno vodo ter ostala tehnološka oprema. Desni del pritličja pa predstavlja zalogovnik lesne biomase, ki ima možnost polnjenja z zgornje, igriščne strani. V nadstropju je na mestu odstranjene ga lesenega objekta novo postavljeni manjši montažni objekt, namenjen shrambi orodja in druge opreme.

Nov sistem ogrevanja je nadomestil ogrevanje s kurilnim oljem v osnovni šoli in vrtcu ter ogrevanje s plinom v glasbeni šoli. Posodobitev predstavlja velik napredek za našo občino in sledenje ciljem s

področja energetske zakonodaje. Poleg okoljske koristi pričakujemo tudi pozitiven učinek na lokalno gospodarstvo – cilj je zagotavljati lokalno dobavo sekancev in sodelovanje z lokalnimi dobavitelji. Eden najpomembnejših ciljev pa je zagotovo nižanje stroškov ogrevanja vseh prej naštetih stavb. Projekt je poleg gradnje kotlovnice in toplovodov obsegal tudi prenovu sistema za pripravo tople sanitarne vode v kurilnici osnovne šole. Dotrajan sistem, ki je na prenovu čakal dolga leta, je prenovljen in opremljen z novimi zalogovniki vode, mehčano napravo, zunaj pa je dodana nova toplotna črpalka.

Celotna investicija, ki obsega izvedbo nove kotlovnice s toplovodi in prenovu sistema priprave tople sanitarne vode, je znašala nekaj manj kot 900.000,00 EUR. Projekt smo prijavi na aktualna javna poziva Eko sklada in Borzena ter zanj pričakujemo delež nepovratnih sredstev. Trenutno pa smo v fazi pridobivanja uporabnega dovoljenja.

Občinska celostna prometna strategija

Občinska uprava | foto: Peter Centa

Sodelujte v anketi in izpostavite izzive ter prispevajte predloge za izboljšave prometa.

V Občini Velike Lašče že vrsto let aktivno sodelujemo v okviru evropskega tedna mobilnosti, kar je prvi korak v smeri sprememb naših potovalnih navad. Da bomo lahko konkretno izboljšali pogoje za hojo in kolesarjenje, nadgradili javni prevoz ter morda ponudili alternativne oblike mobilnosti, smo se odločili, da pristopimo k izdelavi Občinske celostne prometne strategije (OCPS).

Uspešno smo kandidirali na razpisu Ministrstva za okolje podnebje in energijo ter pridobili evropska kohezijska sredstva za sofinanciranje izdelave dokumenta, na podlagi katerega bo temeljil nadaljnji razvoj mobilnosti v občini. Izdelana OCPS bo namreč tudi eden izmed pogojev za pridobivanje javnih sredstev za izvedbo konkretnih ukrepov na področju trajnostne mobilnosti.

Osrednji namen OCPS bo tako uvažanje dolgoročnih, strateških in trajnostnih rešitev urejanja prometa, ki bodo pripomogle k še višji kakovosti življenja v občini. Strategijo bomo pripravili v so-

delovanju z izkušenimi strokovnjaki Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije (RRA LUR), Inštituta za politike prostora (IPoP) in Ljubljanskega urbanističnega zavoda (LUZ), ki bodo tudi vodili delavnice in razprave.

Pomembno vlogo pri oblikovanju tega strateškega dokumenta boste imeli predvsem občanke in občani Velikih Lašč, saj se kot pešci, kolesarji, uporabniki javnega potniškega prometa ali vozniki osebnih vozil najpogosteje soočate z različnimi prometnimi izzivi.

Za vas smo pripravili ANKETO, preko katere lahko izrazite svoje mnenje glede urejanja prometa v občini. Vaše izkušnje in opažanja so zelo dragocena

in bodo izjemno pripomogla k oblikovanju strategije kot celote. Zanima nas, na primer, kaj je po vašem mnenju treba upoštevati pri načrtovanju prometa, kako običajno potujete, ali in v kakšnem primeru bi bili pripravljeni vožnjo z avtomobilom na krajše razdalje nadomestiti z vožnjo s kolesom in podobno.

Anketa je dostopna na spletni strani Občine Velike Lašče, preko <https://www.1ka.si/a/03258899> in QR kode.

Vsi, ki bi želeli še osebno opozoriti in izpostaviti konkretne izzive in obenem prispevati predloge za izboljšave na področju prometa, vabljeni, da se udeležite javne razprave, ki bo potekala v četrtek, 13. junija 2024, ob 18.30 v Levstikovem domu. Vabimo vas, da se razprave udeležite v čim večjem številu.

Sofinancira
Evropska unija

Opozorilo v zvezi z ogrožanjem varne uporabe javnih cest

Roman Viršek, občinska uprava

V zadnjem obdobju ponovno opazujemo porast odlaganja lesa v cestnem svetu ter posledične poškodbe vozišča, bankin, naprav za odvodnjavanje meteornih voda ter tudi prometne signalizacije. V nekaterih primerih so že ukrepane tudi pristojne inšpekcijske službe.

Zakon o cestah (Uradni list RS, št. 132/22, 140/22 – ZSDH-1A, 29/23 in 78/23 – ZUNPEOVE) jasno določa, da je v cestnem svetu javne ceste prepovedano:

1. na cestnem zemljišču javne ceste:

- puščati živali brez nadzorstva, napajati živali v obcestnih jarkih, pasti živino ali graditi napajališča za živali;
- nameščati in uporabljati luči ali druge svetlobne naprave, ki bi lahko

zmanjšale varnost prometa;

- postavljati ograje, stebričke, oporne in podporne zidove, zasaditi živo mejo, drevje, druge visoke nasade ali poljščine, nameščati ali odlagati material ali predmete;
- po brežinah javne ceste spuščati kamenje, drug material ali predmete;
- nasipati zemljišča, če bi to lahko oviralo nemoten in varen potek cestnega prometa;
- postavljati nagrobne plošče in druga spominska znamenja;
- namerno zažigati travo, les ali druge odpadne snovi;
- odvajati meteorno vodo, odplake in druge tekočine;

- ovirati odtekanje vode;

2. na cestišču javne ceste:

- razsipati sipek material, razen posipnih materialov v času izvajanja zimske službe, nanašati blato ali ga kako drugače onesnaževati;
- puščati sneg ali led, ki pade ali zdrsne nanj;
- odlagati sneg, razen odlaganja snega zaradi izvajanja zimske službe;
- onesnažiti cestišče z olji in mazili ali drugimi snovmi;
- vlačiti hlode, veje, skale in podobne predmete kot tudi pluge, brane in drugo kmetijsko orodje ter druge dele tovora;
- razlivali tekočine.

Predpisane kazni za neupoštevanje zgornjih določb lahko znašajo tudi do 2.000 EUR. Vse občane zato prosimo, da upoštevajo navedene zakonske določbe, saj s tem zagotavljamo prometno varnost in skrbimo za urejenost občinskih cest.

Sanacija lokalne ceste Turjak – Podturjak ter odseka v Banah

Roman Viršek, občinska uprava

Urejene občinske ceste so nedvomno temeljni infrastrukturni gradnik, ogledalo Občine in pomemben ključ do varnosti udeležencev v prometu. Žal stanje kategoriziranih cest po občini ni ravno najboljšo. To je pač potrebno priznati. Prometne obremenitve predvsem tovornega prometa se konstantno povečujejo; precej škode povzročajo tudi vremenske ujme, ki so znatno intenzivnejše kot nekoč. Finančnih sredstev za potrebe infrastrukture je, podobno kot na državni ravni, seveda vedno premalo. Kljub temu po svojih najboljših močeh poskušamo ohranjati kvaliteto cest na čim višjem nivoju.

V mesecu aprilu je bila tako izvedena sanacija večjega podora cestišča

na lokalni cesti Turjak – Podturjak. Plazina je bila obsežna in neugodna, saj je potreben vkop na najnižji točki krepko presegal globino 5 metrov. Med izvedbo del je bilo ugotovljeno, da je bil ključni razlog za nastalo situacijo že

pred desetletji zgrajen mešan kanalizacijski sistem, ki je imel iztok prav pod voziščem. Izbrani podizvajalec letnega vzdrževanja cest Zdenko Merkelj s. p. je izvedel posek vegetacije, odstranil plazino do raščenege terena ter stabiliziral cestno telo z opornim zidom. Zemeljska in gradbena dela so končana; potrebno je le še asfaltiranje vozišča, kar bo izvedeno v kratkem.

Obsežnejšo sanacijo je bilo potrebno izvesti tudi na odseku pod naseljem Bane. Talna voda je na več mestih vdrala v cestno telo in predvsem v zimskih mesecih zaradi poledenosti vozišča povzročala izredno nevarnost. Izveden je bil širok izkop ob cestišču in celostna drenaža območja talne vode. Verjamemo, da smo z izvedenim posegom v veliki meri omejili vdor voda na cesto, četudi je bilo med deli ugotovljeno, da je del izvira talne vode tudi pod asfaltirano površino.

Parkiranje v Velikih Laščah

Roman Viršek, občinska uprava

S strani trškega odbora ter tudi nekaterih drugih občanov pogosto prejmemo pritožbe glede parkiranja v centru Velikih Lašč. Do težav prihaja najpogosteje na Levstikovem trgu, Javorškovi ulici ter ulicah Grič in Zazid. Stihijsko parkiranje je v času prireditev, sv. maš ter drugih dogodkov postalo moteče za okoliške stanovalce, predvsem pa je resen problem v zagotavljanju intervencijskih poti. V Velikih Laščah je v tem trenutku na voljo še dovolj povsem brezplačnih parkirnih mest, tako da je mogoče, razen v zares izjemnih primerih, svoje vozilo vedno parkirati v radiju nekaj 100 metrov od središča naselja. Z željo po ureditvi problematike lepo prosimo, da se za potrebe parkiranja uporablja za to ustrezno označene parkirne površine, kar bo po potrebi nadzirala pristojna redarska služba.

Sofinanciranje stroškov kastracije in sterilizacije lastniških mačk

Občinska uprava | foto: Freepik

Občina Velike Lašče je na spletni strani in v Uradnem listu RS objavila javni razpis za sofinanciranje stroškov kastracije in sterilizacije lastniških mačk v lasti občanov Občine Velike Lašče v letu 2024. Lastnikom mačk se bo sofinancirala storitev sterilizacije mačk v višini 27 EUR na žival in kastracije mačkov v višini 23 EUR na žival. Posameznemu gospodinjstvu (lastniku) se bo sofinancirala storitev za največ dve živali letno. Javni razpis bo odprt do porabe sredstev oz. najkasneje do 22. novembra 2024.

Nov prizidek k sušilnici sadja Gradež

Klara Varga, občinska uprava | foto: Klara Varga

Sušilnica sadja Gradež je bila zgrajena leta 1938, potem, ko je turjaško sadjarsko in vrtnarsko društvo poskrbelo za zasaditev sadovnjakov. Kasneje je sušenje zamrlo; leta 2003 so jo krajani z občinsko finančno pomočjo obnovili. Obnova se je začela tudi leta 2018, ko je sušilnica dobila novo, bolj strmo streho in nov dimnik.

V letu 2023 pa je Občina pričela s postopkom zbiranja ponudb za izvedbo gradbeno obrtniških del za načrtovan prizidek k sušilnici sadja. Najugodnejšo ponudbo za izvedbo predvidenih del je podalo lokalno podjetje AS10, Zaključna gradbena dela Alen Salčinovič s. p. Dela so bila

zaključena v aprilu 2024. Gre za podolgovat prizidek skeletne gradnje s strešnimi okni. Društvo za ohranjanje dediščine bo poskrbelo še za notranjo ureditev prostora.

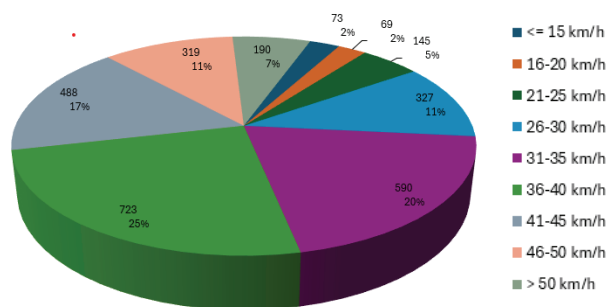
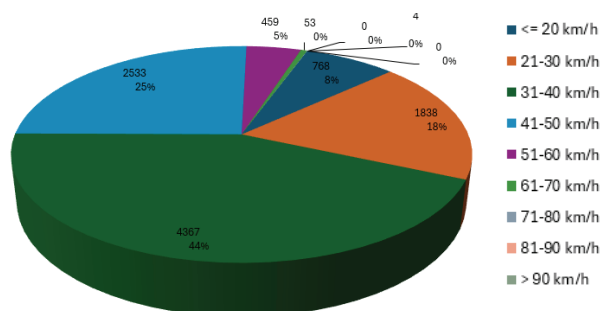
Nov večnamenski prostor v prizidku bo prednostno namenjen razstavi eksponatov kulturne dediščine. Uporabljal se bo za sprejem obiskovalcev, kjer jim bodo člani Društva za ohranjanje dediščine predstavili postopek sušenja sadja. V prostoru pa se bodo izvajale tudi razne delavnice, predstavitve in podobno. Verjamemo, da bo nov prostor služil svojemu namenu in dodatno popestril doživetje obiskovalcev na Gradežu.

Analiza podatkov s preventivne radarske table v naselju Rašica

Občinska uprava

V obdobju od 10. do 29. 2. 2024 smo na pobudo Krajevnega odbora Rašica postavili preventivni merilec hitrosti v naselju Rašica, natančneje ob lokalni cesti Stara Rašica. Na obravnavanem delu je iz smeri Ljubljana – Stara Rašica, kjer so na cesti postavljene tudi hitrostne ovire, je omejitev hitrosti **30 km/h**. Povprečna izmerjena hitrost je bila **37 km/h**, maksimalna pa **83 km/h**. Omejitev hitrosti je kršilo **79 %** vseh vozil.

V obdobju od 29. 2 do 26. 3. 2024 smo na isti lokaciji preventivni merilec hitrosti obrnili in pobrali podatke še iz druge strani, kjer je omejitev hitrosti **50 km/h**. Povprečna izmerjena hitrost je bila **36 km/h**, maksimalna pa **73 km/h**. Omejitev hitrosti je kršilo **5,15 %** vseh vozil.

Iščemo nov vodni vir

David Krošelj, občinska uprava | foto: David Krošelj

Na vodovodnem področju smo konec aprila začeli z vrtanjem nove 160 metrov globoke vrtnice z namenom najti nov vir pitne vode za vodooskrbo vodovodnega sistema Boštetje, saj trenutna vrtnica strmo izgublja izdatnost. V samo enem letu je izdatnost padla iz 2 l/s na 0,3 l/s in nas tako prisilila,

da hitro najdemo nov vir pitne vode. Z novo vrtino bomo zagotovili tudi požarno varnost območja, saj trenutne kapacitete vode le-te ne omogočajo.

Z vrtanjem smo začeli v lepem sončnem vremenu, nato pa je naslednji dan vrtalce presenetilo skoraj 20 centimetrov novozapadlega snega. Da smo z delom sploh lahko nadaljevali, je bila potrebna hitra akcija in vključevanje več delovnih skupin. Zaradi nujnega pluzenja gozdne poti do lokacije vrtnice je bilo potrebno urgentno popraviti tudi gozdno pot, zato bi se radi zahvalili vsem sodelujočim.

Trenutna globina je 120 metrov. Upamo, da nas 40 metrov globlje čaka ogromen bazen vode, ki bo zagotovil pitno vodo in požarno varnost okolice. Trenutne analize kamnine kažejo, da gre za zelo trden dolomit, kar je odlična napoved za kakovost vode, za katero upamo, da je v globinah.

Nedovoljeni odvzemi vode iz hidrantov

David Krošelj, občinska uprava

V zadnjem obdobju zaznavamo povečano število nedovoljenih odvzemov vode iz hidrantov in poškodb le-teh. Hidranti so namenjeni zagotavljanju požarne varnosti; njihova nenadzorovana uporaba povzroča težave pri oskrbi prebivalcev s pitno vodo. V primeru nedovoljenih odvzemov na hidrantih obstaja nevarnost, da ostanemo brez pitne vode. Ta praviloma postane motna ali oporečna. Odvzem vode brez predhodnega dovoljenja oziroma soglasja je kaznivo dejanje. Dva hidranta (Boštetje in Velike Lašče) sta zaradi nepravilnega odvzema vode popolnoma uničena in nujno potrebujeta zamenjavo; na več hidrantih ugotavljamo, da so odtujene spojke, ki preprečujejo vstop delcev in gnezdenje ptic v notranjosti hidranta. Dobili pa smo tudi prijave, da se z vodo napaja živino na pašnikih.

Odlok o oskrbi s pitno vodo na območju Občine Velike Lašče govori tudi o hidrantnem omrežju. Hidranti na javnem omrežju so namenjeni za gašenje požarov in izvajanje drugih nalog zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah, zato morajo biti vedno dostopni, v brezhibnem stanju in redno vzdrževani. Javne hidrante vzdržuje izvajalec javne službe. Odjem pitne vode iz hidrantov na javnem vodovodu je, razen za gašenje požarov in izvajanje drugih nalog zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah, dopusten le na podlagi predhodnega soglasja izvajalca javne službe, ki vsebuje pogoje odjema pitne vode, način obračuna ter plačilo stroškov za porabljeno pitno vodo. O načinu odvzema vode iz hidrantnega omrežja govori 22. člen odloka o oskrbi s pitno vodo na območju občine Velike Lašče.

Prosimo, da ravnate vestno in odgovorno, saj nikoli ne veste, kdaj boste vodo ob požaru potrebovali prav vi.

Pisarna Centra za socialno delo v Velikih Laščah

Klara Varga, občinska uprava

Center za socialno delo Ljubljana, Enota Ljubljana Vič Rudnik, v sodelovanju z Občino Velike Lašče odpira svoja vrata za občane v društveni sobi Občine Velike Lašče vsako prvo delovno sredo v mesecu od vključno 8. 5. 2024, med 8. in 12. uro.

S strokovno delavko Centra za socialno delo se boste lahko pogovorili o tiskah in težavah v okviru socialno varstvene storitve prva socialna pomoč. Pomagali vam bodo pri:

- materialni tiski,
- težavah v družinskih in partnerskih odnosih,
- nasilju v družini,
- posledicah tveganega in škodljivega pitja alkohola,
- drugih zasvojenostih,
- informacijah o pravicah iz javnih sredstev in pravicah na podlagi zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih,
- informacijah glede oskrbe bolnih in ostarelih oseb,
- težavah v odnosih z drugimi ljudmi,
- ostalih tiskah in težavah, ki jih ne znate oz. zmorete rešiti sami.

V tem času boste lahko tudi oddali vloge za postopke in pravice, ki se vodijo na Centru za socialno delo.

Mobilna točka SPOT in svetovalna pisarna LAS

Občinska uprava

Vsako tretjo delovno sredo v mesecu bosta od vključno 22. 5. 2024 v društveni sobi Občine Velike Lašče delovali mobilna točka SPOT in svetovalna pisarna LAS. Na voljo bosta od 8. do 11. ure. V sklopu omenjenih mobilnih pisarn bosta svetovalca Razvojnega centra Kočevje Ribnica omogočala pomoč pri številnih registracijskih postopkih in svetovala glede aktualnih razpisov.

Mobilna točka SPOT bo podjetnikom in ostali zainteresirani javno-

sti omogočala naslednje brezplačne storitve:

- svetovanje pred registracijo s. p. ali d. o. o.,
- postopek ustanovitve s. p. in d. o. o.,
- postopek zaprtja s. p.,
- vnos sprememb v poslovni/sodni register,
- prijava in odjava zaposlenih v socialna zavarovanja (M1, M2, M3, M12),
- pridobitev informacij o aktualnih razpisih (viri financiranja poslovanja).

Posvet z mladimi

Klara Varga, občinska uprava | foto: Klara Varga, Nika Perovšek

Občina Velike Lašče je bila na podlagi prijave na razpis izbrana v projekt Europe Goes Local – individualna podpora občinam v letu 2024 na področju mladinskega dela. V sodelovanju z mentorico Zavoda Movit smo zastavili nekaj aktivnosti, ki jih bomo izvedli v letošnjem letu.

Kot občina si želimo, da bi bilo mladim v občini na voljo tisto, kar si želijo; hkrati pa stremimo k temu, da bi tudi mladi pokazali interes za aktivno udejstvovanje v lokalni skupnosti.

V petek, 10. maja, ob 18. uri je bil v sejni sobi Levstikovega doma organiziran posvet z mladimi. Na posvetu, ki sta ga vodili usposobljeni trenerki Barbara Masnik in Ana Čemažar, smo skupaj z mladimi iskali priložnosti za mlade v našem lokalnem okolju. Po uvodnem nagovoru Barbare Masnik in župana Matjaža Hočevarja so bile na vrsti delavnice po metodi »svetovne kavarne«. Za tremi omizji smo skupaj z mladimi razpravljali o tem, kaj v občini za mlade imamo, kaj bi si želeli imeti in kakšni so koraki za naprej. Po

končani razpravi smo predstavili svoje glavne ugotovitve. Nato sta trenerki podali še osnovne informacije o možnostih, ki jih imajo mladi na področju prijav na študijske izmenjave, prijav različnih projektov mladih na razpise in podobno, za kar je bilo izkazano precejšnje zanimanje udeležencev. Na koncu smo izvedli še nagradno žrebanje in podelili nekaj nagrad.

Iskrena hvala vsem mladim, ki ste izkazali interes in se posveta udeležili. To je bil le eden izmed mnogih korakov na poti do večje vključenosti mladih v lokalno okolje, medsebojnega povezovanja mladih iz različnih lokalnih društev ter iskanja novih skupnih priložnosti za ustvarjanje boljše prihodnosti za mlade v naši občini.

Nagrade so omogočili:

- Okrepčevalnica–pizzeria »Pri Roku«, Andreja Poplatnik s. p.,
- Gostilna »Pri Kuklju«, Margareta Damjanič s. p.,
- Pizzeria Rozika,
- Občina Velike Lašče.

Dogodek »Varno in zabavno«

**Klara Varga, občinska uprava
foto: Klara Varga**

Ob svetovnem dnevu zemlje, 22. aprila, se je pred Rokodelskim centrom Ribnica dogajal celodnevni dogodek »Varno in zabavno«. Šlo je za edinstven regijski dogodek, zasnovan kot platforma za izmenjavo znanja, praks in inovacij na področju varnosti. Dogodka so se udeležili posamezni razredi OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče in starejše skupine vrtca Sončni žarek. Nekateri so se na pot odpravili z vlakom, drugi z avtobusom. Otroci so imeli priložnost spoznati delo policistov, vojakov, gasilcev, reševalcev. Lahko so preizkusili policijski motor, se povzpeli na konja in si pobjliže ogledali policijske pse in njihove trike. Na dogodku so se lahko seznanili z varnostjo v najširšem smislu, saj so bili prisotni še Agencija za varnost prometa, Center za krepitev zdravja, društvo AED, Center za socialno delo, Prostofer in mnogi drugi. Ogledali so si tudi Rokodelski center Ribnica in ribniški grad. Dogodka sta se udeležila tudi župan Matjaž Hočevar in podžupan Dejan Zakrajšek.

Zahvaljujemo se Slovenskim železnicam in prevozniku FINSON Sonja Rigler s. p., ki sta omogočila brezplačen prevoz otrok na dogodek. Zahvala gre tudi Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Velike Lašče, ki je sodeloval pri koordinaciji dogodka. Dogodek je finančno podprla Občina Velike Lašče.

Trški dan v Velikih Laščah

Vabljeni v soboto, 8. junija, med 8. in 13. uro na trg v Velikih Laščah, kjer bo ponovno potekal trški dan! Na ta dan pripravljamo prav poseben raznovrsten program, namenjen tako otrokom kot odraslim. Sprehodili se boste lahko med stojnicami lokalnih ponudnikov, poskusili domače dobrote izpod rok spretnih gospodinj, izvedeli, kaj je apiterapija in kakšen je pomen čebel za ljudi in ekosistem; udeležili se boste lahko otroških ustvarjalnih delavnic; na parkirišču pri pokopališču v Velikih Laščah bodo na ogled starodobna vozila, ki si jih boste lahko ogledali od blizu in od daleč ... Brezplačna parkirišča so zagotovljena v okolici velikolaškega trga (pri Osnovni šoli Primoža Trubarja, pri župnijski cerkvi, pri Piceriji Rok ...).

Pričakujemo vas v soboto, 8. junija!
Vstop je prost.

Organizacija: Javni zavod Trubarjevi kraji
V primeru slabega vremena trški dan odpade.

RKS-OZ Ljubljana bo tudi letos prisotno na Trškem dnevu

Urška Telban

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana vas vabi, da v soboto, 8. junija, obiščete predstavitevno stojnico Krajevne organizacije Rdečega križa Velike Lašče. Prostovoljke in prostovoljci Rdečega križa vam bodo prikazali temeljne postopke oživljanja z uporabo AED, znanja, ki lahko rešuje življenje. Na stojnici bodo izvajali brezplačne meritve krvnega tlaka, kisika, sladkorja in holesterola v krvi. Predstavili vam bodo program krvodajalstva in darovanja organov in tkiv po smrti ter druge humanitarne in preventivne programe Rdečega križa, s katerimi preprečujejo in blažijo stiske ljudi. Iz prve roke boste lahko izvedeli, kako lahko tudi vi postanete prostovoljke in prostovoljci te največje svetovne humanitarne organizacije. Toplo vabljeni v družbo srčnih ljudi s plemenitim poslanstvom!

Velikolaška tržnica

**Vsako drugo
soboto v mesecu,
med 9. in 12. uro,
vabljeni na velikolaško
tržnico na trgu v
Velikih Laščah.**

V času obratovanja tržnice enkrat na mesec poteka tudi izmenjevalnica oblačil v Levstikovem domu v Velikih Laščah.

**Vabljeni na naslednjo
tržnico in izmenjevalnico
že to soboto, 25. maja,
kjer se bo predstavil
naš nov, občasni
ponudnik Klemen
Šušteršič, ki se ukvarja s
profesionalnim
brušenjem nožev, škarij,
dlet in sekir
ter ostalega vrtnega in
domačega orodja.**

Prinesite na brušenje svoje nože,
škarje in ostale
manjše pripomočke.

www.velikolaska.si

Velikolaška kronika

Strici iz ozadja

Inšpektor Muki

Pomlad je bolj ali manj mimo. Občasno je bilo vroče. Vroče tako in drugače. Za neko neznano junakinjo celo tako zelo, da je v bližini turjaškega mostu odvrгла nedrček, ki je na to več dni bingljal z drevesa ob cesti.

Konec marca se je spet množično romalo v Planico. Rojeni letalec Timi Zajc je grdo padel. Ni bil edini; grdo je padel tudi eden izmed občinskih oštirjev. Ne, ni bil predskakalec; iz »smučine« ga je vrglo že precej po koncu uradnega dela tekmovanja. Vzgonski veter je bil tudi ob vznožju velikanke kot vse kaže premočan, sploh za vse tiste na malce bolj majavih nogah. Vsekakor mu želimo čim hitrejše okrevanje – tudi ali predvsem zavoljo ljube-ga miru njegovih domačih.

Drugi so izlet v dolino pod Poncami izkoristili za lobiranje in agitiranje. Po bolečem porazu na zadnjih občinskih volitvah, ki ga sicer sam trmasto predstavlja kot absolutno zmago, se je znani trgovski (po)potnik po nasvet zatekel kar k Stricu iz ozadja. Old boys so v VIP šotoru ob, kakopak, zastonj hrani in pijači staknili glave; kaj so iztuh-tali, še ni znano. Naš sokrajan v slogu prekaljenih politikov izjav ni dajal in je celo vehementno zani-kal sestanek s sivo eminenco slovenske politike. Ko je na površje priplavala fotografija omenjenega srečanja, na kateri pozira s prsti v marmeladi ozi-roma v objemu Milana Kučana, pa se je zatekel k svoji standardni »Pustimo zdaj to.«

Medtem ko vi zategujete pas, ga tisti pri koritu odtegujejo. Novopečeni občinski svetnik se deni-mo naokoli prevaža z novim vozilom. Pravi, da gre zgolj za naključje, da nakup novega avtomobila sovpada z začetkom mandata in pritokom sejnin na bančni račun.

Kviz Mladi in kmetijstvo je uspel – vsaj če gre so-diti po količini prodane hrane in predvsem pijače. Igrali so Firbci, a tudi firbcev ni manjkalo. Vaš in-špektor, ki seveda sodi med druge, se je lepo napil in se čudovito zlil z okolico. Na Svetem Gregorju so neko nedeljo blagoslovili traktorje, v Velikih Laš-čah pa je bilo neko drugo nedeljo prvo obhajilo. Za prvi maj so pred Roziko kuhali golaž. Vladimir Pu-tin je vmes še petič prisegel kot predsednik Rusije. Malo jih je, ki se lahko pohvalijo s tako dolgotraj-nim mandatom. Švedski kralj Karl Gustav, njegov sosed norveški kralj Harald V, beloruski samodr-žec Aleksander Lukašenko in še nekaj azijskih ter

afriških bolj ali manj (ne)demokratičnih vodite-ljev. Ter seveda Rudi s Poznikovega, ki je že nekoč davno postal inventar velikolaškega občinskega sveta. V življenju so neizbežne le tri stvari: smrt, davki in Rudi v občinskem svetu. Enkrat v koalici-ji, drugič v opoziciji, običajno pa kar oboje hkrati. Kdor zna, zna.

Pred vrati je občinski praznik in z njim pohod po velikolaški kulturni poti. Ter z njim vse prej kot kulturni zaključek na Rašici. Pred najpomembnejšim tednom v naši občini imam dve bojazni: da bo na Rašici zmanjkalo rib in da na slavnostni aka-demiji ne bo umanjkal županov govor.

Pomlad je bolj ali manj mimo in poletje je pred vrati. V naslednjih dveh, treh mesecih praktično ne bo minil vikend brez gasilske veselice in prak-tično ne bo minil vikend brez množičnih selitev na Krk ter v Istro. Lašče pa bodo (p)ostale mesto duhov. »Lipe cvatu, sve je isto k'o i lani,« kot prepe-vajo Bijelo dugme.

P. S.: Kavsi me vseskozi ujeda, kdaj ga bom omenil. Evo, Kavsi, omenil sem te.

30
let

OBČINE
VELIKE LAŠČE

torek, 4. junij, 19:00
Trubarjeva domačija, Rašica

NA TRUBARJEVEM STOLU: MARTIN GOLOB

Javni zavod Trubarjevi kraji

četrtek, 6. junij, 18:00
Grad Turjak

26. REVIJA PEVSKIH ZBOROV IN VOKALNIH SKUPIN

KUD Marij Kogoj in TD Turjak

petek, 7. junij,
Športna dvorana, Velike Lašče
18:00

SLAVNOSTNA AKADEMIJA OB OBČINSKEM PRAZNIKU S KONCERTOM ORKESTRA SLOVENSKE VOJSKE

20:30

KONCERT MANCE ŠPIK Z GOSTOM DOMNOM KLJUNOM

Občina Velike Lašče

sobota, 8. junij, 8:00 - 13:00
Trg, Velike Lašče

TRŠKI DAN

Javni zavod Trubarjevi kraji

sobota, 8. junij,
Trubarjeva domačija, Rašica
TRUBARJEV DAN

18:00

LITERARNA AKADEMIJA DOM V JEZIKU na Slovenski literarni poti

20:00

42. LIKOVNA RAZSTAVA TRUBARJEVI KRAJI: DEDIŠČINA TONETA KRALJA

KUD Primož Trubar in Javni zavod Trubarjevi kraji

nedelja, 9. junij,
start med 7. in 10. uro na trgu v Velikih Laščah

31. POHOD PO VELIKOLAŠKI KULTURNI POTI

Velike Lašče-Retje-Podsmreka- Rašica

PD Velike Lašče

Slepi potniki in ubežniki iz vrtov

Barbara Slabanja | foto: Branka Ojnik

Ne, ne bomo govorili o ljudeh. Osvetlili bomo v zadnjih letih vedno bolj aktualno temo – invazivne tujerodne vrste s posebnim poudarkom na pojavljanju v gozdovih.

Kako take rastline prispejo k nam?

Lepe stvari iz daljnih krajev so ljudi vedno privlačile, pa naj je šlo za predmete, živali ali rastline. V daljni preteklosti pri prenosu ni bilo omejitev, kot jih poznamo danes, saj se ljudje niso zavedali dolgoročnih posledic prenosa živih bitij iz ene celine na drugo. Invazivne tujerodne vrste k nam pripotujejo in se širijo v prostoru po različnih poteh. Priritihotapijo se kot slepi potniki v lesnem pakirnem materialu; skrivajo se med sadikami okrasnih rastlin; prilepijo se na čevlje, pnevmatike, opremo ali pobegnejo iz našega kompostnega kupa, farne ali vrtnarije. Lahko pa tudi same razširijo svoj življenjski prostor iz sosednje države; v tem primeru gre za spontano širjenje.

V slovenskih gozdovih najdemo mnogo tujerodnih vrst; po podatkih iz leta 2017 imamo 133 vrst rastlin, 158 vrst gliv in 212 vrst žuželk in tudi nekaj sesalcev, a se številke z novimi najdbami spreminjajo. Toda niso vse tujerodne vrste tudi invazivne. Ko pripotujejo k nam, so tujerodne. Ko se začnejo razmnoževati, jih označimo za naturalizirane. In samo dober odstotek (1 %) tujerodnih vrst postane sčasoma invazivnih.

Zakaj jih imenujemo invazivne?

Tako se imenujejo zato, ker s svojo agresivno širitvijo začno povzročati škodo na pestrosti domačih vrst, v gospodarstvu oziroma predstavljajo javni zdravstveni problem.

Invazivne tujerodne vrste so pri osvajanju novih ozemelj lahko zelo uspešne, saj morda v njihovem prvotnem okolju nimajo naravnih sovražnikov. Hkrati pa so naše domače vrste na njih povsem nepripravljene in neodporne. Praviloma so manj zahtevne od domačih vrst, kar jim omogoči, da zelo hitro zapolnijo proste vrzeli. Nekatere lahko svojo konkurenčnost dodatno izboljšajo s križanjem z domačimi vrstami.

Predvsem zaradi gospodarske škode in zaradi nevarnosti za zdravje smo počasi spoznali, da so 'invazivke' problem in da potrebujemo enotna pravila, da bo škoda zaradi njih čim

manjša. Tako je bila na ravni EU že leta 2014 sprejeta Uredba o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, katere priloga je Seznam invazivnih tujerodnih vrst. Seznam se spreminja in dopolnjuje glede na nove najdbe in nova spoznanja vsakih 6 let. Uredba jasno določa, da se vrst, ki imajo na EU seznamu status invazivne tujerodne vrste, ne sme vnesti, posedovati, gojiti, prevažati, prodajati, uporabljati, razmnoževati ali izpustiti v okolje. To pomeni, da mora vsak lastnik posesti, na kateri se tako imenovana invazivka nahaja, poskrbeti za njeno uničenje oziroma za preprečevanje širjenja na ustrezen in varen način.

Kako ravnati z zelenim vrtnim odpadkom in kuhinjskimi odpadki

Marija Ajdič Francelj | foto: arhiv SOU

Prihaja čas, ko je urejanje domačih vrtov, zelenic in sadovnjakov še posebej intenzivno; pri tem opravilu pa nastajajo večje količine zelenega vrtnega odpadka, s katerimi je potrebno pravilno ravnati. Pravila ravnanja in druge pogoje za preprečevanje ali zmanjševanje škodljivih vplivov nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi določa Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št. 77/22 in 113/23), ki v 10. členu določa, da je treba z odpadki ravnati

tako, da ni ogroženo človekovo zdravje in se ne škodi okolju. Kurjenje odpadkov na prostem strogo prepoveduje.

Zeleni vrtni odpad (obrezano vejevje in grmičevje, pokošena trava, rože, odpadno listje, stara zemlja lončnic in podobni biološko razgradljivi odpadki z vrtov) je biorazgradljiv odpad, ki ga je torej prepovedano kuriti; prav tako ga je prepovedano mešati z drugimi komunalnimi odpadki, zato ga zbiramo popolnoma ločeno.

Najbolje je, da ga kompostiramo na svojem vrtu ter si tako pridelamo kompost, organsko gnojilo, s katerim izboljšamo sestavo prsti. S pridelavo domačega komposta vrnemo zemlji koristne snovi, ki smo ji s pridelavo pridelkov vzeli. Hkrati zmanjšamo količino odpadkov. Zbrani zeleni vrtni odpad lahko brezplačno oddamo tudi v nadaljnjo predelavo v kompostarno. Izvajalec javne službe v naši občini dopušča tudi možnost, da manjšo količino zelenega vrtnega odpadka prepustite v namenskih zabojnikih za ločeno zbiranje bioloških odpadkov.

Biološko razgradljivi komunalni odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvu, so zelenjavni in sadni odpadki, jajčne lupine, kavna usedlina in filter vrečke, pokvarjeni prehranski izdelki, ostanke

Kako preprečujemo vnos in širjenje?

Na vrtu, okolici, pri nas doma:

Največ lahko za preprečevanje širjenja invazivk naredimo sami. Namesto lepih rastlin iz daljnih krajev, za katere ne vemo, ali so oziroma bodo postale invazivne, si raje izberimo naše domače vrste, med grmovnimi vrstami na primer brogovito, dobrovito, rumeni dren, čremso ali trdolesko.

Če pa na našem vrtu že imamo posajene potencialno invazivne tujerodne vrste ali so se pojavile same, pa pazimo predvsem na slednje: zeleni odrez odlagamo v za to namenjene zabojnike in nikoli v naravno okolje. Večji zbirni centri odpadkov imajo posebno mesto, kjer zbirajo tovrstni material, ki ga potem na varen in ustrezen način uničijo, da se s semeni ali delčki korenin ne vrnejo nazaj v naravo v obliki komposta. Pri izkopih zemljine, za katero veste, da so na njej rasle invazivne tujerodne vrste, ne premeščajte drugam, ampak jo varno odložite na zbirno mesto. Stroje in mehanizacijo je potrebno očistiti pred premeščanjem na drugo delovišče, saj drugače nehote zanesemo invazivne tujerodne vrste tja, kjer še niso prisotne. Tudi ekotičnih hišnih ljubljencev ne izpuščamo v naravo, ko smo se jih naveličali.

V gozdu: Za odstranjevanje invazivne tujerodne vrste v gozdu potrebujemo soglasje lastnika gozda oziroma mora

lastnik gozda to zagotoviti sam, pri čemer strokovno pomoč prejme na Zavodu za gozdove Slovenije. Strokovna pomoč je dobrodošla, saj je napačna izvedba odstranjevanja neučinkovita; lahko celo povzroči več škode kot koristi. Ker se fitofarmaceutskih sredstev v gozdu ne sme uporabljati, nam preostane le mehansko uničevanje, pri čemer se moramo zavedati, da je potrebno začeti takoj in da potrebujemo veliko vztrajnosti in potrpežljivosti, saj so invazivne tujerodne vrste izredno trpežne vrste in nam jih v enem letu ne bo uspelo zatreti.

Najbolj pogoste drevesne invazivne tujerodne vrste v gozdu so veliki pajesen, robinija in pavlonija. Če gre za posamezne primerke, je najbolj učinkovito puljenje mladih drevesc. Ko so drevesa že v sestoji, lahko omejimo širjenje z obročkanjem. To pomeni, da drevesu odstranimo skorjo v najmanj 15 cm pasu v spodnjem delu debla in ga s tem oslabimo. Hkrati s tem tudi preprečimo močno izraščanje iz korenin.

Med zelnatimi trajnicami je v presvetljenih gozdnih sestojih najuspešnejša navadna barvilnica. Rastlina je strupena, plodove pa uspešno raznašajo ptiči. Tudi tu je v primeru posameznih mladih rastlin najučinkovitejše puljenje. Ko se razraste in so na rastlinah že plodovi, je učinkovito odstranjevanje cele rastline skupaj s korenino ali da se odseka vsaj 10 cm pod nivojem tal, kjer so že nastavljeni novi poganjki za rast v naslednjem letu. Pomaga tudi redna žetev rastlin večkrat letno, vendar pa je za izčrpanje rastline potrebno ponavljati žetev več let zapored. Rastlino se sicer lahko kompostira, a jagode je potrebno v vseh primerih odložiti v zabojnike za invazivne tujerodne vrste v zbirnih centrih odpadkov, kjer bodo poskrbeli za dokončno uničenje.

Brez ukrepanja se bodo invazivne tujerodne vrste širile zelo hitro, povzročale nove težave in izpodrinjale naše domače vrste; z ukrepanjem lahko njihov pohod upočasnimo, a povsem ustaviti ga ne bomo mogli.

hrane, papirnati robčki, brisače in temu podobni odpadki. Te odpadke odlagamo v namenske zabojnike za biološke odpadke (rjave posode) ali pa jih hišno kompostiramo. V te rjave zabojnike pa ne sodijo cigaretni ogorki, kosti, plenice in higienski vložki, mačji pesek, žvečilni gumiji, pluta, maščobe ali odpadno kuhinjsko olje, poginule živali, živalski iztrebki in podobni odpadki.

Zelo pogosta napaka pri oddaji biološko razgradljivih kuhinjskih odpadkov v za to namenjene zabojnike za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov je, da te odpadke doma zbiramo v neprimerni embalaži, ki ni biorazgradljiva in nato te biološko razgradljive kuhinjske odpadke skupaj z embalažo prepustimo v rjavo posodo. Biološko razgradljive

odpadke je potrebno zbirati v papirnatih, biorazgradljivih polietilenskih ali pa biorazgradljivih vrečkah iz koruznega (ali drugega rastlinskega) škroba, ker takšne vrečke pod vplivom toplote in svetlobe 100-odstotno razpadejo.

Naj za konec poudarimo, da analize kažejo, da je kar 30 % vseh odpadkov biorazgradljivih. V Evropi vsak dan odvržemo za kar 16 olimpijskih bazenov hrane oziroma biološko razgradljivih odpadkov, ki pa v primeru nepravilnega zbiranja ali nepravilnega odlaganja prav tako kot vsi drugi odpadki postanejo breme za naše okolje.

Občane zato naprošamo, da ravnajo odgovorno in bioloških odpadkov iz gospodinjstva in ostanke zelenega odpada iz svojih vrtov ne odlagajo v narav-

no okolje in jih ne kurijo, temveč jih pravilno odložijo v za to namenjene zabojnike, jih kompostirajo ali pa jih brezplačno oddajo v zbirnih centrih.

Plodovke so rastline sonca in toplote

Marjeta Hrovatin | foto: Dragica Heric

Vir: Domače vrtnine vse leto, Vodnik po vrtu, Miša Pušenjak, Založba Kmečki glas

Plodovke potrebujejo veliko toplote, zato jih na prosto presajamo, ko je nevarnost mraza mimo. Paprike in feferoni so še bolj občutljivi za nizke temperature kot paradižnik, zato jih raje presajamo kakšen teden pozneje kot prekmalu.

V skupino plodovk spadata dve botanični družini vrtnin: bučnice in razhudniki. Ker so krompir, paradižnik, paprika in jajčevci v sorodstvu in si delijo iste bolezni in škodljivce, naj si v kolobarju ne sledijo prej kot v dveh letih. V družino bučevk spadajo kumare, bučke, melone in lubenice. Zaradi težav z boleznimi in škodljivci naj bo pri pridelevi na istem mestu pri bučevkah premor vsaj tri do štiri leta, priporoča Miša Pušenjak v svoji knjigi Vodnik po vrtu, ki je izšla pri Založbi Kmečki glas.

Paradižnik

V času po presaditvi je optimalna temperatura za gojenje razhudnikov okoli 30 °C; temperature nad 35 ali celo 40 °C pa povzročijo slabo oplodnjo in posledično odmetavanje cvetov. Paradižnik sadimo 70 cm narazen v vrsti in med vrstami; v rastlinjaku naj bo razdalja malo večja. Gnojimo ga neposredno s preperelim hlevskim gnojem; še boljši je domači kompost. Zelo dobro je občasno dognojevanje z gabezovimi prevrelkami, ki vsebujejo veliko kalija. Tudi gabezova zastirka tal je dobrodošla. Z vsakim nastavkom plodov, ko so ti veliki za grahovo zrno, je zelo priporočljivo listno gnojenje s kalcijevimi listnimi gnojili, še posebej v vročem in suhem poletju. V tleh, kjer je pomanjkanje bora, je za boljšo oploditev občasno priporočljivo listno dognojevanje z borovim gnojilom. Paradižnik namakamo na tri dni do globine 30 cm.

Cepljene plodovke

Med cepljenimi plodovkami najpogosteje posegamo po paradižniku, čeprav bi imeli precej večjo korist od cepljenih lubenic in melon. Če se odločimo za cepljen paradižnik, moramo upoštevati, da zraste večji, višji in močnejši in potrebuje več prostora in hranil. Sadika je precej draga, zato vzgojimo paradižnik na dve, lahko tudi tri stebila. To storimo tako, da prvih dveh zalistnikov ne odstranimo.

Vsakemu stebelu damo močno visoko oporo. Poznejše zalistnike pa redno odstranjujemo. Še vedno je pomembno, da je nasad čim svetlejši in čim bolj zračen. Med rastlinami v vrsti naj bo vsaj 1 m prostora. Medvrstna razdalja ostane vsaj 70 cm. Priporočam tudi, da odstranjujete po nekaj listov na rastlino. Začnite takoj, ko se plodovi obarvajo. Takrat odstranite vse liste pod plodovi, ki se barvajo, razen zadnjega. Konec avgusta odščipnemo vrh: tako dosežemo, da dozoriyo vsi plodovi. Ostali sicer ne bi dozoreli.

Paprika

Papriko presajamo na prosto po 15. maju. Medvrstna razdalja je 60 cm in v vrsti 30 cm. Najbolj priporočljivo je gnojenje z domačim kompostom, lahko tudi z dobro uležanim hlevskim gnojem. Če gnojimo z mineralnimi gnojili, uporabimo take, ki vsebujejo več kalija kakor fosforja; še bolje je uporabiti kupljena organska gnojila. Čez leto večkrat

uporabimo pripravke iz alg, ki okrepijo rastline in predvsem izboljšajo izkoriščanje hranil iz tal. V vročem in suhem poletju je obvezno, v manj vročem pa priporočljivo vsakih 7 do 14 dni uporabiti listno gnojilo s kalcijem, da se izognemo gnitju plodov ob konici ploda.

Papriko moramo redno in obilno namakati čez poletje, saj bodo sicer plodovi manj mesnati, manjši in velikokrat tudi grenki. Namakamo v globino 30 cm vsak tretji dan; uporabljamo kapljično namakanje, steklenice in organske zastirke, da je zemlja čim dlje vlažna.

Kumare, melone, bučke in lubenice

Plodovi bučevk so v velikem deležu sestavljeni iz vode, zato morajo imeti za rast in razvoj obilo vode. Večina bučevk potrebuje veliko hranil – še posebej kalcija – v času oblikovanja plodov. Bučevke so večinoma ovijalke z viticami in vrežastim stebлом; plod je botanično sočna jagoda; v vrtnarskem jeziku mu rečemo bučka. Vsem vrstam iz družine bučevk v kolobarju zagotovimo premor za pridelavo na isti površini vsaj tri ali celo štiri leta.

Sadiko kumar sadimo na prosto po 1. maju, 0,5 m narazen in z medvrstno razdaljo 1,5 m.

Obilno jih gnojimo s hlevskim gnojem ali domačim kompostom; če pa z gnojenjem pretiravamo, se bo v poletni vročini razvilo več moških cvetov. Enkrat tedensko gnojimo s kalcijem na liste, občasno tudi z borom. Rastline krepimo z algami in razredčenim mlekom.

Namakanje je nujno. Brez namakanja so obsojene na propad, odpadanje plodov, grenke in neokusne plodove. Namakamo s kapljičnim sistemom, globoko in redno.

Maja sadimo na prosto tudi vse vrste buč in bučk, in sicer 0,5 m narazen in z medvrstno razdaljo 1,5 do 2 m. Buče spadajo med največje požrešneže; gnojimo jih z dobro uležanim hlevskim gnojem ali domačim kompostom. Še najbolje je, če rastejo kar na kompostu. Kalcij dodajamo z listnimi gnojili. Sušenje plodov je lahko tudi posledica pomanjkanja bora ali mangana. Buče imajo ločene moške in ženske cvetove, a na isti rastlini. Če je prevroče, premrzlo, če rastlina ni dobro prehranjena ali je stara, oblikuje samo moške cvetove. Ta pojav povečuje tudi preobilno gnojenje z gnojem. Zato je nujno namakanje. Vzgoja s sadikami zmanjšuje ta pojav; v slabih vremenskih razmerah uporabimo biostimulatorje, kot so alge, aminokisliline, rastlinski izvlečki, ter domače pripravke.

Če želimo imeti visok pridelek, jih namakamo, sicer pa bodo buče in bučke zelo dobro prenesle tudi sušo. Dokler so tla še mokra, jih pokrijemo z organsko zastirko. Ko pa je suša tako močna, da so rastline ovenjene že zjutraj, je seveda potrebno namakanje. Buče razvijejo dodatne korenine tudi na vrežah, nimajo pa globokih korenin, zato je treba namakati vsak drugi dan do globine 20 cm.

Presajanje sadik plodovk

Pri nas presajamo absolutno prevelike sadike. Večja, kot je rastlina, večji stres doživi pri presajanju in več časa potrebuje, da se korenine primerno vrastejo in začnejo opravljati svojo pomembno nalogo. Idealna sadika ni prevelika; zagotovo nima cvetov in plodov. Takih ne kupujte v trgovinah. Poiščite raje vrtnarije, kjer sejejo večkrat in ima-

jo primerno velike sadike. S preveliko sadiko lahko izgubite prvo ali celo drugo etažo plodov in tega niti ne veste. Če je poletje vlažno in hladno, predvsem pa taka jesen, s pridelkom posebej na prostem ne boste zadovoljni.

Sadike pred presajanjem izlončimo. Če so se korenine že začele zvijati okoli oboda lončka, jih nekoliko natrgamo, da bodo pri sajenju v novo hranilno prst takoj poiskale pot v zemljo. Če tega ne naredimo, bodo še nekaj časa nadaljevale kroženje in s tem ostajale v prostoru, kjer že manjka hranil. V jamice za sajenje lahko natresemo nekaj komposta. Ta mora biti popolnoma razpadel, sicer bo mlade koreninice v času razpadanja najprej požgal. Najmanj boste tvegali s substratom za rože. V sadilno jamico ga damo zato, da bodo mlade koreninice hitro našle mehko hranilno prst, potem pa se bodo že razrasle tudi v vrtno zemljo.

V zadnjih letih se je pri nas razširilo dodajanje jajčnih lupin v zemljo, češ da pomagajo pri pomanjkanju kalcija – črnim konicam plodov poleti. To seveda ne more biti res. Do takrat, ko nastane potreba po kalciju oziroma bolj pomanjkanje kalcija v plodovih, so jajčne lupine že zdavnaj raztopljene, kalcij pa porabljen. Torej, dodajanje jajčnih lupin v jamice sicer ne škodi, nikakor pa ne rešuje težav s kalcijem. Miša Pušenjak svetuje, da jamice, posebej če je vroče in suho, pred sajenjem sadik zalijete.

Ljudje pogosto sprašujejo, ali je bolje sadike paradiznika posaditi v globino ali jih položiti v zemljo vodoravno in jih upogniti v obliki črke L. Vse plodovke sadimo globlje, vse do prvih pravih listov, vendar ne tako globoko, da bodo segale že v mrtvico. Torej ne gremo globlje od globine prekopavanja. Če so prevelike, jih moramo saditi tako, da jih položimo v obliki črke L. Pri tem si moramo zapomniti, v katero smer smo jih sadili, da jih ob okopavanju ne presekamo.

Šele po sajenju zalijemo celo gredo, ne samo sadik, ne samo vrstic, ampak vso površino. Zelo priporočljivo je, da okoli sadik položite zastirko. K paradizniku posadite kapucinko, baziliko, ognjič, lahko pa tudi posejete ali posadite sadike novozelandske špinače. Seveda pa vmesni prostor zdaj spomladi izkoristite tudi za pridelovanje solate; posadite sadike.

KONJEREJSKO DRUŠTVO
VELIKE LAŠČE
organizira

KONJEREJSKI DAN

**nedelja, 26. maj 2024,
ob 14. uri
v Velikih Laščah pri
gasilskem domu.**

Povorka

konjskih vpreg in jahačev
Prikazi spretnostne vožnje
Spretnostno jahanje – poligon
»Šlajsanje« hloda
Ježa okrog sodov
Velikolaška ALKA

Vsi udeleženci prireditve, ki boste sodelovali s svojimi konji, potrebujete identifikacijski dokument in potrdilo o pregledu konja na IAK-ju.

Prijave sprejemamo do 13.30 ure na prireditvenem prostoru. Prijavnina je 10 €; obvezna je uporaba čelade; vsak tekmuje na lastno odgovornost.

Poskrbeli bomo za hrano, pijačo in zanimiv prikaz dela s konji.

Vabljeni!

Prireditev je podprla
Občina Velike Lašče

»Evropi je potrebno vrniti dostojanstvo«

Luka Jakše | foto: Boštjan Selinšek

Tokratni intervju je potekal z enim najbolj uspešnih slovenskih županov, Vladimирjem Prebiličem. V štirinajstih letih na čelu občine Kočevje mu je uspelo gospodarsko preporoditi mesto, ki mu je grozila klavrna usoda. Izredni profesor na katedri za obramboslovje na Fakulteti za družbene vede se podaja na novo pot, saj kandidira za poslanca v evropski parlament.

Smo sredi volilne kampanje za volitve poslancev v evropski parlament (EP). Zakaj ste se odločili za kandidaturo in kakšne cilje ste si ob tem zastavili?

Kot je že pred mnogimi leti dejal Ivan Oman, vsakdo, kdor gre na volitve, gre za to, da zmaga. Želel bi si, da bi dobili vsaj en mandat in vstopili v EP. Temeljna vzgiba za kandidaturo sta na dveh ravneh, in sicer raven naših poslank in poslancev v Bruslju in raven EP v odnosu do geopolitičnih igralcev, predvsem Rusiji, ZDA in Kitajski. Ugotavljam, da naši predstavniki v EP izvažajo predvsem domačo politiko; ogromno je prepiranja in medsebojnega

obtoževanja. Tudi v tej kampanji pogovor pogosto teče o tem, kaj je gospod Janša rekel in česa ni rekel, ampak EP ni primeren prostor za to debato. Predvsem pa zmanjka prostora in časa za pogovor o vsebinah, ki pa so evropske, kot so energetska varnost, migracije, odnos EU do kriznih žarišč, vojne v Ukrajini in Gazi. Teh vprašanj nihče ne naslavlja. Moj namen je, da v Evropi govorimo o evropskih zadevah in da smo proaktivni s svojimi predlogi. Napačno je namreč razumevanje, da je Slovenija zaradi svoje majhnosti brez teže v EU. Sam delujem tudi v Svetu Evrope in vem, da ni najbolj pomembno, koliko pre-

bivalcev ima neka država, ampak kako kvalitetne predstavnike ima v institucijah. Tako majhna država, kot je Malta, ima predsednico EP; imeli smo že predsednika evropske komisije iz Luksemburga. To je dokaz, da je mogoče prodreti na evropski ravni, če znaš, zmores in si želiš. Zato sem se odločil za to kandidaturo.

V Evropi manjka dobrih in vizionarskih voditeljev. Imamo mnogo politikov in malo državnikov.

Imamo tudi predsednika UEFA ...

Res je ...

S kvaliteto oziroma znanjem gotovo lahko tudi majhne države dobijo vidne predstavnike. Bolj je vprašanje, koliko besede pa dejansko imamo ob interesih Nemčije in Francije.

Drži. Ampak ko se veliki igralci med seboj pogovarjajo, so velikokrat nezmožni novih idej, ker so ujeti v neke svoje igre. Slovenija bi lahko velikokrat ponudila neko svojo idejo, ki bi jo potem posvojili veliki igralci. Oni bi lahko rekli, saj to ni naš predlog; predlagala ga je skupina manjših držav, mi pa smo se le priključili temu. Na primer Nemčija ne more prva priznati Palestine, lahko pa se pridruži neki pobudi, ki je bila pripravljena drugje. Tu vidim veliko priložnost za bolj aktivno držo Slovenije.

Evropi je potrebno vrniti dostojanstvo, ker že dolgo časa igra igro drugih. Včasih se zdi, da je le podaljšana roka ZDA, kar ni prav. Včasih igra s Kitajsko, včasih pa proti. Na tem področju vidim veliko možnosti za izboljšave, da spremenimo te ustaljene prakse.

Vsaj od covida-19 naprej je občutek, da globalni red doživlja krizo za krizo, konflikt za konfliktom. Hkrati pa opažamo, da Evropa nima odgovora na zapletena vprašanja in da nima moči oziroma ideje, kako ustaviti konje. Od kod izvira ta nemoč in brezidejnost?

Manjka nam dobrih in vizionarских voditeljev. Imamo mnogo politikov in malo državnikov. Torej veliko je ljudi na funkcijah, ki se trudijo preživeti svoj mandat, malo pa je državnikov, ki vidijo dlje kot le štiri ali pet let naprej in so tudi dovolj pogumni, da naredijo tudi kakšno potezo, ki ni popularna, vendar je nujna za napredek. Včasih smo imeli velike državnike, kot so Adenauer, Schuman, Kohl, Mitterrand, Churchill ... Takih ljudi danes v politiki ni več. Drug problem pa je, da države članice igrajo grdo igro, ker vsaka brani le svoj interes. Na primer Francija se kar naprej zapleta v afriške konflikte, neke druge države pa se zapletajo v druge stvari in to ni dobro za prihodnost EU. Tudi tem državam bo treba enkrat povedati, da kršijo mednarodno pravo. Zato ima Slovenija pomembno prednost, ker nismo nikoli v zgodovini nikogar okupirali in iz-

koriščali. Ravno obratno, bili smo okupirani in izkoriščeni, zato lahko iz izkušenj povemo, da je to sprevrženo početje.

Ko ste ravno omenili Afriko. Tam že dlje časa dejansko poteka vojna med velesilami. Nekdanji svetovalec Angele Merkel je nekoč dejal, da Kitajci in druge velesile pridejo v Afriko zgraditi, pristanišča, ceste, železnice, bolnišnice itd., Evropa pa hodi pridigati, kako bi morali živeti.

To povsem drži. Ne moremo skriti evropske hipokrizije. Prisotnost Francije v Nigru ali Čadu kaže, da so tam zgolj zaradi zaščite svojih nacionalnih interesov. EU se prikazuje kot neka poštena, solidarna in vključujoča družba, ampak na terenu pa počne povsem drugače. Dokler bomo soustvarjali konflikte, ne pa jih reševali, bomo imeli težave. Dokler bodo tudi evropske multinacionalke izkoriščale afriške države, na primer nenormalne koncesije družbe Total v Nigeriji za izkoriščanje nafte, nam ne bo nihče zaupal. Nihče pa nima poguma, da bi jasno povedal, da gre za kršenje mednarodnega prava, številnih sporazumov in ne nazadnje človekovih pravic. In res bo zelo pomembno, kako bo EU delovala v Afriki, ker danes je to igrišče za vse tri največje velesile ZDA, Kitajsko in Rusijo. EU tam nima veljave, ker nikoli ne naredi tega, kar obljublja.

Napačno je razumevanje, da je Slovenija zaradi svoje majhnosti brez teže v EU.

Kako to stanje presekati, če pa imajo prej omenjene multinacionalke v Bruslju po nekaj deset lobistov na enega poslanca?

Zato potrebujemo poslanke in poslance z integriteto. Zadnjič sem bil šokiran ob novici, da ima kar 70 odstotkov evroposlancev registriran še nek s. p., kjer pobirajo denar od nekih svetovanj in lobiranj. V Sloveniji bi verjetno že gorel parlament, če bi se kaj takega zgodilo, tam pa je šlo mirno mimo. To so bolne prakse, da so nekateri služili tudi milijone na leto. Osebnostno bi rad takoj nastopil proti temu. V Svetu Evrope, kjer sedi 306 županov in drugih predstavnikov lokalnih in regionalnih oblasti iz 46

držav, sem bil zadolžen ravno za poročanje o integriteti in boju proti korupciji. V EP bo treba nujno spremeniti tovrstne prakse, doreči pravila delovanja in predvsem zvišati stopnjo integritete.

Nedolgo tega smo praznovali 20. obletnico vstopa v EU. Verjetno smo takrat pričakovali boljšo Evropo. Ali je bila z današnje perspektive vstop v EU prava odločitev?

Druge možnosti takrat pravzaprav nismo imeli in tudi odločitev se mi zdi povsem pravilna. Moram pa takoj dodati, da je bila to za nas velika priložnost, ki pa ni bilo dovolj izkoriščena. Če primerjamo napredek desetih držav, ki smo takrat istočasno vstopile v EU, vidimo, da so nekatere imele rast BDP 20 ali 25 odstotkov, Slovenija pa le 10. Razlogi za to pa so, da nismo imeli najbolj optimalnih predstavnikov v EU; naša politična elita se ni zavedala vseh priložnosti, ki bi jih lahko izkoristila, in prevečkrat smo s političnimi igricami onemogočili sami sebe. EU še vedno ponuja veliko priložnosti, a jih ne izkoristimo dovolj.

Z vidika župana lahko povem, da je implementacija kohezijske politike in črpanje sredstev iz tega naslova neučinkovita. Smo v tretjem letu sedemletne finančne perspektive, a denarja na razpisih skorajda ni. Ni dovolj, da ti je priložnost ponujena. Zgrabit jo moraš in jo izvesti. Kandidiram tudi zato, ker sem sit poslušanja političnih elit, da EU nekaj od nas zahteva, da nam nekaj ne dovoli storiti, da nekaj ni mogoče narediti. Oprostite, jaz tega ne verjamem. Zato moramo tudi z vidika lokalne samouprave iti okoli domače politike do pravih informacij v EP in evropsko komisijo, ker jih tukaj blokirajo ali filtrirajo. Pogledati se bo treba v ogledalo in povedati, ali smo izkoristili vse priložnosti, ali jih nismo.

Na področju evropskih sredstev moramo nujno izboljšati sistem črpanja, ker se zdaj štiri ali pet let nič ne premakne, ob koncu finančne perspektive pa nastane panika in se denar meče v tiste projekte, ki so najlažji, in ne tiste, ki so najbolj potrebni. Poleg tega se potem pojavi izkrivljanje trga, saj je povpraševanje po izvajalcih neprimerno višje, kar vodi v visoke cene in posledično inflacijo. Tako da za počrpani denar dejansko dobimo manj, kot če bi izvajali

projekte vseh sedem let po normalnih tržnih cenah. Ta sistem je zato škodljiv tudi z makroekonomskega vidika.

Marca je minilo tudi 20 let od vstopa v Nato.

Pri Natu je nekoliko drugače. To je edina organizacija, ki lahko Evropi zagotavlja določeno stopnjo varnosti, ker je edina operativna. Evropa sicer razvija tudi obrambno komponento, vendar je ta majhna, nerazvita in denarno podhranjena. Edina realna moč EU ta trenutek je koncept evropskih bojnih skupin. EU se je uspela dogovoriti za oblikovanje skupin za hitro posredovanje (Rapid Reaction Force). Ta evropska bojna skupina pa šteje 1500 vojakov, in to nam kaže, kakšna je evropska obrambna zmožnost. ZDA, ki imajo manj prebivalcev kot EU, brani 1,3 milijona vojakov.

Priznati si moramo, da smo Evropejci postali tako imenovani »free riderji«; vozili bi se na vlaku, ne da bi plačali vozovnico. Zato je Nato edini odgovor. Nato pa ne deluje zaradi Evrope, ampak zaradi ZDA. Finančni prispevek ZDA v zvezo je večji kot prispevek vseh

ostalih članic. Četudi v Natu načeloma velja konsenzualno odločanje, pa je ob takem razmerju jasno, kdo ima glavno besedo. Če želimo v Evropi to spremeniti, bo treba spremeniti miselnost in začeti graditi svojo obrambo. Drugače bomo vedno samo del igre drugih.

Evropska družba je postala varnostno nepismena in se zanaša, da bo za to poskrbel nekdo drug.

Po napadu na Ukrajino se je sicer nekaj premaknilo v tej smeri, ampak se zdi, da premalo in predvsem prepozno.

Nemški kancler Olaf Scholz je zdaj začel veliko vlagati v oborožitev; Poljska je dvignila izdatke za vojsko iz 2 na več kot 4 odstotke proračuna; veliko vlagajo tudi baltske države, torej denar zdaj ni problem. Težava pa je, da smo v zadnjih 50 ali 60 letih v Evropi razvili odnos, da ne verjamemo v vojaško reševanje konfliktov, ampak naj

bi to potekalo skozi pogovor oziroma diplomacijo. To je sicer dobro, ampak zdaj pa imamo težavo, ker se na tak način ne da rešiti vseh problemov, kar nam danes lepo kaže Rusija. Evropa je prišla do spoznanja, da je treba imeti rešitev tudi za takšne situacije, zato denar zdaj ni težava in tudi orožja bo dovolj. Težava pa je, da nimamo ljudi, ki bi s tem upravljali. Nemčija lahko naredi 1500 tankov Leopardov II, ampak kdo jih bo pa vozil? Evropska družba je postala varnostno nepismena in se zanaša, da bo za to poskrbel nekdo drug.

Enako laž prodajajo slovenski politiki, ko govorijo, da je zdaj, ko smo v Natu, za našo varnost poskrbljeno. Washingtonska pogodba v 5. in 6. členu določa, da bodo članice prispevale k skupni obrambi, ne pa da bodo nekateri sedeli doma kavču, medtem ko bodo ameriški marinci skrbeli za nas. To je čista laž. Mi moramo sodelovati v tej zvezi, saj Nato nima vojakov. Nato ima infrastrukturo, mi pa moramo zagotoviti sile. Zaradi napačnih predstav politikov danes nihče več ne želi v vojsko, saj se ustvarja iluzija, da nas bodo branili oni drugi. Kateri oni, nobenih onih drugih ni.

Tej vladi se pozna, da v njej sodelujejo ljudje, ki niso dolgo v politiki; ne razumejo kako funkcionirajo sistemi in preprosto premalokrat poslušajo.

našega okolja, prehranska varnost, energetska varnost in vodna varnost. Menim, da so ti problemi bolj pereči in bolj verjetni kot morebitna razširitev konvencionalne vojne v Evropo. Španija se sooča z največjo sušo v zgodovini države, zato bo njihovo kmetijstvo pridelalo pol manj hrane kot ob normalni letini. Vplive ekstremnih dogodkov smo čutili tudi ob lanskih poplavah v Sloveniji. In tega bo čedalje več, a o tem sploh ne govorimo. Pri tem pa je ključno razumevanje, da to ni problem levih ali desnih, ampak vseh, ki tu živimo. Boj proti podnebnim spremembam in za naravne vire bi nas lahko vse povezal; hkrati je to tudi poslovna priložnost. Prej ko se bo naše gospodarstvo temu prilagodilo, lažje nam bo.

Meni je bila zanimiva pobuda milijarderjev, da bi radi plačali več davkov. Torej ljudje, ki ne čutijo nobenega pomanjkanja, se zavedajo, da je to pomembno vprašanje. Zavedajo se, da je planet samo eden in da se tudi oni nimajo kam umakniti, zato je treba nekaj spremeniti v našem delovanju.

Močno se oborožujejo tudi precej revnejše države zunaj EU, na primer Srbija. Čemu ta potreba po oboroževanju?

Razlogi so vsaj trije. Prvi je, da želi (p)ostati vodilna regionalna sila, tudi vojaška. To počne zato, da daje signal EU, da bo v primeru, če se želi z njimi iti neko politiko, morala EU nekoliko prilagoditi svojo politiko do Srbije. Pred vstopom v EU si želijo vzpostaviti poseben status, da jih ne bi jemali kot Moldavijo ali Bolgarijo. Drugi razlog za oboroževanje je, da je to velik posel. Ne bi se opredeljeval o transparentnosti njihovih nakupov, vendar je nakup orožja vedno velik posel. Tretji razlog pa je prestižne narave; mislim da sta se Hrvaška in Srbija zapletli v neko mini oboroževalno tekmo za najmočnejšo silo na zahodnem Balkanu. Toda izdatki za oboroževanje, ki ni nujno, imajo posledice za javne finance. Menim, da sta tukaj obe državi naredili napako in bodo to čutili njihovi ljudje.

Bojazen je predvsem ta, da v primeru, če imajo to orožje na razpolago, ni veliko ovir, da ga tudi uporabijo.

Res je. Enako je z ZDA. Če držiš v roki kladivo, potem je vsak problem žebelj.

Na volitve se podajate skupaj z zunajparlamentarno stranko Vesna. Zakaj ste se povezali ravno z zeleno stranko?

Razlog je preprost. Z njimi sem sodeloval že v času moje kampanje za predsednika republike. Gre za stranko brez korupcijskih in podobnih afer, kar je v Sloveniji prava redkost. Danes me je že strah prižgati TV, saj samo čakaš, kdaj boš izvedel za nov škandal. Menim, da moramo biti v primeru, če se želimo iti politiko, najprej mi čisti in transparentni. To Vesna zagotovo je, kar sem tudi sam zelo natančno preveril. Poleg tega tudi njihov program nagovarja tiste teme, ki so po mojem ključne za prihodnost Evrope. To so podnebne spremembe in varovanje

Se bojite, da bo zavedanje o pomembnosti teh vprašanj prišlo prepozno?

Zadnjič sem naletel na podatek, da v Evropi 95 milijonov ljudi živi na pragu revščine. Priznam, da me ja ta podatek šokiral. To pomeni, da bo te ljudi vsaka najmanjša sprememba dobesedno potopila. V EU smo vsaj do zdaj skušali to preprečevati s številnimi mehanizmi, vendar se nam lahko zgodi, da bomo EU znotraj požrli. Lahko se nam zgodi efekt severa proti jugu, ker bodo socialne razlike med bogatim severom in revnim jugom tako velike, da revni ne bodo imeli več kaj izgubiti in bo prišlo do velikega konflikta znotraj Unije. Ne razumem naših in drugih politikov, ki nočejo investirati v zeleni prehod. Kaj pa je teh nekaj milijard, ko pa jih letno v EU porabimo 70 milijard samo za sanacijo posledic podnebnih sprememb.

Denar dajemo, da ostajamo na točki nič, nič pa za odpravljanje razlogov za podnebne spremembe.

Ali ta vaša kandidatura pomeni tudi, da imate ambicioznejše cilje v politiki? Lahko predvidevamo, da se boste bolj angažirali tudi v slovenski politiki?

Zaenkrat je zame ta kandidatura dovolj velika ambicija. Naj povem, da imam tudi precej podpore pri Zelenih Evrope (EGP). Tudi po pogovoru z njihovim vodilnim kandidatom imam dober občutek, da bi lahko hitro uspeli zagotoviti zaščito slovenskih interesov. Predvsem pa vidim možnost delovati v smeri, da Evropi povrnemo dostojanstvo. James Bond je sicer vedno pravil, nikoli ne reci nikoli.

Ob tem vam bo verjetno konkurenco delala druga zelena stranka, ki je napolnila listo z bivšimi kadri Gibanja Svoboda. Se bojite drobljenja glasov?

Živimo v demokraciji in vsak lahko kandidira na volitvah, vseeno pa je to nekoliko nenavadno. Gre za ljudi, ki so pripadali izraziti liberalni stranki, ki z zelenimi vsebinami nima popolnoma nič. Menim, da gre za manever jeznih ljudi, da bi se nekomu maščevali. Žal mi je, da so za ta namen izbrali ravno zeleno paradigmo, ki jo sam iskreno zagovarjam. Vseeno sem prepričan, da bodo ljudje znali prepoznati, kdo stoji za svojimi vsebinami in programom, kdo pa je tu z nekimi drugimi, pobalinskimi nameni.

Kako ocenjujete sodelovanje s to vlado na področju lokalne samouprave?

Odkrito povem, da bi si želel boljše-

Župan sem že 14 let in lahko rečem, da glede na predhodnike tako kvalitetnega sodelovanja z vašo občino še nikoli nismo imeli.

ga sodelovanja. Tej vladi se pozna, da v njej sodelujejo ljudje, ki niso dolgo v politiki; ne razumejo, kako funkcionirajo sistemi, in preprosto premalokrat poslušajo. Kot predsedujoči SOS (Skupnost občin Slovenije) ministrom vedno razlagam, da nas morajo uporabiti, ne pa da nas potiskajo na drugo stran. Lokalna samouprava je lahko v veliko pomoč državi, kajti če bo nam šlo dobro, bo šlo dobro tudi državi. Če pa nam ne bo šlo dobro, tudi državi ne bo šlo.

Tu bi se vrnil k evropskim sredstvom, ki jih precej s svojimi projekti počrpajo občine. A če občine nimajo možnosti učinkovito črpati tega denarja, bo slaba realizacija in se bo to poznalo tudi na državni ravni. Žal mi je, da je prepad med lokalno in državno ravno tako globok. Zdaj se ukvarjajo še s statusom župana in občutek je, kot da smo mi vsi nebodigatreba. Pozabljajo pa, da smo izvoljeni na neposrednih volitvah, torej na ime in priimek. Mi smo obraz vseh teh ljudi, ki so nas izvolili. Naša naloga je tem ljudem zagotoviti kvalitetne storitve in kvalitetno življenje.

Se lokalna samouprava sistemsko razvija v pravo smer ali pa bi potrebovali kakšne korenite spremembe?

Ob nastanku te vlade sem dal predlog, da bi v vlado vrnili resor za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Tako bi občine dobile vstopno točko za urejanje zadev na vladni ravni. Zdaj pa to poteka tako, da se moraš pogovarjati s šestnajstimi ministri, ki te pošiljajo od enega do drugega. Pri tem izgubljam ogromno energije, časa in tudi denarja. Potrebovali bi prevetritev naše lokalne samouprave in jo nadgraditi z regijami. Zdaj imamo vlado, ki zase ohranja ogromno vzvodov moči in denarja, na drugi strani pa zelo šibko finančno avtonomijo občin. Danes večino, okoli 60 odstotkov, prihodkov v proračun občin predstavlja povprečnina. To pomeni, da skorajda nimamo vzvodov za upravljanje s premoženjem in določanje davčnih obveznosti. Po smernicah OECD in evropske listine o samoupravi bi morale občine imeti večje možnosti same odločati o davščinah, taksah ipd. Vlada neko prepričanje, da župani in občinski sveti ne znajo voditi občin in da nas imajo zato raje bolj pod nadzorom, vendar je to napačno razmišljanje. Vsak premier bi moral biti srečen, da župani urejajo stvari na lokalnem nivoju in da ima več časa za pomembna vprašanja. Še v večjo pomoč bi mu bile regije, ki bi vlado odrešile balasta mikro menedžmenta. Morali bi slediti evropskemu načelu subsidiarnosti, da se odločitve sprejemajo na tistem nivoju, ki se ljudi najbolj tiče. Na regijski ravni bi se lahko odločalo o številu vpisnih mest v različne programe, o študijskih smereh in podobno. Zdaj pa na primer Kočevje doživi gospodarski prepород, mi razumemo, katere kadre bodo ti delodajalci v bodoče potrebovali, a potem minister v Ljubljani za to nima posluha.

A država ne želi nič slišati o regijah. Če boste pozorni, boste opazili vzorec podpornikov in nasprotnikov regijam. Ne glede na barvo so stranke, ko so v vladi, proti regijam; ko pa so v opoziciji, so za njih. Ko so na oblasti, se ne želijo odreči moči in vsak minister se potem trka po prsni, kaj je občinam priskrbel. Pozabljajo pa, da so bile te odločitve počasne, neracionalne in da so ovirale razvoj v občinah.

Veljate za enega bolj uspešnih županov. V vašem času se je precej popravila gospodarska slika v vaši

občini. Kakšen je recept za uspeh?

Tega pa ne smem izdati, da me ne bodo vsi prehiteli (smeh). Moje videnje je takšno, da se župan ne sme ukvarjati s tem, kdaj je kdo prišel v službo in z vsakim metrom pločnika, ker potem umanjka osredotočenosti na pomembne zadeve. Te pa so v treh sklopih. Prvo je prostorsko načrtovanje in tu mora biti župan zelo angažiran in mora imeti vizijo razvoja občine. Če v prostor ne umeščaš stvari pravočasno, se zgodi, da dobiš investitorja, a mu ne moreš ponuditi prostora za delovanje. To se ne sme zgoditi.

Drug pomemben vidik je iskanje virov financiranja, torej razpisov in možnosti za sofinanciranje projektov. To vključuje tudi lobiranje, da si uspešen pri pridobivanju teh virov. In seveda moraš biti včasih tudi pogumen. Vi prihajate iz Velikih Lašč in dobro vem, kaj se pri vas dogaja glede nadomestila stavbnega zemljišča. Povišanje tega prispevka bodo ljudje najprej videli, kot da jim spet nekaj jemljejo. Tu pa je naloga župana, da pojasni, da nikomur nič ne jemlje, ampak samo ustvarja priložnosti za investiranje. Dvig tega prispevka pomeni samo, da bo imela lokalna skupnost boljšo infrastrukturo, ceste, vodovod, kanalizacijo in vse ostalo. To so določitve, ki niso popularne, a so dobre za vse. Tudi v Kočevju so bili vsi nesrečni, ko smo to dvigovali, ampak smo jim transparentno predstavili izračun, da bomo zbrali za milijon evrov več denarja. Za ta milijon pa bomo izvedli določene projekte in smo na koncu leta pogledali, ali smo jih izvedli ali ne. Ljudi ne moti toliko, da morajo plačati davek, ampak da potem ta denar ni transparentno porabljen. Ko pa to zagotoviš, slabe volje ni več.

Tretja pomembna stvar, s katero se mora ukvarjati župan, je iskanje poslovnih priložnosti. Državna gospodarska diplomacija deluje preslabo, zato tudi sam hodim do podjetij in jim ponujam investicijske pakete za naložbe v našo občino.

Ali je Kočevje zato postalo bolj zanimivo za priseljevanje?

Da. Od konstituiranja občine leta 1994 do pred dveh let smo beležili trend odseljevanja, v letu 2023 pa smo imeli 200 ljudi več. Zelo sem vesel, da se vračajo tudi ljudje, ki so se odselili, ker

so prepoznali, da se lahko tu kvalitetno živi. Živimo v bližini neokrnjene narave; zagotovljena je varnost; veliko smo vložili v vrtce in šole, tako da smo privlačni tudi za mlade družine. Primerni smo tudi za starejše, saj imamo zelo dober sistem pomoči na domu.

Verjetno bi bila slika še boljša, če bi bile cestne povezave boljše?

Izsilil sem boljšo povezavo z vlakom, kar je precejšnja pridobitev. To, da je Kočevje povezano z glavnim mesto s kolikor toliko normalno železniško progo, je to pomemben psihološki vidik za naše občane, da nismo na koncu sveta. Zdaj je izziv, kako državo prepričati, da bi šla ta povezava do Hrvaške, ker najslabše je biti zadnja postaja na železnici. Uspešni bomo, če bomo imeli dovolj veliko težo, kar pa nam lahko da le uspešno in močno gospodarstvo. Pričakujem še dve ali tri večji investiciji v našo občino, ki bodo generirale dovolj veliko potrebo po teh povezavah.

Hkrati s tem se bo moralo začeti govoriti tudi o hitri cesti ali vsaj o obvoznih okoli večjih krajev, ki so že dalj časa v načrtu.

Podnebne spremembe, varovanje našega okolja, prehranska varnost, energetska varnost in vodna varnost so bolj verjetni problemi kot razširitev konvencionalne vojne.

Kje je problem v izgradnji hitre ceste od Ljubljane do Petrinje in potem povezave do Delnic? Je to Luka Koper?

Če bi imeli povezavo s pristaniščem v Reki, bi to gotovo imelo pozitiven učinek na naše gospodarstvo, saj je do tam le kakšnih 60 kilometrov. Vendar v Sloveniji spet razmišljamo ozko. Namesto da bi rekli, dobro, zaradi tega bo v Luki Koper malo manj pretovora, ampak bo zaradi tega v Sloveniji nastala in ostala veliko večja dodana vrednost, ker bodo tu zrasla nova podjetja, ki bodo imela multiplikativne učinke na vse gospodarstvo. Tovrstno tekmovanje, da drugega

ga onesposabljam, ni pravi način za razvoj. Dejstvo pa je, da brez podpore vlade te ceste ne bomo videli.

Kako poteka sodelovanje z občinami v vaši interesni sferi, vključno z našo?

To pa moram zelo pohvaliti. Župan sem že 14 let in lahko rečem, da glede na predhodnike tako kvalitetnega sodelovanja še nikoli nismo imeli. Seveda je še veliko za postoriti; moja ideja namreč je, da bi tudi z vašo občino in občinami vse do Kolpe ter tudi s kakšno z Notranjske ustanovili nekakšno mini regijo. Ne nujno v upravno-administrativnem smislu, ampak da bi skupno naslavljali težave, ker imamo pred seboj precej podobne izzive. Prepričan sem, da bomo skupaj bolj uspešni kot vsak posebej. Vaš župan se v te stvari zelo aktivno vključuje. Projekt, ki bi si sam želel, da bi ga kmalu izvedli, je projekt skupnih občinskih uprav. To ja za Lašče velik potencial. Trenutno ste v mini upravi z Ribnico, vendar mislim, da je tam še ogromno prostora za izboljšave. Želel bi si, da bi se temu projektu priključile tako Lašče kot Ribnica.

S tem bi vse občine razbremenile svoje proračune, ker država v skupni upravi sofinancira plače zaposlenih v višini 55 odstotkov. Druga prednost skupnih uprav je boljši servis za občane, ker predvsem manjše občine nimajo sredstev, da bi plačevale vse potrebne profile uradnikov. Tako bi vse občine dobile bolj operativne in kvalitetne uprave, kar je pomembno tudi za gospodarstvo. Tretji učinek takega povezovanja bi bila večja teža v odnosu do vlade ali koga drugega.

Pred vrati je tudi zakon o dolgotrajni oskrbi, ki ga bodo manjše občine težko izvajale, zato se mi zdi tesnejše sodelovanje nujno.

Vsekakor pa je opazen preobrat v vaši občini, ker je tega sodelovanja že zdaj bistveno več; predvsem pa ni ideoloških sporov. Sam nisem član nobene stranke in včasih je to tudi problem, ker se nekateri preštevajo skozi strankarska očala. Dokler smo imeli v tej regiji čiste strankarske župane, so ti dobivali navodila iz centrale, zato je bilo kar težko sodelovati z njimi. Tega sedaj ni in se veselim tega sodelovanja tudi v bodoče.

Marina in druge zgodbe

Marjana Dolšina Delač

Praznovanja so zame betežno naporni procesi. Za usodno štiridesetico sem se vseeno opogumila, izstopila iz cone udobja in na praznovanje povabila več kot za skromno omizje tistih, za katere menim, da so lepo okrancljali moje življenje, kakor koli patetično se že to bere – no ... in v resnici tudi je.

Moj ritem

Za prvo (a ne zadnjo) sabotažo dogodka sem poskrbela kar sama, saj sem pozdrav povabljenim zmotno zaupala navdihu trenutka, ki naj bi na moja usta priklical besede, prežete s prefinjeno ganjenostjo, in tako bi moj uvodni nagovor dosegel srca zbrane žlahte, sodelavcev, znancev in vseh mojih ljubih. No, nič od tega se ni zgodilo, a je izza miz do mene nekajkrat odzvanjal huronski smeh. Glede na to, da se govora ne spomnim do besede natančno, česar mi ob nazdravljanju z vsemi prispelimi ne gre zameriti, upam, da je bil smeh posledica mojih šal in ne improviziranega nastopa. Stvari so šle tudi naprej svojo pot, saj sem pozabila postreči z mini torticami in za piko na i smo se po desetcentimetrski snežni odeji malo pred prvo mašo komaj prebili domov.

Še isti dan sem krmežljava in v pižami pregledovala šopke na hitro namočenih rož, buhteče orhideje z mašnjami, svetleče škatlice in lično izdelane kuvertice. Med darili se je znašlo marsikaj, od odeje, sešite v pulover, ki hedonistično kliče po zapravljenem vikendu, in knjige, ki uči, kako živeti po mačje, do bona za skok v Ljubljano, ki odzvanja moj nedavni novoletni amaterski podvig v Rašici, vrtnice iz Lego kock in pregrešno dragih digitalnih naprav, ki so me takoj opomnile, da me v življenju spremljajo predvsem tegobe prvega sveta. Izpod Minattijeve zbirke poezij sem naposled izvlekla črn ovitek s tremi knjigami. Pekel. Vice. Raj. Že prejšnji večer sem fascinirano zrla v Božansko komedijo, ki sem jo odvila iz časopisnega papirja; še bolj osuplo sem izpod čela pogledovala proti tistemu, ki se je odločil, da bo to pravšnja popotnica za moje življenje po štiridesetem. Dante Alighieri. Res? Natančno to sem potrebovala.

Literarni vrhunec poznega srednjega veka je ep, ki govori o popotovanju duše k božjemu zveličanju, o najglobljih padcih in najbolj sijočih potezah tako človeka kot posameznika kot družbe, tkiva skupnih interakcij. Skozi melodično branje bržkone vsak ugotovi, da se je rodil sam in bo tako tudi umrl, v družbi svojih za-

dovoljstev in demonov. Saj se spomnite: »... kdor vstopiš, pusti zunaj upe vsake.« Kot sodobni bralki so mi verzi vendarle pripovedovali še kaj drugega, predvsem o človeštvu kot domnevno intelektualno in moralno presvetljeni živalski vrsti, ki se je po tisočletjih evolucije povzpela nad darwinistične boje za preživetje in prevlado ali jih vsaj ostro obsoja in jih stlači v pekel ter zviška gleda na nesrečne živali, ki so, revice, brez svobodne volje ujete v primež svojih nečastnih nagonov. Pa smo ljudje res tako zelo drugačni?

Njen ritem

Pisalo se je leto 1974, ki je bilo prelomno za mlado performativno umetnico iz Beograda, Marino Abramović. Četudi je na tamkajšnji in zagrebški likovni akademiji študirala slikarstvo, se je že v študentskih letih usmerila v performans in body art. Prav njeni najzgodnejši umetniški dogodki so bili tudi najbolj radikalni in zaobjela jih je v cikel z naslovom Ritem. V njih je preizkušala meje svojega telesa, fizične bolečine in psihološkega trpinčenja. Pustvarila je staro rusko pivsko igro zabadaanja nožev med prste v vse hitrejšem ritmu in ob vsakem vbodu kriknila od bolečine; to je bil znak za menjavo rezila. Ulegla se je v goreč obris petokrake zvezde, simbola rojstne države Jugoslavije in njenega neizprosnega režima, ter vztrajala toliko časa, da je zaradi dima in pomanjkanja kisika izgubila zavest. Pravzaprav je bil to običajen zaključek njenih praks pred občinstvom, saj se je isto zgodilo tudi, ko je zaužila tablete za zdravljenje shizofrenije

Marina Abramović in Ulay, Odnos v času, 1977, Studio G7, Bologna, vir: Wikimedia Commons.

ali ko je dihala v industrijski ventilator.

Naposled je v Neapeljski galeriji Morra izvedla sloviti ali bolje neslavni Ritem 0 [nič], ki se je zapisal v zgodovino kot moralno morda res sporni, a nedvomni dokaz človeku imanentnega brutalnega nasilja. Na steni galerije je običajne obiskovalce pričakal napis: »Na mizi je 72 predmetov, ki jih lahko uporabite na meni kot želite. Jaz sem objekt. V tem času prevzemam vso odgovornost.« Umetnica se je zavezala, da se bo za šest ur, recimo torej za trajanje skrajšanega delovnika, prepustila na milost in nemilost občinstvu. Na mizi so čakali različni predmeti, od takšnih, ki načeloma povzročajo ugodje, kot sta parfumi ali sladica, do drugačnih, ki lahko zadajo bolečino, med drugim britvica, žebelj, celo pištola in naboj, vsem pa je skupno to, da sami na sebi niso prijetni ali nevarni, ampak takšne naredi šele njihova uporaba. Seveda se vprašamo, kaj bi v tako kratkem času sploh lahko šlo po zlu.

Vse je šlo po zlu. Če so bili obiskovalci sprva Marini naklonjeni, jo božali, ji rdečili ustnice in ji ponujali hrano, so dejanja kmalu eskalirala v nepredstavljive nasilne intervencije, ki jih je sama opisala takole (posnetek najdete na kanalu YouTube): »Na začetku so se obiskovalci bolj ali manj igrali z mano. Kasneje je postajalo vse bolj agresivno. Šest ur resnične groze. Razrezali so moja oblačila. Porezali so me z nožem v bližini vratu in pili mojo kri; nato so rano pokrili z obližem. Polgolo so me nosili naokrog, me položili na mizo in zabodli nož v leseno podlago med mojimi nogami. Nekdo je celo vstavil kroglo v pištolo in mi jo namestil v roko ter s prstom poskušal pritisniti ob moj prst na petelinu, ker ga je zanimalo, ali se bom uprla. Po šestih urah sem spet postala jaz, subjekt in se pričela sprehajati med občinstvom: gola, okrvavljena, s solzami v očeh. Obiskovalci so se dobredno razbežali. Ko sem tistega večera prišla v hotel, sem se pogledala v ogledalo in opazila kar nekaj novih sivih las.« Umetnica je ugotovila, da je šla sama v dejanjih lastne manifestacije sicer zelo daleč, a je občinstvo lahko še

mного bolj kruto; zlahka jo tudi ubije.

V kasnejših letih je Marina Abramović izvedla nešteto body art in drugih umetniških projektov. Z zdaj že pokojnim partnerjem Ulayem, ki je svoja zadnja leta preživel v Ljubljani, je izvajala performanse na temo partnerskega odnosa, ki poleg zaupanja in povezanosti vselej predstavlja tudi boj za lasten prostor in besedo. Postavila se je pred puščico napetega loka, ki jo je Ulay usmerjal vanjo. Za šestnajst ur sta se povezala z lasmi. S kričanjem sta skušala preglasiti drug drugega. V stopnjevanem teku drugega proti drugemu sta se silovito zaletavala z golimi telesi. Dajala sta si umetno dihanje, vse dokler ni eden od njiju omedlel zaradi vdihavanja ogljikovega dioksida. Brez oblačil sta se postavila v ozek prehod galerije in gledalci so se morali ob vstopu zriniti mimo njunih golih teles. Konec burne zveze sta obeležila z dolgim potovanjem po Velikem kitajskem zidu, ki ga je vsak pričel s svojega konca, dokler se nista srečala, se poslovila in se odtlej nista videla dolgih dvaindvajset let.

Po ločitvi je Marina svojo umetniško pot nadaljevala sama. Na Beneškem bienalu je leta 1997 prejela nagrado – beneškega leva, ko je sedela na kupu okrvavljenih govejih kosti in z njih letargično drgnila kri, s čimer je opozorila na vojno v državah, od koder prihaja. Performans je naslovila Balkanski barok. Leta 2002 je v Hiši s pogledom na ocean brez hrane preživela dvanajst dni v treh publikli izpostavljenih prostorih, iz katerih so vodile le lestve z noži namesto prečk, da ni mogla oditi. Obiskovalci so poljubno prihajali in odhajali; nekateri so kot v resničnem resničnostnem šovu ure sedeli pred njenim domovanjem brez prednje stene in jo opazovali pri apatičnem sedenju, spanju ali opravljanju bioloških potreb. V trimesečnem projektu

Umetnik je prisoten leta 2010 je vsak dan nemo sedela v Muzeju moderne umetnosti v New Yorku in sprejemala obiskovalce, ki so ji v tišini zrlji v oči. Dogodek je doživel vrhunec, ko se je na prazen stol nasproti po dvaindvajsetih letih usedel nekdanji partner Ulay in spraval solze na njen in svoj obraz. Takrat se je umetnost zopet prelila v njeno življenje. Nastal je morda eden najbolj ganljivih posnetkov sprave že davno izgorele ljubezni. Še tik pred koronskim obdobjem so umetnici, tako imenovani »babici performansa«, priredili veliko retrospektivno razstavo v Beogradu z naslovom Čistilec, ki se je zaključila januarja 2020. V zadnjih letih se je poprej neizprosna prevpraševalka družbenih praks in lastnih ideoloških predpostavk nekoliko omehčala in pogosto jo opazimo na fotografijah v družbi najbolj sijočih zvezd ameriške estrade, kot sta Jay Z in Lady Gaga; posnela je celo reklamo za športno znamko Adidas.

Naš ritem

Čeprav se umetnica danes vse pogosteje pojavlja v ovoj vsečne blagovne znamke Marine Abramović, je vredno razmisleka, česa nas je v svojih nemalokrat obiskurnih, nevarnih, moralno in etično mejnih ter neverjetno bizarnih umetniških gestah naučila. Ko sem njen Ritem 0 v šoli predstavila dijakinjam, bodočim vzgojiteljicam, so bile nad umetniškim delom zgrožene; nekatere so zaprepadene zapustile učilnico ali glasno izrazile gnus in odpor do njenega početja. Moj argument je bil dokončen: »To se zgodi, če pustimo nagonom, da preglasijo civilizirano ravnanje. To se zgodi, če ljudem odvzamemo odgovornost. To se zgodi, če ne vzgajamo otrok.« Njihova še vedno osuplo odprta usta so se počasi pričela gibati v kimajočem ritmu in morda so šele v

tistem trenutku povsem dojele pomen mučnega postavljanja meja ljubkim malčkom. Podobno neprijetno misel, da se ljudje ne rodimo kot nesebična bitja nedolžnih namenov, je skupaj spraval že Richard Dawkins v zdaj predpotopni knjigi o evoluciji Sebični gen, kjer je zapisal, da »moramo svoje otroke učiti nesebičnosti, saj ne smemo pričakovati, da jim bo prirojena.«

Kljub vsem grenkim zgodovinskim lekcijam naš trenutni ritem človeštva še vedno beležimo predvsem v taktu nasilja, tako ostudnega, da prekosi vsak provokativen performans. Pred nami žalujejo obupane vdove, moške izpod ruševin panično vlečejo preživete v upanju, da bodo med njimi tudi njihovi otroci, v inkubatorjih brez elektrike hirajo dojenčki. Vse epizode civilizacijskega mrka, ki se dogajajo na različnih koncih sveta, lahko po kanalih vizualnih medijev spremljamo od blizu, domala v realnem času, kot Marino v njeni hiši s pogledom na ocean. Le da na bojiščih po svetu ljudje sami stopajo na lestve z rezili, saj se ne morejo več kam umakniti, mi pa jih še kar v tišini sprevrženo opazujemo. »Pekel je prazen in vsi hudiči so tu,« je v Viharju zapisal Shakespeare in Sartre mu je po nekaj stoletjih v drami Zaprti vrata pritrtil: »Pekel so ljudje okoli nas.« Težko jima oporekamo. Če je Dante v Božanski komediji nakazal, da lahko iz slabih postanemo dobri in se iz globin Inferna povzpnejo k božji luči Paradisa, je Marina v Ritmu 0 dokazala nasprotno, saj se ob prvi priliki vrnemo k izvornemu zlu. In to dokazujemo znova in znova. Nihilizem bi bil tu na mestu, a je povsem odveč, saj bi zgolj lahkomišelnost odvzel odgovornost z naših bremen in jo prestavil na hrbet vsesplošne nemoči, z nejevero, da bi kot posamezniki kar koli spremenili. Pa vendar je možno drugače, zato zaključujem z mislijo Borisa Pahorja iz taboriščnega romana Nekropola, ki pravi: »Ne, če kako božanstvo je, potem je spojeno s stvarmi, z zemljo, z morjem in s človekom, ne pozna in ne more poznati razločka med dobrim in zlim. A to spet še enkrat pomeni, da samo človek lahko uredi svet, v katerem živi, ga lahko tako spremeni, da bo mogoče v njem uresničiti več dobrih kakor slabih misli.«

Marina Abramović z naključnim obiskovalcem, Umetnik je prisoten, 2010, Muzej Moderne umetnosti v New Yorku, vir: Wikimedia Commons.

Radio Mlajku

Eva Pečnik | foto: Žiga Lovšin

Radio mlajku je zasedba štirih gostobesednih ženičk in enega manj zgovornega, a zato nič manj brihtnega gospoda, ki s svojimi nastopi ne razveseljuje zgolj dobrega humorja vajenih ribniških ušes, ampak je prepričala že marsikaterega tujega gosta. Hudomušno gledališko-improvizacijsko skupino sestavlja pet ustvarjalnih posameznikov: Anja Bolha, Nina Demšar, Katja Prelesnik, Maruša Prelesnik Zdešar in Gregor Prelesnik. Še pred njihovim veličastnim nastopom ob praznovanju 20. obletnice sem imela priložnost poklepetati z njimi in spoznati njihovo delovanje.

Kam segajo začetki vaše improvizacijske skupine? Kdaj in ob kakšni priložnosti se je zgodil vaš prvi nastop?

Maruša: Začetki Radia mlajku segajo zdaj že kar 20 let v preteklost, ko je naš sovaščan – podjetnik in velik kulturni mecen – praznoval 41. rojstni dan. Takrat smo razmišljali, s čim naj ga razveselimo in smo se zavedali, da materialnih dobrin ne potrebuje, potem pa je Milena Prelesnik dala idejo, da bi mi obudili Radio mlajku.

Gregor: Kaj je Radio mlajku nekoč bil? To, da so se ženice vsako jutro in zvečer (oziroma pogosteje vsako jutro) dobivale in prinesle mleko, ki so ga namolzle od krav. Mleko so dale v velike kangle in ga potem prinesle sredi vasi (včasih pod lipo, včasih pred Škrabčevo domačijo) in tam čakale mlekarja, tovarnjak, ki je to mleko odpeljal v mlekarno za predelavo.

Katja: Takrat, ko so ženice čakale tega mlekarja, so se seveda imele čas, da so raznesle vse pomembne novice: vroče, zanimive, resnične, mogoče pa tudi kakšne izmišljene: kdo se bo s kom poročil, kdo je ponoči 'žuriral', kdo ima največ mleka, kdo ima najboljše krave, kdo v mleko naliva vodo, da ima večjo količino, skratka vse resnične in neresnične stvari so takrat prišle na dan in se raznesle po celi vasi.

Zakaj improvizacijsko gledališče? V kolikšni meri in kako se pravzaprav vnaprej pripravite na svoje nastope? Imate že vnaprej določeno nekakšno temo, morda celo besedilo, pretekli dogodek, na katerem bo temeljil vaš nastop?

Anja: Improvizacijska gledališka skupina Radio mlajku je pravzaprav zelo dober opis; še boljši opis je tudi sati-

rična improvizacijska skupina. Mi improviziramo do te mere, da se seveda pozanimamo o aktualnem družbenem dogajanju, da se pozanimamo o osebi, ki jo presenetimo, npr. za rojstni dan, da vemo čim več informacij o ljudeh, ki so prisotni na nekem dogodku. Potem se dvakrat, trikrat, štirikrat dobimo pred nastopom in si napišemo iztočnice. Takrat tudi nekako naredimo 'punchline': s foro začnemo na eni strani in potem zaključimo nekje drugje. Toliko je vnaprej pripravljeno v alinejah, vse ostalo pa je improvizacija, dodamo sproti.

Maruša: Ko smo na nekem dogodku in vidimo, kakšno zanimivo stvar, jo nato dodamo v nastopu. Potem pa največ dodajo karakterji; vsaka ženica in možakar imamo svoje karakterje. Nekateri smo bolj zgovorni, nekateri so manj, nekateri so bolj levo usmerjeni, drugi desno, nekateri imajo večjo kmetijo, drugi manjšo ... Te karakterne lastnosti naših igralcev povedo več, dodajo k tej improvizaciji.

Največkrat ste predstavljeni kot 'skupina štirih gostobesednih ženičk in enega manj zgovornega, a zato nič manj pametnega gospoda'. Je ta predstavitev zrasla na vašem zelniku ali so drugi ustvarili ta opis za vas?

Maruša: V bistvu je ta opis nastal spontano, ker so nas ljudje vedno opozarjali in hecali, da me hitimo z besedilom, ampak potem najboljše zabeli naš France. Po možko, veliko poslušča, razmišlja in potem samo 'pikne' z neko foro, ki potem da iztočnico za nadaljnje razmišljanje. Seveda je pa to v naši naravi, da smo res vsa štiri dekleta zelo zgovorna tudi v resničnem življenju. Gregor je zgovoren, a vseeno bolj tih, premišljen.

Ali vedno nastopite v istih tipskih vlogah, torej Gregor kot France (copata, največji kmet v vasi, ki rad zahaja v gostilno Lobajnca), Nina kot Johana (velika poznavalka vseh ljudi), Anja kot Mica (dolgoletna vdova, ki se malokrat prepira), Katja kot Pavla (hitro govoreča in vedno najbolj pametna) in Maruša kot Franca (krščanska duša, ki se ves čas križa in slepo zaupa župniku)? Zakaj ravno ta imena in te karakterne lastnosti?

Nina: Odlično vprašanje! Od ženic nobena nima točno določenega imena, samo Gregor je vedno France, vse ostale pa si sproti izmišljujemo imena. Karakterne lastnosti so prilagojene času, ko je mlajku dejansko še delovalo, ko so še nosili mleko sredi vasi. So pa tudi prirejene za različne gledalce, da se lahko poistovetijo z igralci.

Katja: Karakterne lastnosti so nekatere tudi tiste, ki so nekako kopirane od ljudi, naših babic, dedkov, ljudi, ki smo jih na vasi kot otroci srečevali in z njimi živeli ter so nas na nek način navdihnili s svojimi izjavami, s svojimi načinom mišljenja in s svojim načinom življenja.

Ali se vam kdaj zgodi, da 'ostanete v svojem liku' tudi po vajah, nastopu in v skladu z njim potem delujete in se obnašate doma, na delu, med prijatelji?

Maruša: To je super vprašanje. Morate si predstavljati, da smo bile me takrat, ko smo začele, stare dvajset let, zdaj pa smo še dvajset gor (smeh). Seveda tudi odrasteš, postaneš moder, postaneš izoblikovana osebnost ... in včasih se nam zgodi v kakšni družbi, ko se družimo s prijatelji, ki nas poznajo že ves ta čas, pa pravijo: »O, tole si pa zdaj tako povedala, kot tvoja mlajkarca!«

Gregor: Morda vse bolj postajamo podobni svojim likom. Da bi se v življenju v liku kdaj hecali, pa se nam pogosto zgodi edino takoj po nastopu, ko nas kdo povabi še na kakšno zakusko. Takrat se še vedno radi pohecamo v narečju. Ali pa ko se sreča nas pet samih. Tudi takrat se seveda radi hecemo na ta način.

Kako bi rekli, da so vaše vloge razdeljene znotraj skupine, ko niste na odru? Kdo je vodja, morda organizator, kdo pa je bolj 'flegma'? Ali se tudi te vloge ujemajo z vlogami, ki jih predstavljate na odru?

Katja: Jaz mislim, da ekipa Radia mlajku tako dobro funkcionira zato, ker smo se v bistvu tako različni, a vsi z istim ciljem. Na primer: naša Nina je odlična igralka in tudi odlična improvizatorica. Predvsem ima zelo dober spomin na svojo staro mamo in ima največ idej glede na to, kako je funkcionirala njena stara mama, in nas opominja na te običaje preteklosti.

Gregor: Anja je zelo organiziran tip, vestna, morda celo birokratsko usmerjena in tista, ki vedno zapisuje naše nastope. Vedno piše besedila, vedno uredi, da se potem na nastopu vsi znajdemo po alinejah.

Anja: Katja je zgovorna ženica, ki ne neha govoriti in ima dober uvid za dramaturgijo in za snovanje 'punchlineov'. K ostalim foram dodaja češnjico na torti.

Maruša: Gregor je s svojim delovanjem predvsem glavni pobudnik teh večerov Radia mlajku, pobudnik večjih dogodkov, ki se jih ženske mogoče malce branimo, ker vemo, kaj vse to za seboj potegne ... On je vedno tisti, ki potem da energijo, vzpodbuja.

Nina: Maruša pa je tisti človek, ki dela na televiziji in je nekako izurjena, izučena, da zna povezati, sliko, zvok, organizira dogodke, je neke vrste manager. Vsi jo kličejo, ona ureja nastope, tudi vsebino, potem pa tudi prida h karakterjem z idejami.

Maruša: Po mojem ne toliko na vajah, no, tudi na vajah, ampak največ potem improvizacijsko, na dogodku, ko še sama sebe večkrat presenetim.

Ali zahajate tudi v gledališče in kaj si najraje ogledate?

Katja: Nas vseh pet ima zelo rado gledališče, radi ga tudi obiščemo. Zdaj živimo vsak na svojem koncu Slovenije; vsak se na svojem koncu udeleži različnih dogodkov, tudi različnih tipov dogodkov, kolikor je le mogoče.

Maruša: Jaz sama zase lahko rečem, da sem večna oboževalka ljubljanske Drame, Mladinskega gledališča, Mestnega gledališča ljubljanskega in številnih literarnih večerov. Mislim, da na račun tega dobim nekatere ideje, zamisli, besedne igre. Nekatere nam koristijo, da jih uporabimo pri svojem Radiu mlajku.

Anja: Če hočeš delati dobro gledališče, ga moraš tudi spremljati. Čeprav je naša gledališka skupina nekoliko drugačna, vendar tam vidiš, kako se ljudje gibljejo na odru, kaj počnejo, kakšna je njihova mimika, kakšno izrazoslovje, kakšna artikulacija ... Iz tega se lahko tudi veliko naučiš.

Ali imate kakšno 'najljubšo prigodo' z nastopa, ki bi jo lahko podelili z nami?

Nina: Je kar precej teh mini prigod, ki se nam zgodijo, tudi ta na primer, da smo prišli na nastop in ni bilo nobene garderobe, stranišča, ničesar in smo se preoblečili sredi pošte.

Katja: Zgodilo se nam je tudi, da je enkrat Nina šla na nastop in hodimo, hodimo, ko kar naenkrat Katja opazi, da ima Nina zatlačeno krilo v žabe in da se ji vidi cela zadnja plat. Seveda se nam

je tudi pripetilo, da nam ni delal kakšen mikrofoni in smo potem morali kričati.

Maruša: Nazadnje se nam je zgodilo, da se je našemu Francetu zataknilo in je šel sredi nastopa v gostilni za šank in prosil za vodo in smo me mislile, da je moral na enega jegrčka med nastopom; da je to nek gledališki, improvizacijski vložek, ki mu ga pač moramo pomagati speljati. Veliko je zanimivih dogodkov. Enkrat smo nastopale na Travnici gori sredi noči in smo se izgubile in nismo vedele, kam moramo iti. Potem smo tam v mali kočici nastopale za zasebno družbo.

S kakšno vrsto humorja se največkrat predstavite publiko? Kdo ali kaj je največkrat tarča vaših šal?

Gregor: Glede tarč našega humorja ni omejitev: od papeža, športnika, do glasbenika ... Najpogosteje se seveda pohecamo iz tistih ljudi, ki nas povabijo, da nastopamo za njihov rojstni dan. Če gledamo z družbenega vidika, pa so to zelo pogosto politiki, športniki, gospodarstveniki in seveda tudi župniki.

Predvsem ste poznani v Ribnici in njeni okolici. Predvidevam, da tudi veliko šal temelji na vašem lokalnem okolju in dogajanju v njem. Ali imate nastope pogosto tudi zunaj ribniške občine in kako vas publika sprejema drugje? Vedno nastopate v vašem domačem narečju?

Anja: Seveda je glavna naših nastopov v Ribniški dolini oz. Sodražici, Loškem potoku in Velikih Laščah. Velikokrat smo seveda nastopali tudi zunaj naših meja. Vedno govorimo v ribniškem narečju, ki pa ga ne priredimo, ampak samo prilagodimo hitrost govora, način artikulacije, ko gremo ven iz občine, zunaj našega narečnega območja.

Gregor: Velikokrat smo nastopali na Štajerskem in so nam rekli, da so nas kar dobro razumeli. Takrat potem še bolj artikuliramo in bolj počasi povemo. Mogoče pa mimogrede tudi kakšno besedo v knjižni slovenščini pojasnimo in razložimo.

20 let kljub vsemu ni kratka doba. Kaj je tisto, kar vas združuje že 20 let? Ste v času svojega delovanja naleteli na kakšne ovire, ki so vas mogoče oddaljile znotraj skupine ali otežile vaše nastopanje?

Gregor: Dobra stvar Radia mlajku je, da ni obveznost, da je resnično hobi in da ni prepogost. Seveda delujemo 20 let; več kot 200 nastopov je seveda za nami, a vendar obstaja neko nenapisano pravilo, da moramo biti za nastop vsaj 3 posamezniki. Ni nujno, da nas je vseh pet. Zato ne prihaja do pritiskov, da moraš nujno nastopati, četudi imaš neke druge zasebne stvari.

Nina: Moram reči, da v vseh teh letih nikoli ni prišlo do tega, da se ne bi razumeli, ker je to ena taka res luščna stvar, znotraj katere se tudi mi nasmejimo, hecemo in pri tem neizmerno uživamo. Še posebej pri pripravah, ko so fore še bolj zabeljene, še bolj divje, ki pa jih potem tudi kdaj pa kdaj za nastope omilimo. Ekipa, ki se je nabrala, se je nabrala s srcem do humorja, igranja in ribniškega narečja. Na teh trdnih temeljih tudi še vedno gradimo, in tudi smo in pripravljamo večer Radia mlajku.

Kako se pripravljate na vaš nastop ob praznovanju jubilejnih 20 let v Ribnici? Kaj lahko pričakujemo gledalci in kaj od vašega nastopa pričakujete vi?

Katja: Priprave so v polnem teku in resnično zahtevajo številne premisleke in razmisleke vsakega koraka. Zelo se veselimo tega dogodka – predvsem ker mislimo, da je neprecenljivo, da se pet posameznikov odloči in pripravi en

tak velik dogodek za celotno skupnost. Vedno si želimo, da je to del skupnosti, ne samo naš dogodek, temveč da tudi skupnost dobi nekaj v Hrovači, doma, v Ribnici proizvedenega, da niso vedno sami gostujoči glasbeniki, umetniki ... Domači, ker se z njimi najlažje poistovetiš. Slavimo ribniško narečje!

Nina: Kaj od tega pričakujemo? Predvsem upam, da se bo zgodila ta čarovnija in da bodo nastopi zažgali v vsej svoji meri, da bodo nastopi mogoče koga kaj vzpodbudili, da kaj spremeni v družbi, da bodo mogoče tudi malce podžgali kakšnega župana sosednjih občin, da kaj popravi, kakšno kanalizacijo, cesto... Morda pa tudi kakšnega politika, da delujemo drugače, da skrbimo za okolje, za slovenske kmete, da skrbimo za pravo, pošteno, dobro politiko.

Kaj je vaš cilj ali želja v bodoče? Kaj si kot skupina ali pa posameznik znotraj skupine želite doseči?

Anja: Mi si želimo, da bomo nastopili tudi na 110. rojstnem dnevu našega Janeza Škrabca. Da bomo takrat še vedno aktivni, še vedno zmožni kaj povedati, da bomo še vedno lucidni. Predvsem si želimo, da bi ta kemija in ljubezen do narečja, gledališča in nastopanja ostala za vedno z nami in da bomo vedno našli neko zdravo mero med nastopi in nenastopi in ljubezni do Radia mlajku oziroma ljubezni do nošenja mlajka sredi vasi.

Naše pesmi, naše sanje

Rok Kokošinek

Poletje, zimo in pomlad – v tem vrstnem redu in v obdobju dveh tednov – je ob gorečih kresovih in vonjavah pečenih hrenovk ter politega piva naposled zamenjalo prav aprilsko vreme. Od strahu pred pozebo in rahle negotovosti glede menjave pnevmatik pa nas lahko med drugim zamoti smetana evropskega kiča in vizualnega spektakla z glasbeno spremljavo. Ravno v času pisanja teh vrstic se namreč evrovizijska vročica bliža vrhuncu.

V Švedskem Malmöju, kjer je v času množičnih selitev Slovencev na Krk pretežno sončno in okoli 17 stopinj Celzija, nas z vrhov stavnic južni sosedje pozdravljajo z globokim in prefinjenim sporočilom "rim-tim-tagi-digi, dim-tim-tim". Naša evrovizijska predstavica Raiven se jim je z izpiljenim performansom svoje interpretacije zgodbe celjske grofice Veronike Deseniške pridružila v finalu. Kaj pa glasbeno dogajanje pri nas?

Slabo.

Tudi v bližnji soseščini ni bistveno bolje. Svetla izjema je le Grosuplje. Že pred meseci sem zasledil sklop dogodkov Mixtape v organizaciji tamkajšnjega študentskega kluba. Letošnja, tretja izvedba je postregla s štirimi koncertnimi večeri. Oder GROŠ-a so zasedla manjša, perspektivna imena domače alternativne in pretežno kitarске glasbe, kot so Đoko, Kiwi Flash in Majmunška posla; za ljubitelje trapovskega jamrajočega avtotunanege vokala so poskrbeli .travnik, za navdušence nad plesno in živahno pihalno godbo pa Smetnaki. Od že uveljavljenih imen so se predstavili v svoje superge zazrti Haiku Garden, post punkerji Čao Portorož in tudi starosta hip hopa Klemen Klemen ter Koala Voice, nekateri najvidnejših predstavnikov domačega indie rocka. Klemna in Koale smo že lahko videli tudi na velikolaških odrih. Pretekle izvedbe se prav tako lahko pohvalijo z velikimi imeni, kot so MRFY, Vazz, Matter, Happy Ol' McWeasel in mnogimi drugimi.

Na papirju gre torej za ambiciozen in žanrsko široko zastavljen program, ki celostno zapolni zevajočo praznino glasbenega dogajanja, ki jo čutimo tudi pri nas. Da bi stvar preveril tudi v živo, sem se odpravil v Grosuplje.

Pred vhomom v prostore študentskega

kluba sta me pozdravili nasmejani mladenki, ki sta mi prodali cenovno zelo dostopno vstopnico, ki je za člane kluba še dostopnejša. Mimo dobro založene stojnice s promocijskim materialom nastopajočih, ki je v današnjih časih eden glavnih virov zaslužka glasbenikov, sem se premaknil do ene od zunanjih miz in malce prisluškoval članom zasedb Smetnaki in Koala Voice, ki so se pri sosednjih mizah sproščeno pripravljali na svoj nastop. Notranji prostor ni velik, a ima dovolj velik oder za srednje veliko zasedbo, dovolj prostora pod odrom za ples, šank s pijačo po prav tako dostopnih cenah, čiste in urejene sanitarije ter primerno ozvočenje. Vsem pogojem za izvedbo profesionalnega dogodka je torej zadoščeno; uspeh večera je bil tako odvisen le še od nastopajočih.

Že Smetnaki so navdušili s svojim energičnim nastopom in pihalno sekcijo, ki je skorajda odpihnila streho prizorišča. S fanti, ki so prav prijetni tudi, ko niso na odru, smo po nastopu malce pokramljali in upam, da jih kmalu vidimo tudi pri nas.

Sledili so jim Koala Voice, ki so s pridom unovčili vse domače in mednarodne izkušnje, ki so jih nabrali v zadnjih letih koncertiranja, in dodobra razgrel precej številčno, starostno raznoliko in dobro razpoloženo publiko. V živo sem jih videl že večkrat, a ta večer mi je bil med ljubšimi. Manjša prizorišča, kot GROŠ nedvomno je, ponujajo drugačno, intimnejšo koncertno izkušnjo, ki je v arenah, na stadionih ali glavnih odrih velikih festivalov pač ne dobiš. Za vse nas, ki nismo več študenti, je vsekakor zelo dobrodošlo tudi dejstvo, da si lahko hkrati naslonjen na šank, a vseeno v peti vrsti s super pogledom na oder. Glavnino plesa sem tako prepustil mlajši generaciji, sam pa sem se z nasmehom na obrazu odpravil proti domu.

A kot običajno, naslednje jutro sledi streznitev in razmislek o tem, zakaj česa takega nimamo tudi pri nas. Seveda je razlogov, izzivov in težav več. Kje najti pokrito prizorišče, ki lahko kljubuje muhastemu vremenu in, recimo, skupino motiviranih in izkušenih organizatorjev. In zalomi se tudi pri denarju.

Finančne strukture prej omenjenega dogodka ne poznam. Dovolj pa poznam glasbeno sceno pri nas, da lahko s precejšnjo gotovostjo trdim, da se z izkupičkom vstopnic niso pokrili niti stroški na-

stopajočih, kaj šele vsega ostalega, kar pritiče izvedbi takega večera. Odgovor se verjetno vsaj delno skriva v študentskem klubu in temu pripadajočemu financiranju. A ravno glede študentskega kluba oziroma "študentske organizacije lokalne skupnosti", če smo bolj natančni, smo v Laščah v zelo nesrečnem položaju.

Če poenostavim, bi za ustanovitev takšne organizacije potrebovali svojo upravno enoto. Naši študenti se lahko včlanijo le v klube iz upravne enote, v kateri prebivajo. In ker spadamo v ljubljansko, se lahko obrnemo le na Študentsko organizacijo univerze v Ljubljani, na prioritetni lestvici katere pa Velike Lašče niso prav visoko. A še preden začnemo iskati obvođe, alternative in zakonske luknje ter skakati skozi vse goreče obroče, ki nam jih na pot postavi naša birokracija, moramo pomesti pred lastnim pragom.

Osnova za formalno združevanje mladine je močna neformalna povezanost v lokalnem okolju. Na tem področju imamo še precej rezerv. Nekatere oblike združevanja, tudi formalne, sicer obstajajo, a so pričakovano razdrobljene po različnih interesnih dejavnostih. Tudi naše mladinsko društvo je že nekaj časa praktično v hibernaciji. Rezultat vsega skupaj je, da v občini nimamo telesa, ki bi usklajeno zastopal in pri odločevalcih jasno artikuliral interese, težave in želje laške mladine, ki seveda presegajo zgolj nočno življenje.

Pred lansko izvedbo Evrovizije v Liverpoolu je BBC pripravil jedrnat oceno predstavnikov vsake države. Za naše Joker Out so zapisali: "To dobimo, ko dve desetletji toleriramo Maroon 5. Pesem Carpe Diem zveni kot rock glasba, premika se kot rock glasba, in ko bo mimo, se sploh ne bomo spomnili, da se je karkoli zgodilo." Precej groba kritika britanske nacionalke. A fantje se z njo niso kaj pretirano obremenjevali, pač pa pridno delali naprej. Končno 21. mesto sicer ni ravno odmeven rezultat, a so kljub temu med večjimi zmagovalci lanskega tekmovanja za pesem Evrovizije. Praktično že celo leto so na krilih promocije, ki jo takšna prireditelj prinese, na turneji, kjer zabavajo več tisočglave množice oboževalcev na odrih od Beograda do Helsinkov. Poti do cilja je namreč več, a potrebno se je premikati.

Lahko pa samo počakamo, da se končno začne sezona veselja.

Večer velikolaških ustvarjalk in ustvarjalcev ob 100. obletnici rojstva Marije Perhaj Gorše

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Boštjan Podlogar

V četrtek, 14. marca, sta Literarna skupina KUD Primož Trubar in Javni zavod Trubarjevi kraji pripravila spominski večer ob 100. obletnici rojstva pisateljice, pesnice, učiteljice in kulturnice Marije Perhaj Gorše. Pesnice in pesniki Literarne skupine KUD Primož Trubar pod mentorstvom Ane Porenta so predstavili izbor Marijine proze in poezije. Prebrali so tudi nekaj svojih pesmi. Vse skupaj pa so povezali z lepimi spomini na Marijo.

Ana Porenta je spregovorila nekaj besed o avtorici in večeru, nato pa je čisto svežo pripoved in spomin nanjo s strani njene prijateljice Tanje Debeljak s prisotnimi delila Duška Hočevar Mihelič. Duška je gospo Tanjo obiskala in zapisala njene misli ravno za to priložnost.

Pri prebiranju pesmi iz vseh njenih treh pesniških zbirk ter odlomkov romana Očiščenje in zbirke kratkih zgodb Usode so sodelovali: Maja Centa, Darinka Grmek Štrukelj, Duška Hočevar Mihelič, Srečo Knafelc, Aleksandra Marijanović, Bernardka Petrovič Mager, Irena Zore, Zdenka Zabukovec, Gregor Grešak in Ana Porenta.

Po pesniškem delu je sledila otvoritev likovne razstave velikolaških slikark,

ki so prav tako posvetile svoja dela naši častni občanki. Bernardka Petrovič Mager je za to priložnost naslikala portret Marije Perhaj ter deli Človek uživa in Polžek, polž – ne mene. Martina Starc je prispevala tri akvarele: Skrivnostno vrtnico, Pomladno jutro in portret Marije, Darinka Grmek Štrukelj pa triptih Ajdovske deklice (Okamenela) v treh različnih tehnikah. Galerijo je poživila Lidija Vilar s svojimi barvitimi vrtnicami. Razstavo je zaokrožila Saša Sever s črno-belimi akrilom z naslovom Izbokline 1.

Seveda ni manjkalo glasbe, za katero sta poskrbeli mladi glasbenici Taja Peterlin na citrah (mentorica prof. Damjana Praprotnik) in Liza Lukič na klavirju (mentorica prof. Polona Bizjak) iz

Ana Porenta, pesnica in mentorica Literarne skupine Kud Primož Trubar

Glasbene šole Ribnica.

Večer je bil lep poklon Mariji Perhaj Gorše in prav tako vsem velikolaškim ustvarjalkam in ustvarjalcem, ki nadaljujejo velikolaško literarno in likovno tradicijo.

Ana Porenta je zaključila svojo predstavitev z besedami:

»Marija, čeprav si zapustila tuzemsko življenje, so tvoje besede še danes sveže in navdihujoče. So pomenljive, občutljive, krhke in večne. Z nami živiš v svojih stvaritvah in spominih, ki so jih ustvarila srečevanja s teboj. Marija, hvala.«

Naj dodam: Hvala tudi vsem tistim, ki so soustvarili ta večer.

Duška Hočevar Mihelič je prebrala spomin Tanje Debeljak na prijateljico Marijo Perhaj Gorše.

Na Trubarjevi domačiji razstavlja Lidija Plestenjak

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Domen Jugovar

Pomladni cikel razstav na Trubarjevi domačiji smo nadaljevali z razstavo serije slik v akvarelu PTICE KOLUMBIJE, ki jo je pripravila slikarka Lidija Plestenjak.

Lidija Plestenjak

litografija ...); ustvarjala je z mnogimi risalnimi pripomočki, slikala na platna in različne vrste papirja. Zadnja leta pa se vse pogosteje loteva dela v digitalni tehniki.

Imela je že nekaj samostojnih likovnih razstav; sodelovala je na številnih skupinskih razstavah, med drugim že dvakrat tudi na našem likovnem srečanju Trubarjevi kraji. Za svoje delo je prejela različne nagrade: Priznanje Hinka Smrekarja za poljudnoznanstveno ilustracijo, 14. Slovenski bienale ilustracije, Ljubljana 2021; honorable mention award (4. mesto), Utazu Art Award, Kagawa, Japan 2016; priznanje za serijo grafičnih listov v linorezu, Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje, Ljubljana 2014, 2. mesto, Children Art Competition, Mizyal Gallery Museum, Turčija 2006.

Eden izmed njenih večjih projektov je ilustriranje serije sedmih knjig z naslovom Na letеči misiji avtorja Lutza Kucherja. Za to naročilo je ustvarila več kot 300 ilustracij. Njen največji samostojni avtorski projekt pa so Ptice Kolumbije.

Teja Peterlin na violini, mentor Nikola Semić.

vljenjski strasti do pripovedovanja zgodb skozi podobe in vedno znova odkriva nove oblike ustvarjanja ilustracij. Uporaba različnih tehnik in likovnih pristopov ji daje navdih za stvaritev izvirnih ilustracij pri vsakem novem projektu. Ta dinamičen pristop ohranja njeno delo sveže in ji omogoča pridobivanje širokega spektra izkušenj na področju vizualnih komunikacij.»

Med študijem je raziskovala različne tehnike in veliko ustvarjala v grafičnih tehnikah (linorez, lesorez, jedkanica,

Jan Malavašič je zaigral na tröbento ob spremljavi prof. Aleksandra Oražma; mentor: Domen Gracej

Lidija Plestenjak prihaja iz Črnega vrha. S študijem risanja je pričela na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo. Na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani se je posvetila predvsem ilustraciji; obiskovala je smer Oblikovanje vizualnih komunikacij – ilustracija, kjer je leta 2017 na temo Grafične tehnike v procesu ilustracije tudi diplomirala. Trenutno dela in zaključuje magistrski študij ilustracije prav tako na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani.

Kot je sama zapisala v svoji predstavitvi, »svojo kariero posveča svoji ži-

Voditeljica Nuša Lesar med pogovorom z osrednjim gostom večera, bivšim predsednikom Republike Slovenije Borutom Pahorjem.

Na Trubarjevem stolu

Andreja Mihelič, JZTK | foto: Boštjan Podlogar

V torek, 26. marca, ob 19. uri je na Trubarjevi domačiji potekal prvi pogovorni večer z naslovom Na Trubarjevem stolu. Dogodek, ki ga je organiziral Javni zavod Trubarjevi kraji pod pokroviteljstvom Občine Velike Lašče, je bil prvi izmed mnogih, ki se bodo zvrstili na domačiji.

Na pogovornih večerih se bodo predstavili posamezniki, ki delujejo na različnih področjih, od kulture, umetnosti in gospodarstva do politike. Razpravljali bodo o aktualnih temah našega vsakdanjega življenja. Pogovorni večeri se bodo dogajali v Trubarjevi spominski sobi, v simbolnem prostoru začetka slovenskega jezika in naroda.

Prvi pogovorni večer na Trubarjevem stolu je vodila televizijska in radijska voditeljica Nuša Lesar. Na začetku je k predstavitvi osrednjega predmeta, po katerem je dogodek poimenovan, povabila avtorja diplomiranega inženirja arhitekture Janeza Suhadolca, nekdanjega rednega profesorja za prostoročno risanje na Fakulteti za arhitekturo.

Podžupan Dejan Zakrajšek in župan Matjaž Hočevar pri predaji darila Borutu Pahorju.

Janez Suhadolc pri predstavitvi Trubarjevega stola.

Arhitekt je imel že leta 2022 v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji likovno razstavo z naslovom *Moje življenje*. Pregledna razstava ob avtorjevi 80-letnici je prikazovala vse njegove plasti ustvarjanja. Posebna pozornost je bila namenja stolom, med katerimi je imel pomembno mesto tudi prvič razkriti in predstavljeni Trubarjev stol.

Stol, s črko T v naslonu, je oblikovan kot prestol, ki predstavlja mogočno osebnost Primoža Trubarja. Črna barva simbolizira Trubarjev duhovniški poklic. Hrast, iz katerega je izdelan stol, simbolizira mogočnost in trdnost. Sprednji nogi stola sta tisti, ki nas opozarjata na dvojnost časa, v katerem je živel Trubar. Posebna zakrivljena noga oranžne barve prikazuje bogato, baročno katoliško vero v nasprotju z drugo, enostavno nogo, ki simbolizira racionalno, protestantsko vero.

Osrednji gost prvega pogovornega večera je bil nekdanji predsednik vlade in nekdanji predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki je politično aktiven že od srednješolskih let. Diplomiral je iz politologije s temo Prizadevanja neuvršenih za mirno reševanje sporov med članicami gibanja, za kar je prejel tudi nagrado Prešernovega sklada in Zoretovo nagrado. Borut Pahor se je po koncu predsedniškega mandata umaknil iz političnih krogov, a še vedno opravlja neformalna srečanja s predstavniki in voditelji tujih držav. Decembra leta 2023 je izšlo njegovo knjižno delo z naslovom *Zmaga je začetek*.

Lesarjeva se je z bivšim predsednikom pogovarjala o različnih temah njegovega življenja. Pogovor se je na začetku dotaknil udeleževanja na maratonih, ki so Pahorju še vedno v užitek, saj spodbujajo njegovo ustvarjalnost, sanjarjenje in mu daje dodatno energijo. Od uradnih funkcij mu je najbolj ustrezala funkcija predsednika države, saj je rad med ljudmi. Prav tako je ravno v tem času sklenil prijateljstvo z italijanskim predsednikom Sergiom Mattarello, s katerim sta skupaj stopila v znak sprave zaradi dogodkov druge svetovne vojne. Med pogovorom sta se sogovornika dotaknila tudi morebitnih obžalovanj, razmerja z materjo, vpliva uradniških funkcij na družinsko življenje in življenje v očeh javnosti. Pogovor je potekal v sproščenem duhu, ki so ga prepletali smeh in anekdote.

Program sta s svojim sodelovanjem popestrili učenki Glasbene šole Ribnica.

Pogovorni večer je s svojim nastopom zaključila Eva Škulj, klarinet, s klavirsko spremljavo Teje Bogdanove.

Vabljeni na naslednji
pogovorni večer

NA TRUBARJEVEM STOLU,

ki bo v torek, 4. 6. 2024,
ob 19. uri
v Trubarjevi spominski sobi
na Trubarjevi domačiji.

Tokratni gost večera bo duhovnik Martin Golob. Program bo tudi tokrat povezovala radijska in televizijska voditeljica Nuša Lesar.

Lepo vabljeni!

Organizator večera:
Javni zavod Trubarjevi kraji

OBČINA
VELIKE LAŠČE

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

VELIKOLAŠKA

Trubarjeva domačija, Rašica
sobota, 15. junij 2024,
od 18. do 23. ure

ob 18. uri

**SPREHOD PO POTI MODREGA BLEŠČAVCA
Z ZAČETKOM V INTERPRETACIJSKEM CENTRU
MIŠJA DOLINA.**

Najzgodnejša leta je tudi Primož Trubar preživel sredi mokrotnih travnikov, ki so danes razglašeni za območje Natura 2000 – Mišja dolina. Po Poti modrega bleščavca se bomo sprehodili po Velikem logu in mimo Šklopovega mlina ter občudovali živi svet mokrišč v družbi Metke Starič iz Zavoda Parnas. Oprema: pohodni čevlji ali škornji. Izhodišče: TIC Kozolec.

ob 19. uri

ŽAGARJI V RAŠKI DOLINI,
voden ogled dopolnjene žagarske zbirke

ob 20. uri

KONCERT SKUPINE PIEL CANELA

Piel canela – »Cimetova koža« je glasbeni odsev, ki nas potopi v toplino Latinske Amerike, prepletajoč nežne melanholične note s strastnimi ritmi. V kubansko-slovenski zasedbi projekt odkriva globine romantike skozi prefinjeno mešanico bolera, bossa nove in balad. Svoje poslušalce vabi na čustveno popotovanje čez ljubezenske zgodbe, ki očarajo s svojo iskrenostjo in pustijo pečat v srcih.

- *ACLIET CRUZ ARTEAGA – vokal, tolkala
- (*LAZARO Hierrezuelo ZUMETA – vokal, violina, tolkala)
- *PIKAJA POLONA BIZJAK – vokal, klavir
- *ANDREJ ŠTREKELJ – trobenta, tolkala
- *MATJAŽ DAJČAR – kitara, tres

ob 21. uri

predavanje Andreja Perhaja
v Trubarjevi spominski sobi:
**VLOGA TRUBARJA PRI OBLIKOVANJU
LOKALNE IDENTITETE**

Za individualne obiskovalce bo na ogled domačija s svojimi stalnimi postavitvami ter 42. likovna razstava Trubarjevi kraji: Dediščina Toneta Kralja v galeriji Skedenj

Vabljeni!

Javni zavod Trubarjevi kraji

POLETJE NA TRUBARJEVI DOMAČIJI

Tudi letos bo na idilični lokaciji Trubarjeve domačije pestro in živahno! Vabljeni, da se udeležite programa, ki smo ga v Javnem zavodu Trubarjevi kraji pripravili za vas!

petek, 28. junij, ob 20. uri
**PUCCINI IN STRITAR:
OB GLASBI IN POEZIJI
SVETOVLANOV**

petek, 12. julij, ob 20. uri
ZASEDBA ANA & POTNIKI

petek, 26. julij, ob 20. uri
**KONCERT DUETA
»NEKONVENCIONALEN ŠANSON«
NINA VIRANT & MOJCA ZUPANČIČ**

petek, 23. avgust, ob 20. uri
**NASTOP TRIA
ANEMARIJA ŠTEFANČIČ – SOPRAN
MATEJ VOVK – TENOR
NADJA RUS – KLAVIR**

petek, 30. avgust, ob 20. uri
**ZASEDBA ETNO BANDA
POSEBEN GUŠT
– POEZIJA IZTOKA MLAKARJA**

Adl o tem in onem

Pripravlja Jože Starič

O transhumanizmu

Pojem transhumanizma sem v literaturi zasledil že v 70. letih prejšnjega stoletja. Gre za absolutno zanikanje boga, boga kot vsake možne transcendence, zanikanje tega, da ima človek dušo, zavest, moralo. V skladu s tem je človek samo nekakšen biološki stroj ali biološki računalnik, ki se ga da resetirati ali celo prižgati in ugasniti. Človek postane post-človek, nadgrajeni, boljši človek. To ideologiji transhumanizma vidijo kot pot k nesmrtnosti, večnosti. Verjamejo, da bodo vse sledi, ki jih je posameznik pustil, lahko digitalizirali in naložili v oblak, kjer bo to kot neka transhumanistična inteligenca živelo svoje lastno življenje.

Transhumanizem »prodajajo« kot izboljšanje človeka. Začne se z obljubami o reševanju težav invalidnih oseb: slepi bodo spregledali in hromi shodili. Skrb za zdravje in pomoč invalidnim osebam, ki sta nesporno pozitivni, izrabljajo za »razvoj« post-človeka. Podobne stvari že vidimo: skozi skrb za varnost ali skozi skrb za zdravje oblast omejuje človekovo svobodo. Ideja transhumanizma je zelo nevarna. Končni cilj je ustvariti novo bitje, ki bo absolutno superiorno do biološkega človeka. Biološko telo bo samo nekakšen stroj, v katerega bo naložena digitalna zavest.

Vzporedno s tem se že vsaj 30 let govori o depopulaciji – po mnenju ideologov transhumanizma naj bi bilo idealno zmanjšanje števila prebivalcev za 80 %. Večino tega bi predstavljal sloj

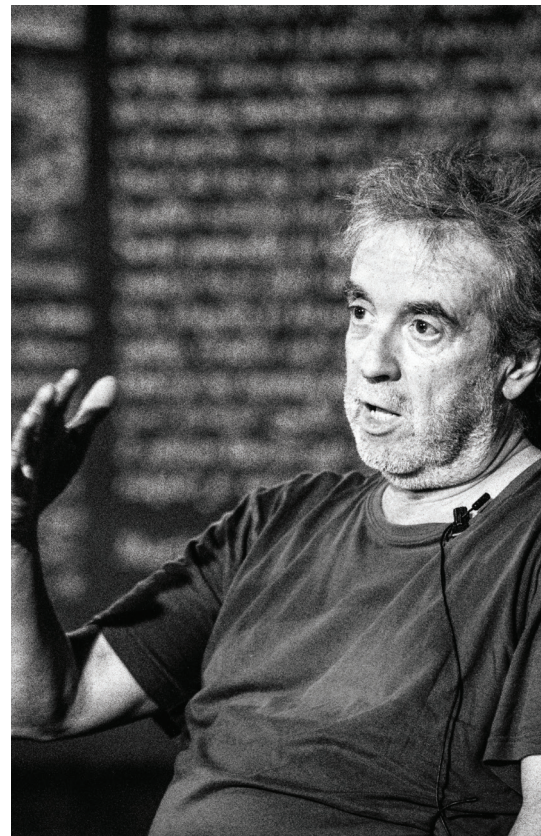
služabnikov, ki bodo skrbeli za vsakodnevna opravila, elita pa bi prešla v transhumanistično stanje. Ne verjamem, da bo ta ideja uspela, a je nevarna in do svojega propada lahko povzroči veliko škode.

O transspolnosti

Transspolnost je osvoboditev od spola; trdi, da spola ni. Po zadnjem štetju naj bi bilo že okrog sto »spolov«. »Prodajajo« celo fizično spreminjanje biološkega spola, kar je fizični poseg v moško ali žensko telo, pri čemer gre za pohabljenje. Gre za umeten poseg, kar je transhumanistično dejanje. Spet trdijo, da s tem zagotovijo boljše počutje človeka. Raziskave kažejo, da to ni res in da imajo ljudje, ki si fizično spremenijo spol, pogosto hude psihične težave.

Danes naj bi se (predvsem) moški lahko enostavno odločil, da je ženska in posledično uporabljaj žensko stranišče, ženske slačilnice in bil zaprt v ženskem zaporu.

Znan je primer ameriške plavalke Lie Catherine Thomas, ki je začela trenirati in uspešno tekmovali kot deček in fant. Pri 19 letih ugotovi, da je ženska in nadaljuje športno kariero kot ženska in postane prva transspolna tekmovalka, ki zmagala na ameriškem državnem prvenstvu. Temu se je javno uprla plavalka Riley Gaines, kar je seveda povzročilo, da so jo obtoževali transfobije, vendar pa je po tem prišlo do sprememb pravil in moški se ne more enostavno odločiti, da je ženska in začeti tekmovali v ženski konkurenci.

Tudi v nekaterih evropskih državah so tovrstne prakse prepovedane, zaradi česar so njihovi predsedniki proglašeni za konzervativce ali celo fašiste.

O evtanaziji

Evtanazijo je uvedel nacistični režim, ki je evtanaziral stare, onemogle, betežne, invalide, ljudi s psihičnimi težavami ... Henry Kissinger je v enem svojih govorov takšne ljudi poimenoval nekoristne jedce (useless eaters). Ne morem obsojati človeka, ki se v hudi brezizhodni situaciji odloči za prostovoljno smrt. Ko pa je zadeva uzakonjena, to postane nevarno, ker postane splošno dostopno. V nekaterih državah je evtanazija že uzakonjena. Polnoletni človek, ki trpi bolečine ali je v psihičnih težavah, lahko zaprosi za smrt in ga evtanazirajo. In to je napredek? Kvaliteta? Po moje gre za težak zločin in za odurno dejanje.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

Berem, bereš, beremo

Maja Smole, MKL

Med izbranimi knjigami, ki jih tokrat predstavljam, je tudi knjiga iz odraslega oddelka – Potopisi. A ker v zadnjih 12 mesecih nismo dobili samo te knjige s tega področja, prilagam še nekaj drugih naslovov:

Leavitt, David:

Firence, občutljiv primer

Tesson, Sylvain: Snežni leopard

Popit, Barbara: Ples svetlobe

Zupančič, Mitja: Rimska milja – Via

XIX in Doba odkritij – Camino

Portuguése

mestna
knjižnica
Ljubljana

Knjižnica
Frana Levstika
Velike Lašče

Obratovalni čas

- ponedeljek: 13:30–19:00
- torek: zaprto
- sreda: 10:00–15:00
- četrtek: 13:30–19:00
- petek: 13:30–19:00

Viri: sodobnost.com, knjigarna.net, emka.si, beletrina.si, buca.si.

Mladinski oddelek Fantastika

Bohlmann, Sabine:
Deklica po imenu Willow
Grlica, 2024

Willow se po dolgih letih potovanj končno vrne v hišo stare tete Alwine, ki sta jo podedovala z očetom. Willow je podedovala tudi gozd za hišo. Le kaj naj enajstletna deklica sploh počne z gozdom? Tega sprva niti sama ne ve, a hitro spozna, da ni podedovala le gozda, temveč tudi vse rastline, živali, stezice in potoke. Poleg tega pa ji je teta zapustila še hišico sredi gozda in svojo čarovniško moč. Naj jo koklja brčne! Čarovniško moč? Saj čarovnic v resnici sploh ni!

Mladinski oddelek Resničnost

Balestrucci Fancellu, Roberta:
Annie z vetrom v laseh

KUD Sodobnost International, 2024

Resnična zgodba o dekletu, ki je s kolesom leta 1894 šla okoli sveta. Annie Kopchovsky, ki jo bodo ljudje poznali kot Annie Londonderry, se odloči, da bo prva ženska, ki je prekolesarila svet. To takoj pritegne pozornost javnosti – ji bo uspelo? Je vse skupaj le oglaševalska potegavščina? Ali pa je dekle kratko malo noro? Nekaj drži kot pribito: med poganjanjem pedalov in lovljenjem lajdijskih povezav jo čaka nešteto dogodivščin. Da ne govorimo o pestrosti dežel in kultur ter lepoti sveta.

Mladinski oddelek Naravoslovje

Misericocchi, Danio; Michno, Maciej:
Padlo drevo – drugo življenje drevesa

Pipinova knjiga, 2024

Ko pade drevo, ki ga je podrl veter ali kakšna druga sila, se njegova pot ne konča. Les, ki se zdi mrtev, kmalu znova naselijo različna bitja. Postane bivališče za rastline, živali, glive, bakterije in številna druga živa bitja. Nič ni zapravljeno – vse se obnavlja in narava nadaljuje s svojim čudovitim ciklom. V Knjigi boste izvedeli, kaj se zgodi s padlim drevesom med posameznimi letnimi časi in leti.

Odrasli oddelek Potopisi

Meja: potovanje na rob Evrope
Kassabova, Kapka

Beletrina, 2024

Bolgarsko-turško-grško obmejno območje je eno najbolj nepoznanih in redko raziskanih delov Evrope. Divja narava v sebi nosi spomine na burno zgodovino teh krajev, od rimskih časov, ko je bil v te kraje izgnan Ovidij, in vse do razpada Osmanskega imperija, hladne vojne in danes, ko po gozdovih Strandže poti iščejo begunci, ki tako kot mnogi pred njimi na drugi strani meja iščejo boljši jutri. Obrobje Evrope, prepredeno s starimi rimskimi cestami, še vedno priča o preteklih obdobjih; v prepadnih gozdovih se skrivajo tračanska grobišča, v hribih samostani, na gozdnih jasah pa častilci ognja.

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

Odrasli oddelek Družbeni romani
Da Empoli, Giuliano: Kremeljski mag
Mladinska knjiga, 2024

Mednarodno priznani politični roman o vzponu razvpitega Putinovega političnega svetovalca. Politični triler, ki zbrše meje med zgodbo in resnico. Najboljši francoski roman leta 2022 po mnenju slovenskih bralcev Za vsakim vplivnim moškim stoji – njegova desna roka. Človek, ki pozna vse skrivnosti, vleče niti v ozadju, izvaja pritiske, zakriva dokaze. Tisti, ki ima v resnici moč. Vadim Baranov je tak človek. Politični svetovalec Vladimirja Putina, poznavalec največjih tajnosti njegovega političnega režima. In Vadim Baranov ima dovolj. Odločen, da se izvleče iz zapletene in nevarne mreže političnih spletk; sklene, da bo svojo zgodbo zaupal svetu.

Odrasli oddelek Šah
Polgár, Judit:
Kako postaneš šampion
Vida, 2024

Kako postaneš šampion Judit Polgar, najmlajše velemojstrice in najuspešnejše šahistke v zgodovini, je nazorna knjiga, ki nam pomaga raziskovati čarobni svet šaha. Mladim bralcem in njihovim mentorjem Judit razgrne svoj pogled na šah, razkrije najljubše taktike in zaupa izkušnje. Postani šampion tudi ti! Judit Polgar o knjigi: »Poglavja sem sestavila tako, da si logično sledijo in se tako tvoje znanje gradi kot piramida. Na začetku vsakega poglavja na praktičnih primerih razložim šahovsko teorijo, nato pa v osebnih zgodbah pripovedujem o tem, kako sem kot otrok uporabljala osnove teorije. Najpomembnejše napotke s tabo delim v oblačkih, da jih ob pripravah na tekmovanje zlahka najdeš. Svoje novo pridobljeno znanje lahko preveriš na koncu vsakega poglavja.«

**KNJIŽNICA
POD
KROŠNJAMI NA
TRUBARJEVI
DOMAČIJI
16. junij –
1. september
2024**

**Čas za listanje:
nedelje,
od 16. junija naprej,
med 10.00-17.00**

**V knjižnici bomo
gostili:**

Literarno skupino KUD Primož Trubar pod mentorstvom mag. Ane Porenta s ciklom Sledimo Mariji Gorše, glasbeno ustvarjalnico za otroke Društva Finta, izmenjevalnico knjig in še kaj.

Spremljajte naš program na spletni in FB strani Trubarjeve domačije.

Lepo vabljeni!

Javni zavod Trubarjevi kraji v sodelovanju z Zavodom Divja misel.

Literarni natečaj

Marija Lampret

Vsako leto učiteljice slovenščine povabimo učence k sodelovanju na različnih literarnih natečajih in letos je naša učenka **Nataša Pirkovič** sodelovala na literarnem natečaju **Naravne in druge nesreče – Požar v naravi**, kjer je osvojila 2. mesto.

Sodelovala je tudi na 16. literarnem natečaju »**Moja rodna domovina**« z naslovom »**Voda – veselje in solze**«. Za nagrado je prejela voden ogled po stari Ljubljani; nato so se nagrajenci iz vse Slovenije z ladjico peljali po Ljubljani; ob 17. uri je sledila podelitev medalj in priznanj na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana.

Moja domovina

Lep razgled vidi se z Grmade,
za pod zob veliko je čokolade.
Radi svet naš raziskujemo,
kot svetovni športniki se ponujamo.
Tu raj skrivamo na Zemlji naši,
kulturo našo snovali so velikaši.

Misli se zbistrijo pod lipo cvetočo,
srce poslušá sinico pojočo.
Kranjska sivka med nam prinaša,
pridna delavka cvetni prah raznaša.
Pri nas rada harmonika zaigra,
plešoča veselica se razigra.
To smo mi, veseli Slovenci!

Požar pri nas

Ko uzreš sončni zahod prelep,
ki tako je lep, da si kar slep,
nato zavohaš dim, neprestan,
te panika močna žene v bran.

Hitro, hitro prilezi na plan!
Brž po vodo skoči, zdaj je dan!
Hitro, hitro z zemljo na plan!
Hitro, hitro lopate na dan!

O, še gasilce pokličemo,
da z ognjem se ne zapletemo.
Joj, kako vroče je postalo,
gasilsko društvo je dejalo.

Končno ogenj le pogasimo
in nato skupaj proslavimo.
To dejansko opozorilo
za vajo resno bo vodilo!

Zmagovalci ekipnega področnega prvenstva v pospešenem šahu

Špela Mihič | foto: Špela Mihič

V četrtek, 7. marca 2024, se je ekipa OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče udeležila šolskega ekipnega prvenstva v pospešenem šahu za Grosupeljsko območje, ki je potekalo na OŠ Šmarje Sap. Na področnem prvenstvu je tekmovalo 12 ekip iz desetih osnovnih šol: OŠ Velike Lašče, OŠ Ferda Vesela (2 ekipi), OŠ Dobropolje (2 ekipi), OŠ Dr. Ivana Prijatelja Sodražica, OŠ Škofljica PS Lavrica, OŠ Šmarje Sap, OŠ Ob Rinži Kočevje, OŠ Brinje, OŠ Zbora odposlancev Kočevje in OŠ Brezovica.

Ekipa OŠ Velike Lašče, ki so jo zastopali Adam Mihič 8. b, Bor Žužek 7. b, Peter Mihič 5. b in Aljaž Hočevar 9. a, je odlično odigrala vse partije in brez poraza osvojila 1. mesto ter se uvrstila na državno tekmovanje. Mentorica in vodja šahovskega krožka na šoli Majda Griz jih je po tekmovanju peljala na zasluženico pico.

Ekipno OŠ državno prvenstvo za starejše učence je potekalo 16. marca na OŠ Tomo Zupan v Kranju. V kategoriji Fantje do 15 let se je pomerilo

20 najboljših ekip iz cele Slovenije. Boj je bil težak; na koncu si je zmago priborila OŠ Riharda Jakopiča iz Ljubljane. Naša ekipa se je s petimi zmagami in štirimi porazi uvrstila na odlično šesto mesto. »Tekmovanje je bilo kar zahtevno, saj kar nekaj mojih vrstnikov že več let trenira šah in se redno udeležuje turnirjev. Vesel sem, da smo šesti v državi,« je povedal Adam Mihič po zaključku tekmovanja.

Adam, Peter in Bor so člani Šahovskega društva Kočevje, v okviru katerega se udeležujejo domačih in mednarodnih tekmovanj; svoje znanje nadgrajujejo v srednji šahovski šoli. Vsak izmed njih je že dosegel lepe rezultate na področju šaha.

Čestitke vsem tekmovalcem!

Prosto po Prešernu

Patricija Šurk, 9. a | foto: Nataša Turšič

V sredo, 17. aprila, smo se učenci 7., 8. in 9. razreda odpravili v Ljubljano na kulturni dan. Najprej smo si v Cankarjevem domu ogledali predstavo Prosto po Prešernu. Učenci smo bili zelo navdušeni nad predstavo in igralci. Med igralci je bila tudi trenutno zelo znana igralka Gaja Filač, ki nas je zelo razveselila in pritegnila k ogledu predstave.

S sedmošolci se je celo fotografirala.

Po predstavi smo si vzeli nekaj časa za malico in se odpravili do Narodne galerije. Tam smo se razdelili v dve skupini in si ogledali nekaj slik in kipov.

Po zaključku smo se odpravili proti avtobusu in se odpeljali proti šoli. Dan je minil hitro in zanimivo.

Šolska ekskurzija

Ela Gradišar, 7. a

V četrtek, 4. 4. 2024, smo sedmošolci obiskali Celje. Najprej smo si v Tropski hiši ogledali veliko živali. Izpolnili smo tudi list, ki se je navezoval na obisk Tropske hiše. Nato smo se odpravili v muzej vesolja – center Noordung. Tam smo se razdelili v dve skupini, ker

nas je bilo res veliko. Prva skupina si je najprej ogledala film o tem, kako izgleda vesoljska postaja od znotraj, z drugo skupino pa smo si ogledali cel muzej. Po 30 minutah smo se zamenjali. Na koncu smo se še vsi pogovarjali z robotkom. Pred muzejem smo se še slikali.

Naša zadnja postaja je bil samostan Žička kartuzija. Ponovno smo se razdelili v dve skupini in dobili smo dve vodički. Ko je prva skupina odšla na ogled, smo si lahko odpočili in pojedli.

No, potem smo bili na vrsti mi. Ogleдали smo si samostan znotraj obzidja. Celega seveda nismo videli, saj je več kot pol že podrtega, ampak smo izvedeli, kje naj bi kaj bilo.

To je bil konec naše ekskurzije; sledila je samo še vožnja z avtobusom do doma. Vozili smo se eno uro in pol. Res smo se zabavali in čeprav smo bili že utrujeni, smo se vseeno imeli zelo dobro. Meni sta bili najbolj všeč Tropska hiša in vožnja domov.

Darovi

Prav vsak človek ima nek dar in je svojim talentom sam svoj gospodar.

Sam se odločaš, s kom jih boš delil in koliko ljudi boš z njimi razveselil.

Za naše darove je treba skrbeti, da z njimi začnemo svet bogateti.

Če našim darovom pustimo umreti, nas mora vest kasneje boleti.

Če pa z njimi ravnamo lepo, nam v življenju bo dobro prišlo.

Vita Antončič,
učenka 6. razreda
OŠ Primoža Trubarja

TROBLA

Naslednja številka
izzide 27. junija 2024.

Gradivo oddajte do 12. junija 2024.

Oglase sprejemamo na
trobla@velike-lasce.si ali po tel. 01 7810 370.

Lešniki

Mladi raziskovalci Matic Purkart, Patricija Šurk, Tia Zucca, Zala Krašovec
in mentorica, učiteljica Magda Grajš

Nekaj devetošolcev nas je » staknilo« glave skupaj. Natančneje, bili smo Matic, Patricija, Tia in Zala in zanimalo nas je, zakaj se naše šolsko glasilo imenuje Lešniki. Odšli smo v knjižnico in ob pomoči gospe Tanje Šteblaj prelistali več glasil, nato pa smo zaprosili še gospo Janjo Samsa, da nam kaj pove o svoji uredniški izkušnji. Obema se zahvaljujemo za prijaznost in sodelovanje.

Od začetka je glasilo imelo naslov Mladi Krpani (1963-1972). Od šolskega leta 1979/80 pa je glasilo dobilo ime Lešniki, in sicer po naslovu Stritarjeve knjige za otroke. Takratni učenci so želeli spremembe.

Pod naslovom Lešniki je šolsko glasilo začelo izhajati leta 1979/80. Tistega leta je bila v ospredju tematika o Josipu Brozu Titu, ker je tistega leta umrl.

V naslednjih dveh letih glasila ni bilo, potem pa je izhajalo vse do leta 2018/19 v eni ali dveh številkah.

Lešniki so izhajali 47 let. Danes je v šolski knjižnici ohranjenih 53 števil, kar pomeni, da so ohranjeni skoraj v celoti.

V Lešnikih so bile zapisane različne pesmi in zgodbe učencev. Predstavljene pa so bili tudi najlepši likovni izdelki. Kasneje so bile dodane tudi križanke in uganke učencev.

Lešniki od začetka niso imeli platnic; spenjali so jih s spiralo. V zadnjih izvodih so dobili platnice.

Večino let je bila glavna mentorica in urednica Lešnikov učiteljica za slovenščino Marija Oblak, mlade ustvarjalce pa so spodbujale tudi razredne učiteljice.

Po upokojitvi Marije Oblak je njeno delo prevzela Janja Samsa. Zato smo se odločili, da jo prosimo za kratek pogovor.

Ali ste se sami ponudili za urejanje Lešnikov ali so vas prosili? Če ste se ponudili sami: zakaj ste hoteli to delo prevzeti/ga opravljati? Ali je bilo to delo zahtevno? Če so vas prosili: ali je bilo delo zahtevno?

Kako je prišlo do tega, da sem bolj aktivno sodelovala pri pripravi in izidu šolskega glasila Lešniki, se ne spominjam več, čeprav vse skupaj sega v šolsko leto 2017/2018; takrat ste bili devetošolci v tretjem razredu. To številko glasila sva urejali skupaj z zdaj že upokojeno učiteljico slovenščine Marijo Oblak.

Sama sem kot učiteljica na razredni stopnji prevzela zbiranje prispevkov mlajših učencev, gospa Marija pa prispevke učencev predmetne stopnje. Pri pripravi glasila sodelujejo praktično vsi učitelji šole, zato izdaja šolskega glasila ni delo enega človeka. Vsak učitelj v svojem razredu ali pri svojem predmetu izbere prispevke (zapise, likovne izdelke, križanke, uganke ...) in jih posreduje. Nato sodeluješ še z učitelji pri oblikovanju in pregledu besedila. Vsako delo, ki se ga lotiš odgovorno, je po svoje zahtevno in hkrati prijetno, lepo.

Kaj vas je veselilo pri tem delu?

Ker se rada lotim novih stvari, me je celotno delo veselilo. Z največjim veseljem in strahom hkrati pa sem pričakovala izid glasila v tiskani obliki. Veselje zaradi končnega izdelka, strah pa so povzročile skrbi, ali je vse tako, kot mora biti, ali so vsa besedila ostala pravilno postavljena, ali so vsi avtorji prav podpisani ... In vedno se najde kakšna napaka.

Kateri od izvodov je bil vaš prvi in kateri zadnji? Od katerega do katerega leta ste jih vi urejali?

Prvi izvod Lešnikov, ki sem ga urejala, je izšel v juniju 2018 (šolsko leto 2017/2018), drugi in hkrati zadnji pa v juniju 2019 (šolsko leto 2018/2019). V šolskem letu 2019/2020 se je marca pojavil covid-19. Gotovo se še spominimo, da je šolanje potekalo na daljavo;

v ospredju je bil drugačen način dela; listanje po tiskanih gradivih ni bilo priporočljivo, bili smo zaskrbljeni ... Tudi naslednje šolsko leto je bilo covidno.

Katere značilnosti oz. vsebine so bile po vašem mnenju najpomembnejše za učence?

Kaj je najbolj zanimivo učencem, je treba vprašati njih. Vsekakor pa se vsi skupaj trudimo pripraviti glasilo, ki bi zadovoljilo čim več bralcev. Največje veselje oz. ponos pa gotovo prevzame avtorje prispevkov, ko jih preberejo v glasilo.

Kaj menite o imenu Lešniki in njegovem izvoru? Ali se vam zdi izvirno glede naizvor? Različne specifične izvirne ideje v zvezi s tem imenom? Ali bi ga spremenili v bolj sodobnega glede na današnje učence?

Šolsko glasilo ima ime Lešniki po delu Josipa Stritarja, našem rojaku, katerega stoletnico smrti smo praznovali v letu 2023. Zato je bilo to leto v naši občini Stritarjevo leto. Lešniki »Knjiga za odraslo mladino« je izšla leta 1906 v Celovcu. Za uvod je v njej zapisan naslednji verz:

*Lešniki so za mladino:
košek smo jih vam nabrali;
strli, vrgli v stran lupino,
jedro boste pozobali.*

Do zdaj še nisem zasledila pobude za spremembo imena šolskega glasila. Glede na zgoraj predstavljen izvor niti ne vem, ali je to potrebno. Morda, saj so spremembe stalnica v našem življenju. Če so ustrezno podkrepljene in izvedene z razlogom, toliko bolje. Ali pa naj ostane, kot je, in naj bo za današnje učence sodobno tudi poznavanje lokalne preteklosti.

Kaj ste kot mentorica glasila morali početi/urejati?

Kot sem že povedala v prvem odgovoru, pri pripravi glasila sodeluje celoten učiteljski zbor. Kot urednica pa sem prispevke postavila v neko smiselno, zaokroženo celoto, sodelovala s kolegico pri postavitvi strani in računalniški obdelavi, poskrbela, da je bilo gradivo lektorirano, se dogovarjala s tiskarno, da so Lešniki izšli v tiskani obliki.

Kateri od izvodov je bil vaš najljubši in zakaj?

Glede na to, da lahko izbiram le med dvema, bi se težko odločila. Vsak je prispeval določene izkušnje, ki si jih velja zapomniti in uporabiti pri nadaljnjem delu.

Kako mislite, da je glasilo vplivalo na učence in učitelje?

Učitelji odgovorno izberejo prispevke in verjamem, da tudi sami nestržno pričakujejo izid glasila, saj so v njem prispevki učečih učencev po njihovem izboru. Učenci, ki imajo objavljene prispevke, so gotovo na to ponosni, čeprav tega ne pokažejo. Glasilo pa pokažejo družini, sorodnikom in si ga shranijo. Objava prispevka v šolskem glasilu ni samoumevna; v njem so objavljeni kakovostni, izvorni prispevki.

Ali bi bila po vašem mnenju dobra ideja, če bi Lešnike hoteli spet izdati? Ali bi hoteli spet biti mentorica glasila? Zakaj da oz. ne?

O tem smo razmišljali. Ker želimo, da izdelki naših učencev dosežejo čim večji krog bralcev, smo se v sodelovanju z uredništvom občinskega glasila dogovorili, da bomo imeli v Trobli stalno rubriko, kjer bodo objavljeni prispevki izpod rok mladih ustvarjalcev.

Mačka Silver in Marli

Imam dva mačka. Ime jima je Marli in Silver. Babi ju je udomačila tako, da Silver hodi za njo. Marli mi je najbolj pri srcu, ker je mehak, ljubeč in takoj ko ga dvignem že prede. Silverja ima babi zelo rada, ker je čist, miren in prijazen. Najprej sta bila divja, ampak nista več, ker sta udomačena.

Val Ravnikar, 3. R PŠ Rob

Starši

Starši, naši starši
z delom hitijo in v službo
sploh ne zamudijo.

»Joj!« si mislimo vsi.
Seveda, samo mi.
Na vse se jim mudi;
meni se zaradi tega že malo vrti.

Ob sobotah, nedeljah se vse umiri.
Zakaj ni več takih dni?
Zakaj niso trije, štirje, če se da.
Lenarimo vsi, da izgubljammo moči!

»Služba in vse naj se pozabi!«
To pravi moja babi.
V nedeljo se zberemo vsi,
na kavču lenarimo cela dva dni.

Trina Papež, 6. b

Kranjska sivka

Sivka, pridna delavka
k nam v deželo kranjsko je prišla.

Ajda cveti, sivki godi.
Kadar jesen dobre sadove rodi,
sivka medi.

Na zimo nam medek godi,
zdravje krepji.

Matic Purkart, 9. a

Hana

Ali poznate Hano,
ki najraje je banana?
Ali poznate Hano,
ki je samo kuhano hrano?
Ali poznate Hano,
ki ima za prijateljico Ano?

Hana Zabukovec, 6. b

Začetek!

Začetek je konec
in se ne konča, ko se začetek
začne,
se stika, kjer se začetek začne
in konec konča.

Stika se kot slika, ki se ne premika,
temveč se le z lici dotika, se nič ne
zatika.
Ko se življenje konča, se pesem
konča,
nič se z začetkom ne stika, se le z
rimo dotika.

Konec!

Matic Purkart, 9. a

Narobe pravljica

ANA: Nekoč je živela deklica po imenu Lara.

EVA: Ne, Pepelka.

ANA: Aja, saj res, umrl ji je pes, zato je dobila mačeho.

EVA: Mama ji je umrla, ne pes!

ANA: Okej, imela je čisto svojo palačo.

EVA: Kakšno palačo! Niti sobe ni imela, zato je spala ob kaminu.

ANA: Njeni polsestri sta jo imeli radi kot nihče drug na svetu.

EVA: Ni res!!! Sovražili sta jo!

ANA: Prišlo je pismo, da se mora cela vas zbrati pri njih na stranišču.

EVA: Ne, prišlo je pismo, da bo ples v kraljevi palači.

ANA: In šla je na ples v hlev.

EVA: Ne, šla je na ples in se tam zaljubila v princa in kmalu sta se poročila.

ANA: In nesrečno sta živela do konca svojih dni.

EVA: Ne, in srečno sta živela do konca svojih dni.

ANA: Lonec.

EVA: Ne! Konec!

Eva Perhaj in Ana Urh, 4. t

Zanimivosti Rakovega Škocjana – šola v naravi

15. 1. 2024 smo se petošolci odpravili na enotedensko šolo v naravi v dolino Rakovega Škocjana, kjer smo uživali v naravnih lepotah tega kraja. Že prvi dan nas je Rakov Škocjan prevzel z eno od naravnih kraških lepot. Ogledali smo si veliki naravni most, ki je visok 37 metrov. Naslednji dan smo se podali do najbolj znane naravne lepote občine Cerknica. To je Cerkniško jezero, ki poleti presahne in spomladi poplavi. Popoldne smo spoznavali živali in njihove značilnosti. V četrtek smo se najprej spuščali po vrvi, nato pa smo streljali z lokom. Pravila na strelišču so bila zaradi varnosti zelo stroga. Popoldne pa smo pripravili testo in oblikovali slastne buhteljne ter pripravili hrenovke, ki smo jih zvečer spekli ob tabornem ognju. Nekateri pa so med tem pripravili les in postavili taborni ogenj. Najbolj smo se veselili večera, ko smo ob tabornem ognju zapeli, zaplesali in spekli hrenovke. Zadnji dan smo šli v gozd po kamero, ki smo jo postavili, da bi ugotovili, katere živali hodijo naokrog. Po ogledu posnetkov smo ugotovili, da je bila najbolj pogosta obiskovalka kuna. Po kosilu pa smo se odpravili proti domu. Preživeli smo pet zanimivih dni in prav nič nismo pogrešali elektronskih naprav – narava je bila kot ogled oddaje v živo.

Urh Malavašič, Peter Mihič, 5. b

Športni dan

Tretješolci smo obiskali šport siti. Že pred odhodom smo bili zelo navdušeni in nestrpni, saj smo težko pričakovali aktivnosti. Zelo nam je bil všeč hokej, ker je zelo zabaven. Spoznali smo, da bi bilo težko, če bi bili prvaki. Zelo težko je bilo, ker je morala biti palica ves čas na tleh, da ne bi koga udarili. Všeč nam je bil tudi ples. Fantje so morali pri plesu hraniti živali na plesni plošči, dekleta pa smo morala plesati tako, kot je bil prikaz na računalniku. Nadaljevali smo s plezanjem. Preizkusili smo se na vseh oprijemkih. Fantje so se morali držati na steni štiri minute, punce pa smo se igrale, da plezamo po vulkanu. Če smo padle dol, smo padle v lavo in igra je bila zaključena. Imeli smo se res super in tak športni dan bi z veseljem ponovili.

Lilia Šeruga, Zala Kokelj, Jaka Perhaj, 3. a

En dan prišel je k nam en škrat ...

En dan prišel je k nam en škrat,
povabil nas je na svoj grad.
Da je falot, kaj hitro smo spoznali,
ko drugo jutro brez svojih torbic smo ostali.
Zato smo ga v grajsko ječo zaklenili
in brž domov se srečno vsi vrnili.

Filip Hrovatin, 3. b

En dan prišel je k nam škrat,
ki bil je res bogat.
Doma imel je grad,
ki bil ves je zlat.
Šel je nekaj lepega prebrat,
da bo potem šel lažje spat.

Sanja Klančar, 3. b

To grozen bil je tat!
»Pazi!« je zakričal škrat.
»Kmalu bogat bom tat!«
In res skoči na omaro ter vzame z nje mošnjček,
v katerem je bil ves naš dobiček.
Hitro smukne zdaj ven skozi vrata.
Mama pa vpije: »Že dobim tega tatinskega
škrata!«

Tisa Zakrajšek, 3. b

Nor živalski vrt

To res je nor živalski vrt,
tam poležava krt.
Tam žirafa se umiva,
surikata se v luknjo skriva.

Slon res rad se umiva,
tiger pa cel dan počiva.
Slon in konj pa že hitita
in se skoraj zaletita.

Vsa polita že hitita,
na predstavo pridrvita.
Tam so vsi okrog,
a dihur pozabi rog.

S tem uniči vso predstavo,
a vseen' dobi nagrado.
Vsi hočejo denar nazaj
in nastane direndaj.

Direndaj se ne umiri,
zato lev pridrvi.
In ko se vse sprosti,
zarjove 1, 2, 3 –
šele potem so vsi odšli.

Kristjan Jaklič, 7. b

Prometne

O prometu, prometnih znakih za projekt Pasavček – pripravili so sami (ali v sodelovanju s starši) otroci 3. a razreda. Podali so se tudi na pot z domišljijo.

Ko po cesti avto se vozi,
nevarnost okoli njega kroži.
Le v svetla oblačila se obleci,
svetilko v roke in le na prehodu čez
cesto varno steci.

Zala Kokelj, 3. a

V prometu držati se moramo pravil,
zato ni važen tvoj stil,
da se ne zgodijo nespametne stvari,
te besede zapomni si.

V avtu moraš biti pripet,
saj vsi vemo, da takšen je red.
Ko prečkaš cesto, levo in desno
poglej;
ko voziš se s kolesom, čelado na
glavi imej.

Upoštevaj vse prometne znake;
naj misli med hojo ti ne zbežijo v
oblake.
Kresnička ponoči naj te osvetljuje;
vsak voznik se ti za to zahvaljuje.

Sara Štrukelj, 3. a

Prometna vsa pravila upoštevajo
vozila.

Semafor ima luči: en, dva, tri.
V prometu se lahko zgodi
kup nespametnih stvari.

Da te to ne doleti, zapomni si:
V prometu takšen je red,
da v avtu moraš biti pripet.
Levo in desno na prehodu poglej,
na kolesu pa čelado imej.

Če promet včasih ni tekoč,
policist priskoči na pomoč.
Tisti, ki brezglavo hiti,
se prav hitro zaleti.
Kevin Gradišar, 3. a

Če kdaj ponoči greš na pot,
ta reč naj spremlja te povsod.
Ko te vozilo osvetli,
ta predmet v noč se zaiskri.

Jaka Perhaj, 3. a

Naštevanka o prometu

V avtu se peljem,
sem čisto zaspana,
pa gledam skoz okno
in vidim:
en avto,
en traktor,
eno kolo,
en motor,
en znak,
en skiro.

Vse se vozi to po cesti,
zaviti kot presti.

Ivana Centa, 3. a

Cesta

Cesta je dolga, cesta je kratka,
cesta je zavita
in pot po njej sladka.

Kaj je ta rdeča luč?
To ni prometni znak,
to je semafor junak.

Cesta pelje nas v deželo
sladkarij;
tam se peljemo v sanje čarovnij
in še naprej v mesto balonij.

Cesta pelje me do znaka;
tam stojita dva junaka;
modra oblačila imata
in za nas sta to junaka.

Sara Piškur, 3. a

Prometna vsa pravila morajo
upoštevati vozila.

V prometu se lahko zgodi
veliko nevarnih stvari;
če nočeš, da te to doleti,
besede te zapomni si.

V prometu je takšen red,
da v avtu moraš biti pripet.
Levo in desno na prehodu poglej;
ko voziš se s kolesom, na glavi
čelado imej.

V prometu tak je red,
da moraš paziti spet in spet.

Anastazija Žužek, 3. a

Kulturna pomlad na podružnični šoli Turjak

Dan žena in materinski dan

Kristina Šilc Čirovič

V marcu praznujemo dva praznika, ki sta posvečena dekletom, ženam in mamicam. Na povabilo KUD-a Marij Kogoj Turjak smo pripravili pester program, ki se je dogajal v petek, 22. marca v dvorani na Turjaku.

Pevski zbor PŠ Turjak je pod vodstvom Katarine Gačnik in v spremstvu kitarista Marka Šavlija zapel čudovite pesmi o Sloveniji: Jaz pa grem na zeleno travco in Poljubi košček kruha. Otroci iz skupine Mavrice so z vzgojiteljicami pripravili pravo plesno in pravljичno poslastico o čebelicah. Učenci od 1. do 4. razreda PŠ Turjak so pod mentorstvom učiteljic

pokazali, da znajo poleg petja tudi deklamirati, peti in hkrati izvajati ritem z lončki, igrati skeče in igrice, opisovati mamice, sinhrono plavati na suhem, plesati in »repati« s smetmi.

Prisluhnili smo še g. Nataši Klinc in njenim čudovitim pesmim, lepim melodijam kvarteta Zvon in Vokalni skupini Marij Kogoj pod vodstvom g. Katarine Bambič. Na koncu smo ob spremljavi harmonikarskega orkestra KUD Marij Kogoj pod vodstvom Blaža Škulja vsi skupaj zapeli Fleretovo pesem To je ljubezen mamina.

Otroci so mamicam ob koncu podarili rožice, za trud pa so dobili sok in posladek.

Pomladni utrinki iz Enote Karlovica

Kolektiv Karlovica | foto: arhiv vrtea

Letošnji pomladni dnevi so bili suhi, sončni in lepi, tako da smo jih pridno izkoristili za bivanje na prostem ter za raziskovanje naše okolice vrtea. Mlajši otroci so se odpravili na krajše sprehode, starejši pa so radi raziskovali gozd.

Marec je začetek prebujanja narave in vsega, kar je čez zimo počivalo. Da bi pomlad otroci doživeli na bolj ustvarjalen in zanimiv način, smo jim strokovne delavke ponudile različne dejavnosti in jih spodbujale pri raziskovanju in ustvarjanju. Na sprehodih smo opazovali drevesa, občudovali pomladne cvetlice in poslušali petje ptic.

V teh mesecih se vsako leto radi spomnimo na naše drage starše, zato smo jih povabili v vrtec in jim pripravili prijetno presenečenje. Pripravili smo jim krajši nastop in raznolike delavnice.

Izdelani izdelki nam lepo krasijo naše prostore v vrtecu. Skupaj smo preživeli nekaj ustvarjalnih trenutkov.

Ob zvokih kitare, flavte, igranju malih instrumentov ter prepevanju pesmic smo praznovali prvi pomladni dan.

Na Svetovni dan zemlje smo pridno in urno pobirali veje v cvetočem sadovnjaku.

Pokukali smo v naše visoke grede z jagodami in opazili, kako lepo cvetijo. Komaj čakamo, kdaj se bomo z njimi posladkali!

Poskrbeli smo tudi za naš vrtiček. Pripravili smo gredico, da bomo lahko posadili rastline, ki smo jih sami posejali in za njih skrbeli.

Veseli smo, da lahko vse to doživimo in se imamo lepo v naši čudoviti naravi.

Najini recepti

Tokrat sva h kuhanju pristopila na zelo trajnosten način, saj pri pripravi obrokov niso nastali odpadki. Slano zares, pri sladkem pa se bova pretvarjala, da nama je ostal en beljak, ki ga bova uporabila pri nadgradnji napitka v zadnjem receptu.

Cvetača brez odpadkov

Vzamemo celo cvetačo, ji odstranimo zelene liste in jo prerežemo po sredi. Iz vsake od polovic odrežemo po en stejk, debel približno dva prsta.

Pire: cvetača – ostanek, maslo, sladka smetana
sol, poper

Ostanek cvetače nalomimo na manjše dele, ki jih razporedimo po pekaču. Pekač postavimo v pečico, ogreto na 200 stopinj C, ter pečemo do rahlo rjave barve. Pečeno cvetačo prestavimo v mešalnik in začnemo mešati. V zmes dodamo maslo, sladko smetano ter začnimo s soljo in poprom. Sestavine dodajamo postopoma, dokler nam končni okus ni všeč.

Stejk: cvetača – sredica, žlička dimljene paprike, oljčno olje, sol, poper
Stejk z obeh strani premažemo z mešanico dimljene paprike, soli, popra ter oljčnega olja. Pustimo ga, da se marinada vpije vanj. Stejka spečemo na vroči ponvi, pri čemer ju redno obračamo, da se lepo zapečeta iz obeh strani.

Listi: Liste na tanko zrežemo in prepražimo na olju do hrustljavega.

Čimičuri

Sestavine: koriander ali peteršilj, čili, strok česna, oljčno olje, limeta, sol, poper
Čimičuri je znana omaka, ki bo naši jedi dodala svežino. Zelišča, čili in česen nasekljamo in zmešamo, dodamo nekaj žlic oljčnega olja, stisnemo sok limete in začnimo. Omako je dobro pustiti nekaj časa, da se sestavine med seboj povežejo.

Limonina pita z meringo

Testo: 250 g moko, 60 g mletega sladkorja, pčep soli, 160 g hladnega masla, 1 jajce, 1 rumenjaka

Krema: 2 rumenjaka, 2 žlici kristalnega sladkorja, Lupinica dveh bio limon, 250 g mascarponeja, 360 g kisle smetane, sok dveh limon

Meringa: 3 beljaki, 100 g sladkorja v prahu

V posodi zmešamo moko, mleti sladkor in sol. Dodamo kocke narezanega masla in sestavine s tehniko drobljenja dobro pregnetemo. Ko dobimo drobtinam podobno strukturo, dodamo jajce in rumenjaka. Sestavine ponovno pregnetemo, da dobimo enotno testo. Testo pustimo počivati vsaj eno uro. Ko je testo pripravljeno, namastimo pekač za pite in ga enakomerno razporedimo po njem. Na testo položimo peki papir ter dve pesti fižola. Pečemo 10 minut na temperaturi 180 stopinj. Testo mora biti napol pečeno. Lotimo se postopka priprave kreme. Rumenjaka, sladkor, limonino lupinico in maskarpone gladko zmešamo. Dodamo limonin sok in kisloto smetano. Zmes ponovno na hitro premešamo. Krema vlijemo na testo ter pečemo 15 minut na temperaturi 180 stopinj. Pito nato ohladimo. Za meringo enostavno zmešamo beljake in sladkor v prahu. Dobiti moramo enotno in čvrsto zmes, ki jo s pomočjo vrečke za brizganje porazdelimo na pito.

En beljak, dva koktejla

Sestavine: 100 ml ruma, 50 ml soka limete, 25 ml sladkornega sirupa, 1 beljak

Pred vami je izpeljanka klasičnega koktejla daiquiri. Zanj potrebujemo rum, ki je lahko beli ali rjavi, sok limete, ki je lahko tudi limonin, sladkorni sirup, ki je enostavna mešanica sladkorja in vode v enakem razmerju, ter beljak, ki nam je ostal, ker nismo največji ljubitelji meringe (lahko ga tudi spustimo, samo penica potem, ne bo tako gosta). Vse sestavine damo v ročni mešalnik za koktejle, dodamo led in jih dobro premešamo. Postrežemo brez ledu.

O šolskih vrtovih in Andreju Skulju

Metka Starič

Slovenske šole imajo bogato tradicijo postavljanja šolskih vrtov, prve omembe segajo v sredino 19. stoletja. V šolskih kronikah, tudi velikolaški in robarski, najdemo podatke o delovanju šolskih vrtov, ki so imeli predvsem gospodarski pomen, pa vendar so omogočali tudi praktično delo učencev. Za sistematično uvajanje šolskih vrtov se je zavzemal tudi šolnik, strokovni pisec, sadjar in vrtnar Andrej Skulj (1880-1956) iz Mišje doline.

Andrej Skulj se je rodil na Griču, 24. februarja 1880, očetu mlinarju Janezu in mami Mariji, rojeni Hočevnar. Osnovno šolo je v Velikih Laščah obiskoval v letih od 1886 do 1893. To so bila leta, ko je Franc Jontez za nizko ceno 315 goldinarjev izdelal šolski vodnjak, na šolskem vrtu pa so cepili 300 jablan in 100 hrušk. Prejšnji nasad je namreč popolnoma uničil sneg. Učitelji so kar sami prebelili vse sobe, preoblali klopi in nova tla v kuhinji, za kar

Ker je bil Andrej Skulj tajnik in organizator Sadjarsko vrtnarskega društva (SDV) za Slovenijo, mu je SDV Ljubljana na rojstno hišo namestilo spominsko ploščo. Foto: France Modic

so prejeli pohvalne dekrete zaradi vestnega dela. Andrej Skulj je obiskoval šolo v enonadstropni stavbi pri cerkvi. Leta 1859 jo je na pogorišču prejšnje šole pričel graditi župnik Janez Brodnik. Tik pred odhodom iz Velikih Lašč (1870) je dal Brodnik šolo še na lastne stroške ometati in jo temeljito prekriti.

Šola je šolski vrt dobila leta 1884. Njivo zanj ji je po nizki ceni prodal župnik Frelj, Brodnikov naslednik. Velikolaške otroke je takrat poučeval nadučitelj Jo-

sip Pavčič, ki je uvedel precej novosti, med drugim tudi zlato knjigo za vpis odličnjakov. Bil je organist, skladatelj in zborovodja, pa tudi oče skladatelja Josipa Pavčiča (1870-1949), ki je tudi nekaj časa poučeval v Laščah. Med učitelji, ki bi lahko poučevali Andreja Skulja so bili še podučitelj Josip Odar ter učitelja Karel Simon in Franc Štefančič, pouk pa je potekal v slovenskem jeziku. Eden največjih šolskih mecenov v tem času je bil svetni sodnik Danijel Šufraj. Kasneje so parcelo s šolskim vrtom prodali za pokopališče.

Andrej Skulj šolanje nadaljuje v Ljubljani, tam tudi doštudira na učiteljski ter nastopi prvo učiteljsko službo v Šentjanžu nato pa v Tržišču na Dolenjskem. V Tržišču je bil na enorazredni ljudski šoli že prej zaposlen njegov brat Franc.

Marjeta Bregar na spletni strani OŠ Tržišče pri zgodovini šole navaja, da se je na razpisano delovno mesto učitelja in voditelja v Tržišču v začetku maja 1895 javil Franc Skulj (tudi Škulj) z Griča pri Velikih Laščah. Obljubljena letna plača učitelja je tedaj znašala 300 goldinarjev, v šoli pa je bilo novemu učitelju na voljo tudi stanovanje. Franc Skulj je bil za voditelja šole imenovan v oktobru še istega leta. Leta 1898 je njegova letna plača znašala 500 goldinarjev. Naziv nadučitelja je pridobil v začetku šolskega leta 1902/03 in si v Tržišču kupil tudi hišo, ki jo nekateri domačini še danes poznajo pod imenom 'Škuljeva hiša' (danes Tržišče 33). Decembra 1904, ko je bila šola v Tržišču že trirazredna, je tja prišel poučevati novi učitelj, Francetov brat Andrej Skulj. Postal

V kulturnem programu ob otvoritvi spominske plošče Andreju Skulju je sodelovala tudi velikolaška osnovna šola. Foto: France Modic

je nadučitelj in šolski upravitelj in na šoli v Tržišču ostal vse do jeseni leta 1919. Čeprav je šolski vrt oziroma drevesnico šola imela vsa leta, pa je bil prav v obdobju nadučitelja Andreja Skulja (1904–1919) vrt še posebej lepo oskrbovan, piše v šolski kroniki. V Tržišču je bil Skulj precej dejaven ne le na področju šolstva, ampak tudi v lokalnem političnem in družbenem življenju.

Iz Tržišča je odšel učiti v Ljubljano na II. mestno deško osnovno šolo, kjer je delal kot stalni učitelj in sadjarski nadzornik. Postal je okrajni nadzornik za območje Ljubljana okolica. V Ljubljani je leta 1919 ustanovil Centralni šolski vrt, tri leta kasneje postal njegov upravitelj ter se zavzemal za sistematično ustanavljanje šolskih vrtov ob vsaki šoli. Leta 1921 je postal nadzornik šolskih vrtov ter vzpodbujal podeželske učitelje h gospodarskemu delovanju na vasi.

Andrej Skulj se je že kmalu po nastopu učiteljske službe usmeril v sadjarsko in vrtnarsko stroko, kot eno najbolj koristnih za razvoj dolenskih vasi in gospodarstva. Ukvarjal se je s pisanjem šolskih priročnikov za mladino na temo sadjarstva in vrtnarstva – npr. Sadjarčki (1928), Naša zelenjad, Vrtnaričice ter čitank za prve razrede šole. Prizadeval si je za ustanavljanje kmetijsko – gospodarskih nadaljevalnih šol, sestavil je učni načrt za to vrsto šole ter o njej predaval na raznih tečajih za učitelje. Večino življenja je posvetil razvoju in delovanju strokovnega Sadjarsko vrtnarskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1912 in v njem sodeloval vse do svoje smrti leta 1956.

Šolski vrt v Robu

Robarji so šolo zgradili leta 1870, stala je pod cerkvijo in prva leta šolskega vrta še ni imela. Kronika je za ta čas pisana »za nazaj«, saj je prvi zapis iz leta

1885, naslednji vpis pa je nastal šele sedem let kasneje: »Kakor se že na prvi strani te tako dolgo zanemarjene knjige vidi, se je moj sprednik (predhodnik, op. MS) pokojni gospod Ferdo Vigele jako kmalu utrudil, pero na stran položil in po izgledu svojih sprednikov to delo za boljše čase svojemu nasledniku prihranil. Da je usoda ravno mene zadela, da moram tu poučevati in hribovcem trde buče mehčiti, hočem tedaj v Božjem imenu tu zabeležiti, kar mi je znano,« hudomušno zapiše učitelj Franc Koller v letu 1892. V šolski kroniki v nadaljevanju beremo, da je zemljišče v velikosti 3423 m² za šolski vrt kupil krajni šolski svet aprila 1898. Parcela se je nahajala v neposredni bližini šolskega poslopja. Zemlja na njej je bila precej slaba in peščena, zemljišče pa strmo in zaraščeno z grmovjem, »... treba bode torej izkrciti grmičevje in navoziti prsti, kar bo pa stalo mnogo novcev,« zapiše v kroniki šolski vodja Konrad Barle. Za ureditev šolskega vrta je šola istega leta prejela tudi nekaj denarja, 50 goldinarjev od Kranjske hranilnice, 50 goldinarjev od deželnega odbora, turjaški grof Leo Auersperg pa je podaril les za ograjo.

Deset let po nakupu zemljišča za šolski vrt učitelj Koprivec poroča o drevesnici. V šolskem letu 1908/09 jim je uspelo posaditi 100 jablan, ki so jih vzgojili iz pešk, leto kasneje pa cepiti 80 divjakov. Obenem tarna zaradi pomanjkanja zemlje ter zaradi snega, ki je polomil mlada drevesca. Poleg jablan so posadili še dvajset žlahtnih orehov.

Učitelji pa niso skrbeli le za šolsko mladež, pač pa so sadjarsko znanje bolj ali manj uspešno prenašali tudi na ostale domačine. Zgovoren zapis iz robarske šolske kronike že s količino ločil govori o učiteljevi jezi, ker se ljudje niso odzvali povabilu na njegovo predavanje o sadjarstvu.

20. aprila 1902 šolski vodja Ivan Štrukelj zapiše takole: »G. župnik (je) oznanil, da ima predavanje po maši g. učitelj o sadjereji. Odzvalo se jih je čujmo! temu oznanilu menda celih 10. reci deset!!! Kaj je vzrok, da se za kaj tacega tako malo zanimajo?? Nevednost in nerazsodnost pa samoglavost. Na prvi hip bi se mislilo, da nima učitelj ugleda? Ne prigodi se kaj tacega samo učitelju, temveč tudi župniku !! ki ga sicer spoštujejo in ljubijo.«

V Slovenskem šolskem muzeju je v dokumentacijski zbirki – mapa Rob ohranjen tudi Načrt šolskega vrta okrog leta 1930. Takrat je bil upravitelj šole Avgust Flegar. Iz poročil lahko razberemo, da so bile s šolskim vrtom velike težave, saj so morali drevje večkrat saditi in cepiti ter obnavljati ograjo. Poročilo iz leta 1933/34 navaja 19 visokodebelnih dreves. Na vrtu sta bila tudi lopa za orodje in čebelnjak – prva dva panja za šolski vrt je podarilo Čebelarsko društvo iz Roba.

Celotno dokumentacijsko zbirko za Rob hranijo v Slovenskem šolskem muzeju, iz nje je številne zanimivosti in načrt izbrskala Majda Jakše Ujčič ob nastajanju vodnika Poslušaj narod, kako govori ... o hišnih in ledinskih imenih (Zavod Parnas, 2016).

Načrt šolskega vrta v Robu okrog leta 1930 (hrani Slovenski šolski muzej)

Dodatni viri: Slovenski biografski leksikon; www.ostrzisce.si.

Kraj Turjaški!

Je mogočni grad turjaški
že opisal Valvasor
in Prešeren v pesmi znani
je opisal zlahtni zbor.

Tam pod hrastom so mogočnim
pri kamniti mizi vsi
čakali Rozamundo,
da k njej snubci so prišli.

Tisti hrast je stara lipa,
saj še vedno tam stoji,
času mnogo let kljubuje,
stare zgodbe govori.

Vsako leto, ko za pomlad
se narava prebudi,
tudi ona vsa mogočna,
se s cvetovi okraši.

Kraj je naš bolj hribovit,
malo vmes ima ravnice,
a gozdovi so bogati,
polno v njih je petja ptic.

Tu potoki so še čisti
in v slapovih padajo
v Bajdincu, staro mlinsko
še kolo obrnejo.

So raztresene vasice
po pobočjih stesnjene,
okrog njih so košenice,
njive so obdelane.

Tu ljudje kot vsi Slovenci
radi v svet potujejo,
a nazadnje vsi najraje
spet domov se vrnejo.

Če povzpneš se na Ahacij,
vidiš ves Turjaški kraj,
ki pred tabo kot na dlani
svoj razgrne ti sijaj.

Nataša Vybiralik Klinc

Spomini in večnost

Andrej Krička

Vsak od nas se vsaj enkrat v življenju sreča s podobnimi trenutki, kot so: živi se samo enkrat; najbolje je pozabiti in iti naprej; izkoristi vsak trenutek ...

Živi se samo enkrat. Izkoristi vsak trenutek, ki se ti ponudi. Mogoče se ti ne bo nikoli več. Včasih ga boš izkusil pozitivno, lahko pa tudi negativno. Pri slednjem si rečeš: najbolje pozabiti in gremo naprej. Če gledaš nazaj, kaj se je pripetilo, ne moreš nikoli popraviti tistega, kar je bilo. Tudi ko hodiš po ulici in gledaš nazaj, se ti lahko v nekem trenutku pripeti, da se tedaj, ko se obrneš nazaj, zaletiš v ulično svetilko. Tako izkušnjo si vtisneš v spomin in ti služi kot opomnik, šola, izkušnja.

Spomini so lahko veseli, pozitivni, negativni, žalostni ... A vsi od navedenih pridevnikov imajo skupno točko – *večnost*. To so življenjske izkušnje, ki se jih ne bi hoteli spominjati, a se nam vtisnejo tako globoko, v zadnji kotiček naše podzavesti. So kot nekakšen časovni sprožilec, ki čakajo in pridejo na plano ob vsakem trenutku in asociirajo na že izživete trenutke.

Toda mogoče je to prav. So trenutki, ki jih ne bi smeli pozabiti, odmisлити. Lahko jih uporabimo kot nekaj, kar lahko spremenimo v pozitivno in nam pomagajo pri nadaljevanju življenjske poti.

2. maj 2019. Od nas se poslovijo Primož Jakše. Oče, stric, dedek in predvsem *prijatelj*. V življenju smo včasih postavljeni pred težke trenutke. Iščemo oporo. Vsak od nas je že izrekel: *»Ti si pa pravi prijatelj.«* Slednja beseda je zelo težka. Veliko moraš preživeti in izkusiti v življenju, da lahko nekoga opredeliš kot prijatelja. Primož je bil ta oseba. Mogoče kdaj težak, a v naslednjem trenutku nasmejan, dobrovoljen. V vsakem od nas se neke skriva vsaka od

našteti lastnosti. A povezane v pravi osebi in v pravem trenutku pripeljejo do krasnega in nepozabnega prijateljstva.

Jože, Frenk in Andrej smo se v četrtek, na 5. obletnico, odpravili na mesto, kjer je v večnost odšel naš prijatelj. Človek bi si rekel, malo čudno, da se spominjamo trenutka, ko nas je nekdo zapustil. To je žalosten trenutek. Vesele trenutke obujamo z rojstnimi dnevi, obletnicami ... Toda tudi v trenutku, ko nas nekdo zapusti, se pokaže neka svetla točka. Zapustil nas je, res je, a vsak za seboj pusti zapuščino. Trenutke, dogodke, ki ga ujamejo v večnost naših spominov.

Na naših vsakoletnih potepih, ko zaključimo dnevno etapo in popijemo kakšen vrček piva, zaide pogovor v pretekle dogodke in izkušnje. Zato vedno povem in rad delim dogodek iz kolesarjenja po Srbiji in Črni Gori.

Vozimo se iz Bajine Bašte proti Ivanjici. Za nami je že veliko kilometrov. Vozim se za Primožem in gledam njegovo držo na kolesu. Vem, da ga že malo načena utrujenost. Pripeljem se ob bok. Pogledam ga, on pogleda mene in rečem: *»Hajmo, vojniče, ja sam oficir za dizanje morale, okreči ta pedala.«* On pa mirno in hladno odgovori: *»Marš u p... m...!«* zasuka pedala in za seboj pusti vse nas. Do Ivanjice se je videl le prah, ki se je dvigoval izpod njegovih gum.

V Ivanjici, ko smo nazdravljali ob odpeljani etapi, me je pogledal, nazdravil, dvignil palec in rekel: *»Mater si me podkuru. Hvala.«*

To je to. To je njegova zapuščina. Pozitivizem po težkem dnevu, nasmeh po zaključenem dnevu. Predvsem pa deljenje trenutkov s prijatelji ob vsakem kilometru ki smo ga prevozili.

Državni kviz »Mladi in kmetijstvo« 2024 v Velikih Laščah

Marko Gruden za DPM Velike Lašče

V soboto, 13. aprila 2024, se je na šolskem igrišču v Velikih Laščah čutil skoraj praznični utrip. Društvo podeželske mladine Velike Lašče je po zmagi naše ekipe na lanskoletnem državnem kvizu letos stopilo v vlogo organizatorja in pripravilo dogodek, kot ga v Velikih Laščah še ni bilo.

Skupaj s svojimi navijači so v zgodnjih popoldanskih urah iz vseh koncev Slovenije v naše kraje prišle najboljše ekipe iz posameznih regij. 12 ekip, ki so zmagale na regijskih tekmovanjih, vsaka s po tremi tekmovalci, je prišlo v upanju, da zmagajo in naslednje leto organizacijo prevzamejo oni.

V sončnem in vročem dnevu so se lahko najprej ustavili na tržnici, kjer so se jim poleg različnih ponudnikov predstavili tudi izdelovalec žlic, krošnjar, inovativni mladi kmet, velikolaške podeželske žene in druge organizacije. Ob naših harmonikaših je bil sprejem res tak, kot mora biti.

Pod velikim šotorom pa je bilo že vse pripravljeno za osrednji dogodek – državni kviz. Pod odrom se je že pripravljala strokovna komisija, ki skrbi, da kviz ni le družabni dogodek, ampak res zahtevno tekmovanje v znanju. Vsa tehnika je zahvaljujoč domačim mojstrom delovala brez prekinitev, dekleta pa so z okrasitvijo odra pokazala vso svojo talentiranost.

Boj je bil napet vse do konca. Ko smo že mislili, da imamo zmagovalca, se je izkazalo, da bosta prvi dve ekipi ponovno odgovarjali za prvo mesto.

Organizacijske ekipe niti to ni moglo spraviti iz tira. Tekmovalci so domov odšli z bogatimi nagradami, sodelujoči partnerji pa s pohvalami in zahvalami ekipi DPM Velike Lašče za organizacijo.

Ta pa se je že pripravljala za naslednji podvig – zaključek dogodka z zabavo s skupino Firbci. Lepo vreme in obširna promocija sta naredila svoje in šotor ter preostanek šolskega igrišča sta bila polna do zadnjega kotička. Vse do druge ure zjutraj je bilo nabito polno tudi plesišče. Kot se za gostitelja spodobi, so člani DPM in prijatelji poskrbe-

li, da nihče ni odšel ne lačen ne žejen. In to je glede na število ljudi zahtevalo precej truda.

Odzivi v naslednjih dneh so bili izjemno pozitivni. To je bila potrditev, da smo vlogo gostitelja opravili dobro. Naslednje leto se kviz seli v Suho krajino, ki je dogodek že gostila pred dvema letoma.

Na tem mestu pa velja zahvala tudi vsem, ki ste nam pomagali Velike Lašče prikazati v najboljši možni luči. V veliko pomoč nam je bila Občina Velike Lašče, ki nam je olajšala in omogočila marsikateri del organizacije. Hvala tudi vsem podjetnikom in podjetnicam, ki ste nas finančno ali kako drugače podprli, da smo nekoliko lažje dihali v pripravah. Hvala vsem, ki ste pomagali v strežbi, logistiki, pri pripravi jedi ali pri pospravljanju. Hvala vsem nastopajočim, voditeljema, KUD Rob za skeč in vsem, ki ste s svojo prisotnostjo na stojnicah pokazali, kaj naši kraji premorejo. Največja zahvala pa gre veliki skupini mladih, ki je v tednih pred in dneh po dogodku dokazala, da se na koga še lahko zanesemo.

Pred dobrim letom je ekipa treh deklet iz Velikih Lašč dokazala, da so v znanju boljše od vseh drugih. Letošnjo pomlad so Velike Lašče dokazale, da smo lahko odlični gostitelji dogodka, kot je ta.

Upokojski kotiček

Jožica Mavsar Nosan, predsednica DU

Dan žena

Tudi letos smo kot že nekaj let prej v večjem številu ob dobrem kosilu in prijetni glasbi v Kompoljah praznovali 8. marec – dan žena. Nismo pa pozabili na dan mučnikov, tako da so vsi obiskovalci domov odšli domov z majhno pozornostjo. Ohranimo te običaje.

Strelstvo

Zelo sem vesela, ker nam je uspelo na novo oblikovati skupino strelcev, ki trenutno šteje 9 članov; dobrodošli tudi novi, ki bi si želeli popestriti dneve s to dejavnostjo. Vključijo se lahko tudi ženske. Ekipe se je že udeležila tekmovanja na Rudniku.

Izobraževanje

V aprilu smo imeli delavnico z naslovom Uporaba pametnega telefona. V jesenskem času bomo na željo udeležencev organizirali nadaljevanje delavnice. Načrtujemo tudi predavanje o pasteh marketinga.

Potovanje

Z Nikom je manjša skupina odšla na ogled mesta Kamnik. Potovanje smo si popestrili z avtobusom in vlakom. Ogljedali smo si Plečnikovo železniško postajo, hišo na mestnem trgu in kapelo božjega groba v frančiškanskem samostanu.

Kapela je polna simbolike, ki se prične s portalnim vhodom iz hodnika. Osnovna ideja je šotor. Strop je okrašen s trto, simbolom Kristusa. Na sprednjem delu se zaključuje z zadnjimi Kristusovimi besedami na križu: »Dopolnjeno je!« Tabernakelj je iz enega kosa marmorja iz Podpeči in predstavlja skalni grob. Za njim je veliko sonce, ki predstavlja zmago nad življenjem. Na nasprotni steni pa je veliko razpelo. Po stenah je 56 lučk. Kapela je bila namreč končana leta 1956. Lučke so izdelane v obliki nemških čelad in spominjajo na nemško okupacijo; hkrati predstavljajo sijoče zvezde miru in sprave.

Lepo urejena samostanska knjižnica hrani okoli 10.000 zvezkov. Knjige so razporejene na 14 področij. Tu je shranjen tudi del zapuščine jezikoslovca patra Stanislava Škrabca. Posebnost je tudi Dalmatinov prevod petih Mojzesovih knjig iz leta 1578 v originalu z Dalmatinovim predgovorom, ki je bil v ostalih knjigah v času reformacije odstranjen.

Povzpeli smo se tudi na grad in o mestu izvedeli še veliko zanimivosti.

Malo daljši izlet nas je na začetku aprila popeljal na grad Komenda pri Polzeli in na ogled knežjega mesta Celje.

Grad je nekoč veljal za pomembno strateško stavbo rodbine polzelskih vitezov Helensteinov, preko katerih se prvič omenja že

leta 1149. V 13. stoletju je grad za poltisočletja prešel v roke Malteškega viteškega reda; takrat se ga je tudi prijelo ime Komenda, ki pomeni upravno enoto redovne posesti. Tudi kasneje je grad s svojo dominantno lego ter stavbno-zgodovinskimi značilnostmi predstavlja pomemben kulturni in zgodovinski spomenik. Leta 2011 je bil grad Komenda temeljito prenovljen. Ob vhodu nas je pozdravil kamnit antični lev iz 1. stoletja. V gradu hranijo zbirko eksponatov malteškega viteškega reda. Tam so poročna dvorana, soba pesnice in pisateljice Neže Maurer, stalna zbirka likovnih del akademske slikarke Darinke Pavletič – Lorenčak in obnovljena horizontalna sušilnica hmelja. V gradu ima prostore glasbena šola in lepo urejena velika knjižnica.

Naprej nas je pot vodila do tretjega največjega mesta v Sloveniji – Celja. Nad njim kraljuje Celjski grad. Sprehodili smo se skozi mestno središče in se ustavili pri spomeniku Almi Kalin. Alma je bila svetovna popotnica in zelo izobražena ženska. Rodila se je Slovencema – očetu Jakobu, ki je bil major avstro-ogrske vojske in mami Vilibaldi – učiteljici na celjski dekliški šoli. V družini so govorili nemško in Alma se ni naučila slovenščine. Uporabljala jo je redko in samo pogovorno. Zgodaj je pokazala smisel za glasbo, risanje in za učenje jezikov. Govorila je 8 tujih jezikov, a med njimi ni bilo slovenščine. Leta 1918 je v Celju ustanovila šolo za tuje jezike. Prepotovala je velik del sveta in o svojih doživetjih pisala v revijah in časopisih. Bila je nasprotnica nacizma in se je v strahu pred Gestapom leta 1944 odpravila med partizane. Zapustila je veliko literarnih del.

Uspešen 4. velikolaško-dobrepoljski pohod po Brodnikovi poti

Stella Vlašić | foto: Matjaž Štern

Pohodniki pri »zmajevem gnezdu« ob poslušanju razlage Edija Zgonca

V soboto, 20. aprila, je potekal že 4. pohod po Brodnikovi poti, ki ga v Javnem zavodu Trubarjevi kraji (JZTK) organiziramo v sodelovanju s Turističnim društvom Dobrepolje (TD Dobrepolje).

Letos se je za pohod opogumilo okrog 50 pohodnikov različnih starosti. Preden smo se podali na raziskovanje Brodnikove zapuščine, so člani TD Dobrepolje ob prijavnini vsakemu pohodniku razdelili Dobrepoljsko culo, ki je vsebovala okusno domačo malico in pijačo. Pohodniki so na izhodišču imeli priložnost kupiti tudi novo izdano knjižico z naslovom Po Brodnikovi poti, ki je nastala kot plod sodelovanja med JZTK in TD Dobrepolje. Vsebina knjižice je zares bogata in vam jo priporočamo v branje. Kupite jo lahko v sprejemnici na Trubarjevi domačiji ali v TIC-u v Dobrepolju.

Pohodnike je izpred cerkve Marijinega vnebovzvetja v Velikih Laščah najprej pozdravil dolgoletni ravnatelj OŠ Primoža Trubarja v Velikih Laščah in član dobrepoljskega turističnega društva Edi Zgonc, ki je po nekaj uvodnih stavkih besedo predal velikemu poznavalcu cerkva v velikolaški in širši okolici Manfredu Deterdingu. V imenu Javnega zavoda Trubarjevi kraji je pohodnike pozdravila Stella Vlašić. Kmalu za tem so se pohodniki odpravili proti Rašici, kjer so imeli prvo postojanko na Trubarjevi domačiji. Tu so se seznanili z osnovnimi

Pohodniki hodijo proti Trubarjevi domačiji.

informacijami o Trubarjevi domačiji in našem velikanu Primožu Trubarju. Sledil je kratek ogled TIC-a pod kozolcem, nato pa kratka razlaga ob spomeniku Primožu Trubarju na začetku raške vasi. Pohod se je nadaljeval po strmem klancu v vas vse do cerkve sv. Jerneja na Rašici, kjer so udeleženci lahko slišali zanimivo zgodbo o tej cerkvici. Skupina je svojo pot nadaljevala čez gozd proti »zmajevem gnezdu«, vse do gostišča Adam v Ponikvah, kjer je sledil kratek premor. Sledili so še ogled ponikalnice potoka Rašica, kratek ogled cerkve sv. Florijana, prijeten klepet na domačiji Brodnikovih ter pot nazaj do Velikih Lašč. Pohod se je zaključil okrog 13.30 ure.

Tako smo zabeležili še eno uspešno (medobčinsko) sodelovanje!

TD Dobrepolje vas v sodelovanju z občino Dobrepolje in Javnim zavodom Trubarjevi kraji vabi na pohod

Po poti očarljivih rastlin

sobota, 25. maja, s pričetkom ob 9. uri iz Ponikev (od mostu čez Trubarjevo Rašico v Ponikvah) do začetka Rimske ceste v Velikih Laščah in nazaj v Ponikve.

Dolžina poti: 2222 m (2,2 km).

Težavnost: lahka pohodniška pot.

Hoja: 120 minut lahkotne hoje.

Pot očarljivih rastlin povezuje občini Velike Lašče in Dobrepolje. Na poti boste spoznali številne rastline, ki so tu naše svoje domovanje.

Pohod bosta vodila Branko Dolinar in Edi Zgonc, avtorja knjige:

»Vodnik po rastlinskem svetu ob Rimski cesti Jerneja Pečnika«.

Med potjo se bomo ustavili na kulinarčnih postajah, kjer boste lahko poskusili številne dobrote izpod rok spretnih gospodinj.

Startnine ni, a zbirali se bodo prostovoljni prispevki za pripravo kulinarčnih dobrot. Možen bo nakup knjige »Vodnik po rastlinskem svetu ob Rimski cesti Jerneja Pečnika« za ceno 10 EUR.

Udeleženci pohoda se morajo obvezno prijaviti do četrтка, 23. maja, na kontaktne podatke TD Dobrepolje: tel. št. 041 962 823 ali na e-naslov td.dobrepolje@gmail.com.

Lepo je pravzaprav vse, kar opazujemo z ljubeznijo. Bolj ko nekdo ljubi svet, lepši se mu bo zdel. (C. Morgestern)

TURISTIČNO DRUŠTVO
DOBREPOLJE

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

Mnogolončnica

Vedoželjna lisica

Tretji vikend v aprilu, sredi vseh šolskih skrbi, smo udeleženci mnogolončnice za dva dni zapustili resnični svet; posrkalo nas je v igro mnogopolija, iz katere smo morali pobegniti. Začeli smo s spoznavanjem vseh skupin, potem pa je, kot se za kuharsko tekmovanje spodobi, sledil boj za sestavine. Na otočkih smo z medsebojnim tekmovanjem pridobivali žetone, s katerimi smo kupili polja s sestavinami. Program se je nadaljeval s sveto mašo. Zvečer so zakurili ogenj in za zabavni večer je vsaka skupina pripravila predstavitveni skeč in glasbeno željo, ker, kot so povedali sami, brezniški klanovci radi po-

jejo. Noč je bila zelo mrzla; zjutraj smo se zbudili vsi prezebli. Jutranja telovadba za ogrevanje je bila več kot dobrodošla.

Po zajtrku smo zakurili ognje in začeli s kuhanjem. Ne bom trdila, da je šlo vse kot po maslu, a smo se zelo zabavale; živčnosti do konca skoraj ni bilo. Po programu so sledili ocenjevanje, kosilo in pokušina jedi drugih skupin ter razglasitev rezultatov. Na žalost nas je po njej posrkalo nazaj v resničnost in žalostno misel, da je naslednji dan ponedeljek. Cel dogodek je bil odličen; zahvala gre organizatorjem in sodnikom ter tudi vsem tekmovalcem, še posebej naši ekipi. Z vami sem preživela res nepozaben vikend.

IV zadetek

Gašper Gradišar, Delavni tiger

Na sončno soboto, 6. aprila, smo se skavti iz stega Škocjan – Turjak 1 udeležili skavtskega tekmovanja IV zadetek.

Kaj sploh IV zadetek je? IV zadetek je skavtsko tekmovanje v igri, imenovani roverček. Pri tej igri sodelujeta dve ekipi nasprotnih stegov (lokalnih skavtskih enot). Vsak steg naredi ekipo vsaj šestih igralcev, ki se jim pridruži še lovilec. Naloga ekipe je, da na kol, ki ga drži lovilec, vržejo pleten krog, podoban letečemu disku; pri tem morajo paziti, da ne naredijo več kot tri korake z roverčkom v roki. Pri tej igri je zelo pomembno sodelovanje med skavti. Tista ekipa, ki v določenem času zadane in dobi največ točk, zmaga.

Letos je dogodek, ki so ga organizirali skavti iz stega Ljubljana 5, potekal pri Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani. Na tem dogodku je letos sodelovalo več kot 25 ekip. Po zelo napornem dnevu z manjšimi poškodbami pa smo skavti Škocjan Turjaka osvojili 1. mesto. Še sami nismo verjeli, da nam je uspelo, saj smo se takega dogodka sami udeležili prvič. Nič od tega pa nam ne bi uspelo brez našega trenerja in šoferja, ki nas je vseh pet tekem spodbujal in nam dajal nov zagon po vsaki tekmi. Na koncu so vse ekipe dobile priznanje, mi pa smo poleg le-tega osvojili še lesen pokal in za nagrado prejeli viseče mreže, ki nas bodo zagotovo spremljale pri naslednjih taborih in skavtskih podvigih. Hvala tudi vsem voditeljem, ki so dogodek še popestrili in ga zelo dobro organizirali. Dan mi bo ostal v zelo lepem spominu. Sedaj pa novim zmagam naproti!

Blagor
zvestim
Oratorij 2024

26. 8. – 30. 8. 2024
od 9.00 do 16.00

Dragi otroci, lepo vabljeni na oratorij v Velike Lašče. Letošnja oratorijska tema bo **prerok Daniel**. Daniel se je odlikoval s svojo modrostjo, zvestobo in zaupanjem Bogu tudi v najtežjih preizkušnjah. Spremljali bomo njegov prihod in izobrazbo v izgnanstvu na babilonskem dvoru, njegovo sposobnost razlaganja sanj, preizkušnjo njegovih tovarišev v goreči peči, njegovo modrost in pravičnost. Bi radi o njem izvedeli še več? Pridružite se nam!

Prijave na oratorij do
16. avgusta
oratorijvelikelasce@gmail.com
ali v župnišču

KUD Marij Kogoj Turjak
in Turistično društvo Turjak vabita na
**26. REVIJO PEVSKIH ZBOROV
IN VOKALNIH SKUPIN**
Občine Velike Lašče, ki bov četrtek, 6. junija 2024, ob 18. uri,
v viteški dvorani na gradu Turjak

Lions klub Ribnica je slovesno obeležil 25 let delovanja

Lions klub Ribnica | foto: Marko Burger

Guvernerka Zveze lions klubov Slovenije mag. Breda Pečovnik je podelila priznanja ustanovnim članom kluba za dolgoletno humanitarno delovanje

11. aprila 2024 smo člani LIONS kluba Ribnica v Levstikovem domu v Velikih Laščah obeležili 25. obletnico ustanovitve kluba z dobrodelno glasbeno scensko predstavo z naslovom Glasba narave. Z občuteno, vrhunsko izvedbo so z glasbo, igro, kostumografijo in foto-video produkcijo navdušili sopranistka in avtorica predstave Petra Vrh Vrezec, baritonist Al Vrezec ter Tadej Horvat, ki ju je spremljal na klavirju. V predstavi je sodelovala tudi Velikolaška vokalna skupina, ki je igrivo odpela tako avtorske kot znane ljudske pesmi. Predstava, ki gledalce ni pustila ravnodušnih, saj nas je rdeča nit predstave, to je lepota narave, izginjanje živalskih in rastlinskih vrst zaradi naše sebičnosti in nesmotrnega ravnanja, še dolgo po doživetju predstavi va-

bila k razmišljanju o negotovi prihodnosti življenja na našem planetu.

Lions klub Ribnica je v preteklih 25 letih delovanja zbral in nato razdelil več kot 217.000,00 EUR sredstev, veliko večino občanom ter društvom (gasilskim, kulturnim, športnim itd.) in tudi javnim ustanovam (šolam, vrtcem, VDC, zdravstvenim domovom, CSD itd.) v občinah Ribnica, Sodražica, Velike Lašče in Loški Potok. Klub ima status humanitarne organizacije. Člani kluba delujemo prostovoljno, dobrodelno in povsem brezplačno.

Guvernerka Zveze Lions klubov Slovenije mag. Breda Pečovnik se je s podelitvijo LIONS insignij slovesno zahvalila za dolgoletno, humanitarno delo ustanovnim in dolgoletnim članom našega kluba – Tatjani Devjak, Barbari Kosler, Olgi Tanko, Mirjam Tr-

dan, Majdi Vrh, Alojziji Zakrajšek, Franciju Butu, Hubertu Koslerju, Juriju Rudežu, Leopoldu Trdanu in Primožu Zobcu.

Zahvaljujemo se izvajalcem predstave, guvernerki mag. Bredi Pečovnik in vsem gledalcem, ki so si vzeli čas in prišli na predstavo ter tako prispevali sredstva za posameznike in družine v stiski. Zahvaljujemo se tudi županu Občine Velike Lašče g. Matjažu Hočevarju za gostitev dogodka, predstavnikom KUD Primož Trubar ter Društvu za ohranjanje dediščine Gradež za pomoč pri organizaciji tako zahtevne prireditve. Zahvaljujemo se vsem donatorjem in podpornikom za njihov nesebični prispevek za izvedbo naše akcije pomoč ogroženim družinam.

Uspešno izvedeni spomladanski proslavi na Turjaku

Katarina Gačnik

Člani KUD-a Marij Kogoj smo v prvi polovici leta uspešno izpeljali dve proslavi, ki sta že tradicionalni: v februarju ob kulturnem prazniku ter konec marca, ko program posvetimo ženskam in mamicam. Kot vsako leto smo tudi tokrat program pripravili v sodelovanju s Podružnično šolo in vrtcem Turjak, ki nas vedno očarata s pristrčnimi, izvirnimi in zabavnimi nastopi otrok. Občinstvu se radi predstavijo povabljeni gostje: otroški pevski zbor Krheljčki, Glasbena hiša Čonce ter ne nazadnje naši člani: pesnica in piska besedil Nataša Klinc, kitarist in vokalist Marko Šavli,

kvartet Zvon ter novonastali zasedbi – harmonikarski orkester, ki ga vodi Blaž Škulj, in vokalna skupina s pevovodjo Katarino Bambič. Z napovedovanjem na prireditvah je odličen vtis pustila tudi mlada, ambiciozna voditeljica Jerneja Milavec.

Na našem odru se vedno zvrstita generaciji mladih in starejših, ki se lahko učita drug od druge in si skupaj izmenjujeta izkušnje, pogum ter mladostno energijo.

Največje zadovoljstvo prinašajo nasmehi otrok ter njihovih staršev in krajanov, ki podprejo nastopajoče z obiskom. Ljubiteljska kultura tako pušča velik pozitiven pečat v našem kraju. Na naše veselje naše prireditve radi obišejo župan, ravnatelj in pomočnica ravnatelja, vodja vrtca in vodja turjaške podružnične šole; lepo je videti tudi vse obiskovalke in obiskovalce, ki podpirajo naše prizadevanje za ohranjanje slovenstva in ob tej priložnosti se vsem zahvaljujemo za podporo.

Veselo Gregorjevo

Urša Perič

V soboto, 9. 3. 2024, je v Domu krajanov Turjak potekala navdihujoča delavnica izdelave gregorčkov, ki je družila tako otroke kot odrasle iz naše skupnosti. Dogodek je bil organiziran v duh ohranjanja tradicije in spodbujanja ustvarjalnosti med generacijami.

Gregorčki, tudi znani kot kurenti, so eden najbolj prepoznavnih simbolov slovenskega etnološkega izročila. Znani so po svojih barvitih kostumih in glasnih zvoncih. Delavnica je bila odlična priložnost, da se udeleženci seznanijo s tem starodavnim običajem in se preizkusijo v izdelavi lastnih gregorčkov. Otroci in odrasli so se zbrali v dvorani, kjer so pod vodstvom mentorjev spoznavali tehniko izdelave gregorčkov iz recikliranih materialov. Med ustvarjanjem so se sproščeno pogovarjali in si izmenje-

vali izkušnje, kar je krepilo medsebojno povezanost in skupinski duh.

Veseli smo, da smo lahko organizirali tako prijeten in poučen dogodek za našo skupnost. Izdelava gregorčkov ni samo zabavna dejavnost, ampak tudi priložnost za ohranjanje naše kulturne dediščine in spodbujanje ustvarjalnosti pri vseh generacijah.

Udeleženci so bili navdušeni nad dogodkom. To je bila res super izkušnja. Naučili smo se veliko o gregorčkih in se obenem odlično zabavali. Delavnica izdelave gregorčkov je bila ena izmed dejavnosti, ki jih organizira turistično društvo Turjak. Zahvala gre vsem 18 otrokom in njihovim staršem za zaupanje in številno udeležbo. Hkrati vljudno vabljeni na naslednjo delavnico.

Čistilna akcija

TDT in Jerneja Milavec | foto: Jerneja Milavec

Občina je 6. aprila organizirala občinsko čistilno akcijo. Na to akcijo se je odzvalo tudi Turistično društvo Turjak. Razdelili smo si vreče in se odpravili na več predelov Turjaka.

Nekaj jih je smeti pobiralo okrog trgovine in gostilne. Nekateri so odšli ob glavni cesti in nekateri do gradu in po cesti v dolino.

Opazili smo, da je bilo tokrat nekaj manj smeti kot prejšnja leta, kar je pohvalno, in želimo si, da bi bila vsako leto naša okolica deležna vedno bolj prijetno vidnih sprememb v naravnem okolju.

Skrb za čisto okolje prispeva vsak posameznik že samo s svojim zgledom, zato je vsako nerganje, kdo nekaj bi in kdo ne, povsem odveč. Vsem sodelujočim se zahvaljujemo za sodelovanje na čistilni akciji okolice Turjaka. Na Sloki gori je čiščenje organizirala Sonja Stanko. V Čatežu je čistila Brigita Železnikar. Turjak je očistila skupina s pomočjo Mitje Centa in na Malem Ločniku je delala največja skupina čistilcev, ki so poskrbeli za vaško igrišče, vas, postajališče Mali Ločnik in okolico bližnje ceste. Pobranih smeti je bilo res veliko, zato se vsem, ki so pripomogli k čistoči naše okolice, ponovno zahvaljujemo.

Prvomajska budnica

Meta Kovačič, TDT

Tudi letos je Turistično društvo Turjak za praznik dela v goste povabilo Dobrepoljsko godbo, ki nas je s prvomajsko budnico zopet navdušila in nam popestrila praznični dan ter nas hkrati spomnila, da praznik dela ni le dela prost dan ampak tudi opomin, da delavske pravice niso nekaj samoumevnega temveč nekaj, kar je priborjeno za boljši jutri. Potrudimo se, da bo to res tako.

Hvala vsem članom Dobrepoljske godbe in članom TD Turjak, ki so pripomogli pri izpeljavi in ohranjanju tradicije prvomajske budnice.

Srečanje DPSG

Nataša Vybiralik Klinc in Danijela Gruden

Kot vsako leto smo se tudi letos zbrali na skupnem letnem srečanju društva pesnikov slovenske glasbe. 14. april je bil izbran datum in tokrat s predlagano lokacijo Turjak, od koder prihaja naša krajanka, tekstopiska Nataša Vybiralik Klinc. V prijetnem vzdušju prisotnih sva članom iz širših krajev Slovenije prikazali našo zgodovinsko zakladnico.

Kot pridružena članica društva sem z veseljem pripravila program, ki je s pomočjo sodelujočih pustil prijeten pečat. Nataša je uporabila svojo izvirnost in prispevala svoje besedilo kar na darilno vrečko, ki bo ohranila doživet spomin srečanja na Turjaškem.

V imenu obeh gostiteljic iskrena hvala županu Občine Velike Lašče Matjažu Hočevanju za sprejem in prijazno dobrodošlico, Gradu Turjak za posluš pri koordinaciji ogleda, članicam TD Turjak za pripravo peciva, Trubarjevi domačiji, Dod Gradež Sušilnici Sadja, Marti Škrli Antončič, gostilni Škrabec in podjetju Mapri.

Naj se širi, kar je lepega nastalo

Danijela Gruden

Nataša Vybiralik Klinc je tekstopiska besedil narodnozabavne glasbe. Sodelovala je na več festivalih in bila hkrati nagrajena za najboljša besedila. Uglasbenih ima več kot 30 besedil.

Zadnja leta s svojimi besedili nastopa na raznih prireditvah, kjer s svojimi recitacijami popestri marsikateri dogodek. Tako je bilo tudi v Zrečah, ko so ji 21. aprila v Skomarski rojstni hiši pesnika Jurija

Vodovnika namenili uro za predstavitev njenih besedil. Prisotno občinstvo je bilo navdse navdušeno nad njenim pripovedovanjem. Kasneje je sledil bogat kulturni program, kjer je bila podrobno predstavljena tudi širšemu krogu ljudi. Za svoj doprinos k slovenski kulturni dediščini sta ji občina Zreče in Društvo pesnikov slovenske glasbe podelila Vodovnikovo nagrado za življenjsko delo.

**GASILSKA
VESELICA
PGD TURJAK
s skupino Firbci**

**sobota,
22. junij 2024,
ob 20. uri,
gasilski dom Turjak**

Smrečje 2024

Srečo Knafelc | foto: Srečo Knafelc

Pravijo, da človek umre, ko se ga nihče več ne spominja. Prav zato smo na slovesnosti v Smrečju že drugo leto zapored brali opise življenjskih poti žrtev brezumnega poboja tik pred osvoboditvijo leta 1945. Naslednje leto bo minilo 80 let od tragičnega dogodka in ob tej priložnosti bomo izdali brošuro, ki bo vsebovala tako zgodovinsko ozadje poboja kot tudi življenjepise vseh 27 žrtev.

Tokratna spominska slovesnost je bila še posebej svečana tudi zaradi kvinteta trobil Slovenske vojske, medtem ko je častna straža SV reden gost. Tako je bilo polaganje venca Mestnega odbora ZZB NOB, ki ga je opravila predsednica Julka Žibert v spremstvu aktivnih udeležencev NOB Rudija Vavpotiča in Toneta Koviča, zelo svečano. Dogodka se je usmilo tudi vreme in tako je lahko okoli 150 prisotnih spremljalo kulturni program v izvedbi pevskega zbora »Pevcev izpod Rožnika« pod vodstvom Barbare Jovan ter recitatorke Tjaše Jeraj. Program sta dodatno popestrila »prostovoljca« Slavko Suhadolc z recitacijo Petra Hribarja ter Tone Zaletel s partizansko pesmijo na orglicah.

Slavnostni govornik je bil tokrat tov. Milan Gorjanc, dolgoletni predsednik Odbora partizanskih brigad pri Zvezi združenj borcev za vrednote NOB Slovenije in vojaški analitik. V prvem delu je orisal življenja nekaterih žrtev, v drugem delu pa se je dotaknil zgodovine in opisal ozadje priprave na zločin v Smrečju in navedel glavne izvajalce zločina. V zaključku se je dotaknil tudi trenutne situacije v svetu in pri nas.

Slovesnosti so prisostvovali tudi nekateri gostje iz Ljubljane, Ribnice in Grosuplja; posebej sem bil vesel, ker sem videl na slovesnosti kar nekaj svojcev oziroma sorodnikov žrtev. Kljub vabilu na žalost ni bilo na slovesnosti nobenega predstavnika občine Velike Lašče ali Osnovne šole Primoža Trubarja.

Na tem mestu se za udeležbo zahvaljujemo tudi gostujočim in domačim praporščakom, še posebej pa ekipi s Turjaka pod vodstvom Janeza Lukančiča, ki je poskrbela za logistično izvedbo ter odlično pasulj, Tonetu Centi pa za kvalitetno ozvočenje prireditve.

Razšli smo se polni novih vtisov z obljubo, da se naslednje leto ob 80-letnici dogodka še posebej potrudimo za spoštljiv spomin na žrtve za svobodo!

38. TRADICIONALNI POHOD PO TURJAŠKI TURISTIČNI POTI

nedelja, 16. junij 2024
ob 8. uri, izpred
brunarice
TIC na Turjaku

Zaključek: predvidoma
okoli 13. ure na Gradežu

Štartnina znaša 10 evrov in vključuje voden pohod, vodene ogledе, prigrizke na potiter top lo Trubarjevo malico ob zaključku pohoda na Gradežu Otroci do 10 let brezplačno. Cerkev sv. Ahaca in samostojni zvonik.

Sušilnice sadja (Dod Gradež).
Turjaško pokopališče s kapelico Marije dobrega sveta (s srcem Hanna Auersperga).

Vljudno vabljeni!

Športni vikend Karlovica

Martin Lovšin

Letošnje športno šolsko leto zaključujemo na Karlovinci, ki bo pred zasluženimi počitnicami prizorišče košarkarjev in že tradicionalno, kolesarjev. Vabljeni, da se nam pridružite kot tekmovalci ali kot navijač – vsakega bomo veselili. Hvala PGD Karlovica, KK Velike Lašče, TVD Partizan Velike Lašče in Občina Velike Lašče za organizacijo tega športnega vikenda. Se vidimo!

POLETJE PRIHAJA

KOŠARKARSKI TURNIR TROJK na KARLOVICI

KDAJ? sobota 15. 6. 2024
KJE? Športno igrišče na Karlovinci, Mišja dolina

PRIJAVE DO 07.06.2024

PRIJAVE EKIP Z MAX. 4 IGRALCI (3+1)

- OSNOVNA ŠOLA (brezplačna prijava)
- STAREJŠI (5 eur / osebo)

ON LINE PRIJAVE BODO ODPRTE OD 1.5.2024 DALJE

INFORMACIJE: Martin Lovšin
031 691 883
info@kk-velikelasce.si

SOBOTA, 15. 6., Košarkarski turnir trojk

Pri KK Velike Lašče ob zaključku sezone vabimo vse mlade nadobudne košarkarje, njihove starše in tudi vse ostale košarkarske navdušence, da se udeležite košarkarskega turnirja 3X3, ki bo potekal na prenovljenem igrišču na Karlovinci. Družili se bomo pod košarkarskimi obroči, odigrali nekaj "streetball" tekem; da ne bomo lačni in žejni,

bodo poskrbeli člani PGD Karlovica.

Pričetek turnirja bo v soboto, 15. junija, predvidoma ob 13. uri. Tekmovanje bo razdeljeno na dve starostni kategoriji: na osnovnošolce in člane. Nagradili bomo tudi najboljšega igralca v metu za tri točke in proste mete.

Prijava: spletna stran KK Velike Lašče (kk-velikelasce.si)
email: info@kk-velikelasce.si
telefon: 031-691-883 (Martin Lovšin)

NEDELJA, 16. 6., tradicionalni kolesarski kronometer po Mišji dolini

Člani TVD Partizan Velike Lašče že skoraj 20 let pripravljamo kolesarski kronometer po Mišji dolini (Knej – Karlovica). Okrog 4 km dolga proga vsako leto privabi številne kolesarje, od najmlajših do veteranov. Eni pridejo tekmovalci s časom, drugi z lanskim rezultatom, tretji s sosedom. Na koncu vsak po svoje zmaga. Kronometer je tudi tehnični dosežek: rezultati so sproti dostopni na spletni strani, zaporo ceste pa vedno učinkovito zagotovijo karlovske gasilci.

Letošnji kronometer bo v nedeljo, 16. junija. Štart bo ob 17. uri v Kneju. Prijave bomo zbirali od 15:30 naprej pred okrepevalnico Pri Janezu na Karlovinci. Dodatne informacije lahko dobite na 031-361-564 (Jože).

Obveščamo, da bo v nedeljo, 16. junija, od 16.45 do 19. ure popolna zapora občinske ceste Knej-Karlovica.

Občinsko prvenstvo v namiznem tenisu

Niko Samsa

Telesno vzgojno društvo Partizan Velike Lašče je 16. aprila 2024 organiziralo in izvedlo občinsko prvenstvo v namiznem tenisu. V skupni kategoriji so tekmovali ženske in prav tako v skupni kategoriji moški.

Rezultati ženske:

1. mesto Alenka Zidar Zupan
2. mesto Nika Možek
3. mesto Ela Gale

Rezultati moški:

1. mesto Žiga Oblak
2. mesto Niko Samsa
3. mesto Sebastjan Zidar

Spoštovane občanke in občani, dragi prijatelji,

letos bomo spet volili - tokrat evropske poslanke in poslance. Včasih se nam zdi, da te volitve na nas nimajo toliko vpliva, pa to ne drži zares. Tudi na teh volitvah moramo izbrati posameznike, ki bodo odločali pametno in spreminjali stvari na bolje.

Zato vas vabim, da 9. junija 2024 obkrožite KATJO BERK BEVC na listi Nove Slovenije.

Tokrat imamo priložnost, da izvolimo nekoga, ki bo v Evropskem parlamentu vedel kaj dela in zakaj je tam. Katja je delala tako v Evropskem, kot v nemškem in slovenskem parlamentu, več let je aktivna v mednarodnih vodah, pozna veliko ljudi in odlično govori več jezikov. Hkrati pa prihaja s Kozjanskega, s podeželja, razume zablode zelenega prehoda, verjame v naše vrednote in je ni strah povedati to, kar misli.

Moj glas gre Katji Berk Bevc.

Vabim vas, da naredite enako.

Marko Gruden

N.Si

Naročnik: NSI

Katja Berk Bevc
za evropsko poslanko
#PODPIRAM

Naročnik oglasa je N.Si.

Oddajte glas ZA POGUM!

Na evropskih volitvah, ki bodo 9. junija, oddajte svoj glas za VESNO - zeleno stranko in se nam pridružite na poti v Evropski parlament.

GLAS SLOVENIJE BOMO

POGUMNO PRINESLI V EVROPO

Zaveujemo se, da bomo glasovali skladno s slovenskimi interesi. Predvsem bomo skrbeli za interese ljudi in ne političnih ali kapitalskih elit ter za okolje, ki nam daje dom.

Preberite več o našem programu in kandidatih.

VESNA

Spremljajte zgodbe o pogumu in delite svoj pogum z nami!

pogum-za.eu

VESNA
ZELENA
STRANKA

+

VLADIMIR
PREBILIČ

#POGUMZA

VLADIMIR PREBILIČ

POGUM
ZA
EVROPO

Naročnik oglasa je Vesna.

60 dogodki/društva TROBLA

SLS MOČNA EU ZA VSE: KANDIDATNA LISTA SLS ZA VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT

Slovenska ljudska stranka se že več kot **130 let** bori za interese slovenskega naroda in pravice posameznika. Z Janezom E. Krekom se je SLS nekoč na Dunaju borila proti potujčevanju slovenskega naroda ter za opolnomočenega delavca in kmeta. Danes se v Bruslju **zoperstavlja radikalnim ideološkim politikam, ki uničujejo slovensko podeželje, kmete in podjetnike.**

Na drugi strani pa se SLS **zavzema za zdravorazumske ukrepe, ki bodo EU naredili močno -** energetske, surovinske in varnostno neodvisno ter jo ohranili kot luč miru in pravne države, ki ščiti posameznika, svobodno gospodarsko pobudo ter svobodo govora – **za vse.**

Za močno Evropsko unijo Slovenska ljudska stranka za evropske volitve **9. junija** ponuja **najmočnejšo**

kandidatno listo:

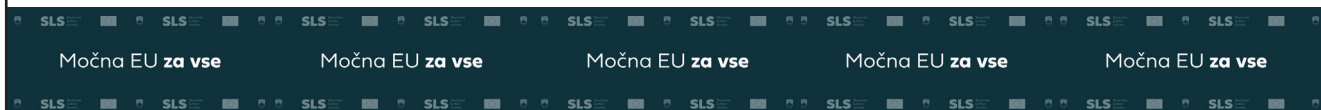
dr. Peter Gregorčič,
dr. Nina Strah,
Franc Bogovič,
dr. Sara Ahlin Doljak,
Franc Pukšič,
Mija Aleš,
Aljaž Barlič,
Kaja Galič,
Marko Balažič.

S programskimi izhodišči:

ZA varno Evropo,
ZA slovenskega kmeta,
ZA energetske neodvisnosti,
ZA konkurenčno gospodarstvo,
ZA svobodo govora in demokracijo,
ZA solidarnost,
ZA evropski način življenja ter
ZA interese Slovenije.

Naročnik oglasa: Slovenska ljudska stranka, Gospodinjna ulica 8, 1000 Ljubljana

Naročnik oglasa je SLS.

Ob jubilejnem praznovanju
naše Občine Velike Lašče
vsem občankam in občanom
želimo vse najboljše!
Lista Matjaža Hočevarja.

Za naše Lašče.

Naročnik oglasa je lista Matjaža Hočevarja.

30 let

*Vsem občankam
in občanom
čestitamo ob
30. obletnici
občine
Velike Lašče.*

*Uredniški odbor občinskega
glasila Trobla*

ZAVAROVALNA AGENCIJA

Bliža se čas počitnic, uredite si
turistično zavarovanje pravočasno.

- AVTOMOBILSKA ZAVAROVANJA
- ZAVAROVANJE HIŠE
- TURISTIČNO ZAVAROVANJE
- ZAVAROVANJE SPECIALISTI
- ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA

POKLIČITE IN NAŠLI BOMO
PRAVO ZAVAROVANJE ZA
VAS!

☎ **070 269 602**
031 890 835

✉ **info@tbzavarovanje.si**

Za varno prihodnost vaše
lastnine in vas samih -
zavarujte se z nami!

ZAVAROVALNO ZASTOPANJE

Boštjan Rojc s. p.

Trubarjeva cesta 67, 1315 Velike Lašče

m: 031 777 945, e: info@bostjanrojc.si

www.bostjanrojc.si

AVTOSERVIS
Rigler

INFO@RIGLER.SI WWW.RIGLER.SI

SERVIS VSEH VRST TER ZNAMK VOZIL
BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO
AVTOMOBILSKA ASISTENCA IN POMOČ NA CESTI
SERVIS IN POLNENJE AVTOKLIME
VULKANIZERSTVO IN PRODAJA PNEVMATIK
KLEPARSKA TER LIČARSKA POPRAVILA
PRANJE IN KEMIČNO ČIŠČENJE
MENJAVA AVTOSTEKEL

POGOBENI SERVIS TER CENITEV VOZIL
ZA VSE ZAVAROVALNICE

VSE KAR VAŠE VOZILO POTREBUJE

GENERALI
POGOBENI SERVIS

triglav
POGOBENI SERVIS

KOMPOLJE 77
1312 VIDEM-DOBREPOLJE
041-580-295, 041-990-868

MEGADOM
UREŠNIČI IDEJE CENEJE!

privoščite si
NOV ŽAR

...že čaka **nate!**

MEGADOM | RIBNICA | 01/8351 640

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL:01/7881 366

STEKLARSTVO

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

microera

Microera Jože Šilc s.p.
Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16
☎ 051 358 762
✉ info@microera.si
www.microera.si

- vsi paketi NAJ že za 8,99 €/mesec
 - paketi NEO po enotni ceni že za 28 €/mesec
- * več na www.telekom.si

DELOVNI ČAS
PON - PET 8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00
SOBOTA 8.30 - 11.30

Telekom Slovenije

 KNUT

ŠVEDSKE TOPLOTNE ČRPALKE

NAJUČINKOVITEJŠA TOPLOTNA ČRPALKA

 NIBE
S2125

- NOVA SERIJA S (8 IN 12 KW)
- NIZKI OPERATIVNI STROŠKI
- NIZKA STOPNJA HRUPA
- NARAVEN NEŠKODLJIV PLIN R290
- UPOŠTEVA VREMENSKO NAPOVED
- OGREVA DO 75°C

080/71-72 | www.knut.si

 PRIBA

OKNA

KVALITETA
VARNOST
VARČNOST
disajn

**VRHUNSKA KVALITETA IN
BREZČASEN DIZAJN**

051 402 780 / info@priba-okna.si / www.pribaokna.si
Obrtna cona Ločica pri Turjaku

Spletna Trgovina

www.NalakirajNohte.si

Salon

Tečaji

Svetovanje

Stritarjeva cesta 2 Velike Lašče

051 355 062

Za mlade in mladostne!

Novi Hyundai i20.

5 Garancije

(za celotno življenjsko dobo)

8 Garancije

na baterijo

Povprečna poraba goriva: 4,985 – 6,137 l/100 km, emisije CO₂: 112,89 – 139,40 g/km.

Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolne. Več informacij je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si.

 HYUNDAI

Avtohiša Zalar d.o.o.,

Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče, 01 7881 999, 031 331 920, prodaja@avtohisazalar.si, www.avtohisazalar.si

GLASBENA ŠOLA RIBNICA

vabi vse, ki se nam želite pridružiti na vpis v naslednje predmete:

VIOLINA, VIOLA, VIOLONČELO, KONTRABAS, KLARINET, FAGOT,
FLAVTA, SAKSOFON, OBOA, TROBENTA, ROG, POZAVNA,
EVFONIJ (TENOR, BARITON), TUBA, TOLKALA, CITRE, KITARA,
HARFA, TAMBURICA, HARMONIKA, KLAVIR, ORGLE in PETJE.

RIBNICA

sreda, 22. 5. 2024 od 17. do 19. ure

sobota, 25. 5. 2024 od 9. do 10. 30. ure

SOLOPETJE - ponedeljek, 20. 5. 2024 ob 18.00 do 19.00. ure

SODRAŽICA

(OŠ dr. Ivana Prijatelja Sodražica)

četrtek, 23. 5. 2024 od 17. do 19. ure

LOŠKI POTOK

(OŠ dr. Antona Debeljaka Loški Potok)

četrtek, 23. 5. 2024 od 17. do 19. ure

VELIKE LAŠČE

petek, 24. 5. 2024 od 17. do 19. ure

SPREJEMNI PREIZKUSI 2024 - 2025

Prijavnice boste prejeli in izpolnili neposredno pred preizkusom glasbenih sposobnosti.

Preizkus se opravlja samo enkrat. V primeru, da kandidat opravlja preizkus večkrat, se upošteva rezultat prvega preizkusa.

Več podatkov o vsebini vseh razpisanih programov, pogojih za vpis in prispevku staršev najdete na spletni strani šole www.gs-ribnica.si.

*Ti veš in jaz vem.
Zemlja ni tvoja, ni moja –
dana nam je na posodo vsem,
da pridemo, se srečamo in
gremo brez vrnitve.
(Azteška pesem)*

Zahvala

VINKO BAVDEK

(1954–2024)

Iz Dolenjih Podpoljan št. 5

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem za izrečena sožalja, darovane sveče, cvetje in svete maše. Zahvala tudi g. župniku Andreju Ojstrežu, pogrebni službi Zakrajšek in pevcem, ki so mu zapeli ob zadnjem slovesu. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi.

Vsi njegovi

*Tolažiti je umetnost srca.
Velikokrat je lahko tolažba
samo v tem,
da iz ljubezni molčiš in
sotrpiš!*

V 86. letu starosti se je

poslovil naš dragi mož, brat, stric in dedi

MATIJA KAPLAN

(1938–2024)

Mali Osolnik

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem ostalim, ki ste ga pospremili na zadnji poti. Hvala vsem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče.

Žalujoci vsi njegovi

*Vsi, ki radi jih imamo,
nikdar ne umro,
le v nas se preselijo in
naprej, naprej živijo,
so in tu ostanejo.
(J. Medvešek)*

Zahvala

**V 85. letu starosti se je od nas poslovila
draga mama, babica in tašča**

ANGELA KOVAČIČ

(3. 4. 1939 – 8. 3. 2024) iz Uzmanov

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, tolažbo, za lepe besede, cvetje in za darovane maše. Iz srca se zahvaljujemo tudi patronažni službi zdravstvenega doma Ribnica ter celotnemu osebju velikolaškega zdravstvenega doma, ki je našo mamo skrbno spremljalo in ji pomagalo zadnjih nekaj let. Hvala g. župniku Antonu Dobrovoljcu za mašni obred in pogrebni službi Zakrajšek za vso pomoč in organizacijo, povezano s pogrebnimi storitvami. Hvala vsem, ki ste se od naše mame prišli posloviti in ste jo z nami pospremili na zadnji poti.

Žalujoci vsi njeni

*Ti veš in jaz vem.
Zemlja ni tvoja, ni moja –
dana nam je na posodo vsem,
da pridemo, se srečamo in
gremo brez vrnitve.
(Azteška pesem)*

Zahvala

JOŽE GAČNIK

(1932 – 2024) iz Ljubljane

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti v njemu ljubih Velikih Laščah. Pevcem, ki ste mu zapeli v slovo, in vsem, ki ste ga v molitvi priporočili Bogu. Hvala za izrečena sožalja, besede tolažbe, darovane maše in dane darove. Hvala župnikoma Tonetu Berčanu in Andreju Ojsteržu za sočuten obred. Hvala tudi osebju UKC Ljubljana za požrtvovalno oskrbo v zadnjih dneh.

Iskrena hvala vsem, ki ga ohranjate v svojem spominu in z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu.

Njegovi domači

Nagradna križanka

Nagrajenec križanke iz Troble številka 2 je Andrej Ahčin.

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	VAS SEVERO- ZAHODNO OD ROBA	PREBI- VALEC ALŽIRIJE	ŠTEVILKA	REKA V SEVERO- VZHODNI ITALIJI	VELIKA AVSTRAL- SKA PTICA	KRAD- LJIVEC, ZMIKAVT	OČE
MAZAV MESNI IZDELEK							
ZADNJI, SVARILNI POZIV							
VRSTA ŽITA			KRAJ PRI VUZENICI				
			MAŠČOB- NO TKIVO				
IZSTOP ORGANA, HERNIJA					SLOV. PISATELJ (ANTON)	CVETLIČNI ARANŽMA	KRAJŠA OBLIKA IMENA ROZALIJA
ZOFA							

TROBLA	DELAVEC, KI KAJ SPAJA	DRŽAVA V OSRED. DELU OCEANIJE	ZVEZNA DRŽAVA NA SV. INDIJE	NOVO MESTO	ZELO VELIK IN SUH ČLOVEK	LENOB- NOST, NEDELAV- NOST	PRIVRŽEN- KA NIČE- JANŠTVA ZNAK ♪												
PREBI- VALEC SKANDI- NAVIJE														SNOW	ŽELATI- NASTA SNOW ČRTA				
POŠTAR										KLARI- NETIST RUDAN	TROBLJA								
VELIKA PAPIGA Z DOLGIM REPOM				LETNI PRIDELEK								VEČJA HIŠA							GUSTAV JANUŠ
JIMMY (KRAJŠE)				KULTURNA RASTLINA S STROKI IZVIR						ZAKUP GLASBE- NIK Z OBOO									
ANDREJ BAJUK			ŠALA GEOLOŠ- KA PANOGA				NABIRA- LEC GOB								PIJAČA IZ ZELIŠČ				
NEKDANJI PREBI- VALCI LACIJA							PAS PRI KIMONU GLASB. SKUPINA												
TEKOČINA ZA NARKOZO					VODJA AR- GONAVT. GUMJAST ČOLN														
KISLOBA PRI VINU, KI SE KVARI				ZMENEK EMA KLINEC							SLAVKO AVSENIK								
TROBLA	LISTNATO DREVO S TRDIM LESOM	Ž. IME, TEJA PRODAJA- LEC LEDU					KLARINE- TIST (ATI) MESTO V AVSTRIJI												
KLJUNA- STA FLAVTA																			
VELIKA REKA V ZAHODNI EVROPI				MOTO- KROSIST GAJSER				STARA MATI, BABICA	POLET		ALEK- SANDER (KRAJŠE)								
EDO (LJUBKO- VALNO)				OSKAR KOGOJ	SMRTO- NOSNA BOLEZEN V AFRIKI														
DALJŠI MOŠKI SUKNJIČ					PREBI- VALEC NEMČIJE														
DOLG, OZEK KOS BLAGA					ŽLAHTNA KOVINA (Au)														

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do **12. junija 2024**. Izžrebanec bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 4.

KOLEDAR PRIREDITEV

maj/junij/julij

petek, 24. maj, ob 19. uri

Levstikov dom, Velike Lašče

VELIKOLAŠKI KINO: Detektiv Tabo in primer nosoroga

(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

sobota, 25. maj, ob 9. uri

Ponikve – Velike Lašče – Ponikve

POHOD PO POTI OČARLJIVIH RASTLIN IN CESTI JERNEJA PEČNIKA

(TD Dobrepolje, PD Velike Lašče in JZTK)

nedelja, 26. maj, ob 9. uri

Turjak

TEKMA ZA SLOVENSKI 3D POKAL

(LK Turjak)

sobota, 1. junij, in nedelja, 2. junij,

Rašica – Dobrepolje – Strletje

42. LIKOVNO SREČANJE TRUBARJEVI KRAJI

(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

sobota, 1. junij, ob 8. uri

Dvorska vas

GASILSKA ORIENTACIJA

(GZ Velike Lašče)

sobota, 15. junij

Športno igrišče, Karlovica

VIKEND ŠPORTA NA KARLOVICI: TURNIR TROJK

(PGD Karlovica, KK Velike Lašče
in TVD Partizan)

nedelja, 16. junij, ob 17. uri

Knej-Karlovica

VIKEND ŠPORTA NA KARLOVICI: KOLESARSKI KRONOMETER

(PGD Karlovica, KK Velike Lašče in
TVD Partizan)

sobota, 15. junij, od 18. do 23. ure

Trubarjeva domačija, Rašica

POLETNA MUZEJSKA NOČ

(Javni zavod Trubarjevi kraji)

sobota, 15. junij, ob 18. uri

Grad Turjak

POLETNA MUZEJSKA NOČ NA GRADU TURJAK JAVNO VODSTVO PO RAZSTAVI MEJNIKI GLEDALIŠKE IGRE

(SLOGI)

nedelja, 16. junij, od 8. do 13. ure

Turjak

38. TRADICIONALNI POHOD PO TURJAŠKI TURISTIČNI POTI

(TD Turjak)

nedelja, 16. junij, od 10. do 17. ure

Trubarjeva domačija, Rašica

PRICETEK KNJIŽNICE POD KROŠNJAMI

(Javni zavod Trubarjevi kraji v
sodelovanju z Zavodom Divja misel)

sobota, 22. junij, ob 18. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

SREČANJE S POEZIJO, PREDSTAVITEV 18. LETNEGA ZBORNIKA PESEM.SI 24

(Zavod za razvijanje ustvarjalnosti)

sobota, 22. junij, ob 20. uri

Gradež

VEČER NA VASI

(Društvo za ohranjanje dediščine)

sobota, 22. junij, ob 20. uri

Turjak

GASILSKA VESELICA

(PGD Turjak)

nedelja, 23. junij, ob 21. uri

Rob

KRESNI VEČER

(KUD ROB)

petek, 28. junij, ob 20. uri

Trubarjeva domačija

POLETJE NA TRUBARJEVI DOMAČIJI

(Javni zavod Trubarjevi kraji)

sobota, 29. junij, ob 19. uri

Velike Lašče

GASILSKA VESELICA S PREVZEMOM NOVEGA VOZILA

(PGD Velike Lašče)

sobota, 6. julij, ob 9. uri

Turjak

TEKMA ZA SLOVENSKI AH POKAL

(LK Turjak)

VELIKOLAŠKA TRŽNICA

na trgu pred Levstikovim domom
ob sobotah, 25. maja, 22. junija in
6. julija, med 9. in 12. uro.

OBČINE
VELIKE LAŠČE
več na strani 14-15